

~~Kreewu Cars~~
L A 4524 ~~Kreewu Cars~~

Jahnis Breesmigais

Wehsturigs stahsts.

Drei druckt. von J. H. K. K. S. 1880.
Latwifki

no

H. Polianfki.

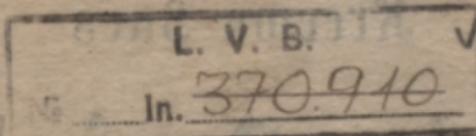

Rihgå.

Drikehts pec Braheem Busch, Rasku-eelä Nr. 12.
1880.

8-94=10

VALS

0310051755

LA

10379

parb. 17 VIII. 79.

Nozensures atwehlehts. Rīhgā, 26. April 1880.

an

644

4

1. nodafa.

Kreewija 16. gadusimteni. Zahna 4. raksturs.

Ar Tataru ašinim Kreewi bija nomasgajuschi wehrdsibaš kaunu tai leelā kaujā us Kulikowas lauka. Zaur gudru poli tiku Zahnijs 3. apmeerinaja fawus bijuschos lungus — Tataru kanus, — un Kreewu tauta stahjahs blakus zitahm patstahwigahm tautahm. Iau 15. gadusimteni slawenais Dmitrijs Donskojs parahdija pehz aksameem preefschischi, kā var atswabinatees no swescha juhga; bet wina dehls un dehla-dehls negribeja, un warbuht newareja eet pakal weztehwa preefschischi. Zahnam; lai gan 3. pehz wahrda, bet pirmajam pehz darbeem, Kreewija var vateiktees par to flawu un lablahschani, ko wina baudijs diwōs gadusimtenos pehz Kulikowas kaujas. Lepna un lihds schim patwaldiga Nowgoroda bija peespeesta atsīht Zara wirtwaldibu. Poli fajuta, ka fawās rokās ilgaki wairs newarehs notureht Kreewijai atrautos semes gabalus. Tatari ne bija wairs laimigee uswaretaji, kā Batija laikds, bet bailigi ras baineeki un laupitaji, drebedami no Kreewijas waldineeka, un winu kans Amin-Girejs lepojahs ar to, ka bija Zahna draugs jeb riktigaki fakt, ka bija sem Zahna apfargaschanas. Tikai Kasana ween wehl atradahs Tataru warā un darija dauds ne moera tuvejahm pilsfehtahm yee Wolgas. Ari fcho laupitaju-

Jahnis 3. buhtu atnehmis Tatareem, ja nahwe winu ne-
buhtu pahrtsteigusi, pirms to wehl wareja eesahkt.

Wasils Iwanowitschs nahza pehz tehwa nahwes us trona
un turpinaja tehwa eesahktio darbu pehz tahs paschas kahrtibas,
vilnigu patwaldibu nodibinadams. Lai gan winsch nebijsa tik
sapratigs un warenb, ka wina tehws, tomehr winam bija daschas
teizamas ihpaschibas, kahdas labam waldineekam nedrihks truhft.
Pehz fawas nahwes winsch astahja troni nepeeaugoscham deh-
lam Jahnam, apalsch mahtes un ismekletu bajaru aibildnibas.
Schink loikla Kreewijs gandrihs atkal pasauudeja fawu patwal-
dibu un waru, ko bija zaur Jahn 3. eemantojusi, jo tagad
nespehziga Helene pehz wahrdia waldija, bet par Heleni bajars
Obolenfskajs waldija. Scha patvaliga bajara griba bija ne-
spehzigaleem par likumu. Zaur bajaru pastahwigeem strihdeem
un Eildoschanahm dehlt augitakeem walsts-amateem leelas ne-
kahrtibas nahza Zara pilu un walsti. Tas wiſuſlīktakais bija,
ka jaundis Bars Jahnis nedabuja nekahdnas audſinaschanas. Tee,
kuru ſinā winsch bija nodots, darija wiſahm wina kahribahm
pa prahtam, gribedami tāhdā wihsē eemantot nahkama waldi-
neeka mihestibu. Pa tam jaundis Bars veéauga un bajari
dabuja maniht, kahdi augli ſlīktai audſinaschanai.

Pasaule arween bijuschi un ir wehl tagad tāhdi fawadi
zilwelki, kuru rafstura ne kahds psichologs newar isdibinah, tāpat
ari Jahnis 4. jeb Breesmigais pеeflaitams pee tāhdeem fawad-
neleem. Nebaudijis ne kahdas audſinaschanas un mahzibas,
winsch tomehr ſinaja wiſu, kas waijadsgs ſnaht leelas walsts
waldineekam; ta leelohs, it ka eeksch wina bija wina tehwu un
weztehwu gata-spehli faweenojuschees. Winam bija deesgan gud-
ribas ka priwat- ta ari walstsdarifchanas; winsch bija spehzigs
ka Alekanders Newskis, drohſchs un duhſchigs ka Dmitrijs
Donfkojs. Tikai tāhda zilwelsa truhka, kas jauna Zara teiza-
mos gataspehkus buhtu warejis wadiht us labaku mehrki.

Tahdā wihsē Kreevija pālīka deemu no deenas flahbanaka, un buhtu nahluši gandrihs atpakal tāi stahwokli, tahdā ta bija preelsch Jahna 3. laileem; bet winai par Iqimi, glahbeja engelis parahdijahs. Schis engelis bija Anastasijs, Jahna pīrma laulata draudsene. Ar fawu apbrīhnojamu flāistumu wina pāmasam aislīhdinaja waldineeka niknu dabu un mihlstīnaja wina geeto ūrdi, un ar fawem labeem tikumeem ta eerahdijsa winam želu us jaunu, labaku dīshwoſchanu. Anastassijat pee ta rodahs draugi un pasihgi, kahdi ūn nebija redseti Maskowas Zara pīlk schee bija Adaschewš un Silvesteris. Apbrunojuſchees ar labeem tikumeem wini uszīhtigi puhlesahs, wairot tehwijas flāwu un labumu. — Zars reis ta bija fasiedijees, ka pawehlejs ari ſcheem abeem wihsrem nozīrē galwas. Nemas nezeredami us nikna waldineeka avſchehlaſchanu, wini gahja droſchi preti no- teefaschanai, ar meeru buhdami, fanemt kama nahwi par ūwas ustizibas algū. Us ſoda weetu eijot Adaschewš runaja ūrdis aigrahbjoſchus wahrdus. Jaunais Zars klausijahs usmanigi un ar noschehloſchanas afarahn azis us Adaschewa un Silvistera ſieknigahm runahm, atlaidā teem ſodu un patureja winus ūwas agrakōs walstsamatōs. No ſcha laika Jahna dabu pahrgroſſijahs: ar reebumu wiſch ſlatijahs us ūwas pagahjuſchu dīshwi un ar ruhyehm un bailehm tas gaidija us nahloſchu loiku, no wiſas ūrds zensdamees ūwas agrakāhs maldishanas aplahti ar labda, riſchanahm. Laipniba, labūrdiba un labi darbi tagad wiſut pawadija Zaru.

Neween eelschēgi, bet ari ahri gi eenaidneeki manija Zara pahrewehrschanos; Kreewijai nepaklausiga Kasana trauzeja bes miteschanas meeru, ijsuhtidama rasbaineelu barus, ūas aploupija Kreewijas pilſfehtas pee Wolgas. Jahnis grībeja us reis ūrlaust Kasanas waru, bet Adaschewš, ta laika labgais positikas wihts, dēwa padomji, lai pirms mehgīng ar draudeem apmeerīnāt Kasaneſchus. Bet ūad tas ūeka nelihdseja, tad Jahnis atmēta vazeefchanos ar nelkausigo pawalsti un ūahka te pahrmahziht ar ēroviſcheem.

Jahniš Kurbkajs, Vorotinskajs, Serебранајс, Pronskajs, un Schuiskajs, bija lara-pullu wadoni. Jahnis pats bija wirswadonis. Winſch weda ſawus ſtipros kareiwus lihds pat Kasanas muhreem.

Pehz ilgas, aſinainas zihniſchanahs Kasana padewahs 1554. gadā. Diwus gadus wehlak ari Aſtrachana padewahs Zaram.

Jahnis, gribedams iſylatiht mahzihu un ifglihtibu ſawā walsti, raudſijahs uſ Liwoniju (Widſemi) kā tuvalo zelu uſ ifglihtibu un kā wezu Kreewijas mantojumu; tadehk ar ſtipru ſpehku winſch eelausahs bruneneelu ſemē un ſalausa ihſā laikā ordena waru, kas ſenak til draudigs bija vreelſch Kreewijas. Muhsu tehwijai — Kreewijai, bija toreis laimigas deenas; Zahna flawa un gods pazehlahs, nahburgi drebeja preekſch wina. Bet 1560. gads atnahza, kas bija weens no wiſnelaimi gakajeem Kreewu tautas wehſture. Anastafija — Zahna farg-engelis — nomira un lihds ar winu ar Kreewijas laime ſuda. Zars eeſkrita iſmifchanā un pawalſtneeki, apraudadami Anastafijas nahwi, wehl neſinaja, ka reiſa ar winu apraud ari ſawu laimi.

Iſmifhana pahtgahja un tehwijas draugi eeraudſija ar bailehm, ka Jahnis bija atkal pahtwehrttees pa wezam: tāpat ka agrak, tumſchi mahloni apļlahja wina garu. Skaugi apmeļoja Adaschwu un Silwesteru, ka teem waijadſeja atſahtees no waldifchanas, un Zara agrakee draugi — qoda- un mantas kahrigee bajari — ſtajhahs wina weetā.

Par Zahni Breeſmigo ſtahta wehſture tā:

Jahnis uſauga bes waditaja un uſraudsibaſ. Winſch beedrojahs ar neprahligeem un netikleem jaunekleem, dſihwoja ar teem ildeenas dſihrēs un preekos un pawadija atlikuſcho laiku wiſuwairak ar medifchanu. Lopu un ſwehru moziſhana un ſpihdſinatſhana darija winam leelu preeklu, uſ lo taſ no audſinatajeem tika wehl paſklubinahs. Zaur „ audſinatſhanu wina ſirds palika zeeta un nescheh-

liga. 17 gadus vežs winsči līkahs kronetēs par waldineelu un tuhlit eedewahs laulibā ar flaito un labſirdigo Anostasiju, bajara Sakarjina meitu. Ne ilgi pehz ta negaidihts notikums iſdarija Zora ſirdi brihnischkigu pahrgroßſchanos. Maſſlawā iſzehlahs breefmigs uguns-grehks un novostija gandrihs wiſu pilſfehtu. Kad Jahnis ſtatijahs ar afrahm uſ nepahrrodsamo pelnu kaijumu, kur iſmiſuſchēe laudis ſtaigaja waimanadami a pfahrt, tad preesteris Silvesteris peestahjahs pee wiſa, kas ar ſawu runu tā aifgrahba un ſatrihzinaja Zahna ſirdi, ka lihds ſchim besbehdigais Zors tur pat laufchu preekschā ſwehreja no- wehleht wiſu ſawu dīhwi pawalſneelu lablalahſchanai un ſoli jaiftnigi un ſchehligi waldiht. No ſcha brihſcha wiſ-či peenehma par padomveekeem deewbihjigo ſirmgalwi Silvesteru un jauno qudro bojaru Adafchewu.

Jahnis nu ſahka ſawā walſtī nodibinaht lahtibu, kas lihds ſchim bija pawifam vanihluſi. Winsči pahrlaboja un pa- vildija Zahna 3. likumu grahmatu, raudſtjahs wiſur uſ ſaiſnu teefu un ſargoja tautas lablalahſchanos, dibinaja labdarigas ee- taisēs, eegroſijsa pastahwigus ſara-ſpehlus — tā fauktos ſtrehl- neekus, kas bija pirmee lahtige ſara-pulki Kreevijsā, uſtaisija uſ robeschahm zeetolſaus, eeweda grahmatu drikeſchanu, atweda no Wakar-Giropas wiſadus mahkſlineekus un mahzitus wihrus un eefahka tirgoſchanu ar Angliju, kur tolaik Lehninene Elisabete waldijs.

Pehz Kasanas un Astrachanas uſwahrefchanaſ Zahniſ da- buja ſem ſawas waldbas ari Donas kaſakus.

Tataru waldbai beidsotees deenwidus ſtepēs waronu bari ſalaſijahs, kas neatſina par ſewi ne lahdas waldbas, wiſi dīhwoja no laupiſchanaſ, uſbruldamti Turkeem, Tatareem, Poſteem un pat Kreeweem. Schos barus ſauza par kaſakeem. Wiſi ſaweenojahs pamasam weenā leelā beedribā un nometahſ weena daļa ap Dnepras krahzehm un ſauzahs par Aiftrahzne- ſeem, otra daļa atkal ap Donu un ſauzahs par Donas kaſa-

leem. Behdigee, padewuschees Zahnam Breesmigojam, aiffargaja Krewiju pret Krimas Tataru usbruschanahm.

Sekmiga waldischana zaur 13 godeem, un laimigas uswaras padarija Zahni lepnu. Bet par nelaimi winsch eekrita gruhtā slimibā. Bifi domaja, ka Zars wairs nezeltees. Ta to starpu slimajam Jaram dsiedot, bajari weda sawā starpā asus strihdus par to, kusch no wineem lai usnem pehz Zara nahwes waldibu. Schahda bojaru istureschanahs astahja disti launu espaidu Zara sidi: winsch pafaudaja tizibu us zilweku labeem tikumeem un tadeht fahla usflatiht ik latru zilweku par nodeweju un laundari. Ari Silvesteris un Adachewis tika tureti par tahdeem. Birmo aiffuhija us Solowezkas Klosteri un nodewa tur sem stingras apfargaschanas; otrais tika suhtihts vee Kara-spehla us Widsemi, un wehlak eslehgts Lehrbata zeetumā, kur nomira aif behdam Schee abi brangee wiheri tika apmeloti par wainiq^{om} vee Zarenes Anastassijas nahwes. Ta Zahnis un Krewija pāsaudeja peepeschi trihs wifukreemakos zilwekus, kas Zaru bija lihds schim faturejuschi us laba zela un fargajuſchi tehwijas laimi.

Zahnis tapa atkal pavismam gitads, winsch peenehma netillus padomnekus un israhdiyahs tahds vats, luhds bija lihds Massawas degschana. Netaisnas sodishanas un waijaschanas nahza par eedomateem nodewejeem un laundareem: weselas familijas tika nosoditas ar nahwi, weselas pilsschetas nopoeditas un padaritas par drupu-kaudsehm. Zahna sliltee audsinatoji bija starp virmajeem, kas krita wina bahrdibai par upuri.

Likens gan bija ijsfargajis Nowgorodu no Tataru warmahlabm, bet to weeta tas suhtiija Zahni Breesmigo. Seschas nedekas no weetas Zahnis sodija it neschehligi Nowgorodeeshus, ik deems eesweeda Wolchowas upē 500 lihds 1000 nolautu zilweku: uhdens bija farkans no nelaimigo asinim un straume nespohja aishest lihkus us Ladogas esaru. Kadeht Nowgorodai bij janefs tahds elles sods? Til tadeht, ka winas bislapu

un ta beedrus tureja par nodewejeem, kahdi tee muhscham ne-
bija. Tahdu pat fodu wehl dauds pilſtehtas un meestii ſzeeta,
no Nowgorodas lihds pat Maſkawai.

Pee wifeem ſaweeem neschehligeem darbeem Zahniſ ſtingri
ewehroja Deewa luhgſchanas ſtundas un iſdalija dahwanas na-
bageem, baſnizahm jeb kloſtereem. Kad luhgſchanas ſtunda bij
flaht, tad wiſch meta meeru ar aſnainahm ſodifſchanahm, gah-
ja baſniza un luhdſa Deewu, allaſch lihds ſemei klanidamees un
un veeri pret grihdū dausidams, kamehr ta paſika jehla un
aſiniſ ſahla tezeht. Gekſch Zahna bija ſaweenojuſchahs diwe-
jadas, weena otrai pretigas dabas: weenā azumirkli wiſch
wareja buht neschehligs un ſchehligs, breeſmigs un laipnigs,
besdeewigs un deewbihjigs.

Mozihts no launaſ apſinas, Zahniſ veepeschi aſtahja
Maſkawu un nometahs uſdihwi Alekſandrowas ſlabadā. Wiſch
iſlaſijahs uſtizamus farguſ, ko noſu, par apritschuikeem. Wiſa
Kreewijsa, zeeta gruhtas behdas zaur Zahna bahrdſbu un ap-
ritschuiku ſaw'walibū. — Bet wiſa fargaschanahs tomehr ne-
wareja apmeerinaht Zahna nemeerigo ſirdſapſtu: wiſch taiſ-
jahs behgt uſ Angliju, un faſinojahs par ſcho leetu ar kehnineni
Elisabeti.

Lihds ar paſchu Zahni ar wiſas walſt-buhſchanas pahe-
grosijahs. Zahniſ uſnehmahs eekarot Widſemi, kad wehl
Adachewſ un Silvesteris nebijs aifraiditi. Kreewu karafpehli
daudſlahrt vahrwareja bruneneekus, panehma pilſtehtas un no-
gurdinaja ordeni taydā mehrā, ka wina wadonis Gotards Ket-
ters tiſa ſpeests aldot Widſemi (1561) Poļu kehninan un
Leiſchu leelſtſtam Sigismundam 2. un pats dobuja Kurſemi, kaſ
ſtahweja ſem Poļu wirſwaldibas. Tad Zahniſ eefahla karu ar
Sigismundu un eefahluſari uſwareja, bet kad tas noſtahja
ruhpetees par walſt labumu un lahtibu, kad Leetawa ſaweenojahs
ar Poļju un kad Semigradas firſts Šteſans Batorijs no-
ſehdahs uſ Poļjas trona, — tad Zahnam ſahla eet ſlikti.

Batorijās atnehma Widsemi un ar fawahm uswarahm tā eebāidija Jahni. ka winsch sahka pasemigi luhgt pehz meera un atteizahs no wifahm teesbahm us Widsemi. Gewehrodami Kreevijas nelaimigo stahwokli, Sweedru lehninsch atnehma Zwangorodu un Koperju un Krimas kāns eelausahs Kreevijā un nodedfinaja Maſkawu.

Tikai weens laimigs atgadījums paſpihdeja lā jauka rihta-blahfma Jahna pehdigajos tumſchōs waldbās gadōs. Donas kāsaku atamans Vērmaks Timosejs pahrgahja par Uralas kalneem, fakahwa tureenes kanu kutschumu, eenehma wina galwaſpilsfehtu Iſkeru pee Tobolas upes, un lika zaur to pamatu wiſas Sibirijas eekaroschanai.

Pehz 50 gadu waldfħanas Jahniš Breefmigais nomira. Waldbu winsch nodewa fawam dehlam Feodoram un peelika wifikam klaht fapratiguš padoma dwejus. Otram dehlam Dmitrijam atdewa Uglitſhu.

---

2. nodafa.

Breefmigais, — wina padomneeki. — Firsts Worotinfs. Sodisħana.

Bija brihum jauks paņafaras laiks 1579. gadā. Weza leela galwaſpilsfehta Maſkawa nudset nudseja aif lauſchu kustesħanas un darbibaš. Lepni bajari, gehrbusħees mirdiſočħas, dahrgās drahnās, augħtas jehra zepures galwā, jahdeleja us fmukkeem kumeleem va pilſfehtu no weena gala lihds otram. Schur un tur gresnas karites parahdijahs ar bajaru kundsehm un jaunkundsehm. Turpreti wiſa Kremli un Zara d'siħwoklōs wiſs bija kluſu kā kavā; reti ween, kahds żilweks parahdijahs

baigli uš virksnu galeem gar pils feenahm eedams un weenadi atskatidamees, ta tam kahds nedsenahs pakal.

Kremla pili, leela sahlē Zars sehdeja eegrinis dīslās domās. Mugura winum bija pa-ihji swahrki eekanteli ar selta trefehm. Pehdigi Zars pazehlahs no sehdeka un ahtreem folkeem staigaja va istabu. Wifa wina kustehhanā bija manams no-meers un nepazeetiba.

„Swehreju pee svehta Zahna“, winsch teiza logu atwehr-damās, „mans onkulis Maluta leel uš fewi par dauds ilgi gal-dīht! . . . Bet Worotinslis . . . tas ir brihnumā! wai tad ari winsch? mans pehdigais, wifu labakais kara wadons! bet ko war dariht . . . weena alga . . . winsch ir Adashewa . . Silwestera . . . un nodewja Kurbfska draugs!“

„Zar!“ bals atskaneja ajs wina muguras. Zahnis drusku satruhkahs, atskatijohs atpakał un ceraudsija ajs fewis waren leelu zilweku ar svehram lihdsigu gihmi.

„Ah tu tas es, mikais onkul! Bet kapehz til wehlu?“

„Newareju agrak, augstais Zar; es nahku patloban no priķasa*) tur Worotinska kalps tika pahelklausinahts.“

„Nu ko tad jaunu dīrdeji?“

„Uš Lawu pawehli, waldineek, Worotinsku teefajahm, Tveras bislapš, muhsu garidsneeks Wājijans, es un basnizas fulainis Semens Wolofatows.“

„Un ko tad nospreedaht?“ Zars jautaja nepazeetigi.

„Worotinska kalps Lihdejs peerahdija sawani lungam burwibu un bija gataiws apstiptinaht sawu leczibu ar svehrestibu; bislapš lika atnest krustu un ewangeliumu. Lihdejs satruhkahs un sahla drebeht, bet es paskatijos skarbi uš winu, paschwadfinaju it kā nejauschī sawu noudas maku, un kalps ap-svehreja tuhlit bes bailehm, ko bij isteizis. Stuhrgalwigais bislapš nebija ar to ar meerā: winsch lika atsaukt wehl kahdu

*) Priķasu, fauza tolaik augstalo teesu, senatu.

no Worotinska laudim; atweda wehl fahdu wezeni — Worotinska nama-faimneezi un winas tschetchipadesmit gadus wezu dehla-dehlu, ko nu fahla pahrlaušnaht. Ari schee abi ehrmi deewo-jahs, bet ne zitadi, kā par fawa funga newainibu. Gesahkumā gribiju grahbti sehnu aīf kahjahm un dot ar winu wezai raganai par galwu; bet Tu sini, Zar, ka es daschureis esmu loti schehlsirdigs, Tu sini . . . .

„Sinu, sinu!” Bars cemeta starpā, redsedams, ka wina mihičais onkulais grib atkal tureht weselu flawas-runu par fawu schehlsirdibu, kas wifem bija it labi pasihstama.

„Tad liku winus eerastā wihsē drusku moziht; paprečschu wezeni; bet no tahs newareja isdabuht ne weena wahrda; jau dewinus nagus noplehfa winai no virefsteem, kad es winu atkal fahku jautaht, bet it kā pats n'labais buhtu tai muti apbuhris: kur winai waijadseja apwainot fawu bājoru, tur wina wehl skubinaja un drošchinaja dehla-dehlu, lai pastahw par taifnibu. Par to muhsu garidsneeks neganti eekarfahs: winch līka atnest klusu novuhfdamees latlu werdoscha uhdens un pawehleja leet wezenei us galwu; tahda pirts tai laikam nebija wiš pehz pa-tikshanas: ragana nosprahga ne wahrda neissazijuji pret fawu kuugu.

„Lai Deews peedod winas grehkus”, Jahnis teiza deew-bihjigi krustu aismesdams.

„Lai tā noteek”, — Makuta Skuratows atbildeja; „winas ašinis nebrehz us mani, Deews to reds, ka nebrehz us mani!”

„Nu, nu, stahsti tahlaš! Svehreju pee Jahna Kristitaja, es gan sinu, ko tu tad fahki dariht, onkulih: tu tatschu līki ari sehnu, . . . wai ne tā?”

„Sinams, ka buhtu tā; bet fahodita — gribiju teikt augsti svehtitais bislavā teiza, ka tas necefot waijadfigs, un paſludinaja Worotinsku par newainigu.”

„Kā? Wai ari winch ir nodewejs?!“ tā Jahnis issau-zahs.

„Un turkslaht loti pahrgalwigs, augstais Zar!“

„Un juhs paklaustijaht schim wezajam wiltneslam un atsnaht firstu Worotinsku par newainigu?“

„Laikam gan ta buhtu notis, ja man buhtu peetrubzis ismanibas, augstais Zar; wakar atfauzu Lihdeju un liku winam nolikt Worotinska pagrabā maišu ar dohrsā augleem; schodeen aissuhtiju teefneschus us pagrabu, wini atrada maišu un Worotinskis tika atsīhts par burwi, kas bahrgi fodams.“

„Tas ir brangi, svehreju pee Zahna Kristitaja, tas ir brangi! Tu esī gudris fogis, Makuta!“ Makuta paklanijahs kļusu zeebdams un atkāpahs drusku no breesmiga pawehletaja atpakaļ. Zahnīs nostatija fawu speeki pee krehsla un fahla atkal staigaht pa istabu.

Beidsot winsch nostahjahs pret Makutu un teizo: „Makuta, dari ka tihs, bet man ir gruht fodihit firstu Worotinsku, winsch jau tik wezis.“

„Kas par to, augstais Zar, bet drusku pamozīht winu waijadsehs gan,“ Makuta atbildeja gluschi weenaldsigi, „un tad aissuhtiht us wezo funu-kuhti — Belo-oseru.“

„Svehreju pee sw. Zahna, onkulih, tu wiſlabak proti man laiku pakaweh. Bet wai drihs ar muhsu garidsneeks nahks, winsch warehs pee taks paschās reises mums abeem atlaist grehkus, un es, ja Deewīs valihdsehs, doschu dahwanu Tschudowas klosteram; domaju, ir tu tapat dariši, onkulih?“

„Varbuht, augstais Zar, ja tik pehz Worotinska nahwes atkāusi ūwam uſtīzīgam kalpam stahtees wina darishanās.“

„Tas ir: tu gribi wina muischaſ peeschkirt pee ūwas mantas; wai ta naw, onkulit?“

Makuta gribēja ko atbildeht, bet durvis atwehrahs un Zara galda - fulainis Boriss Godunows eenahza istabā. Zahnīs paklanijahs ahtri us winu un jautaja: — „ko teiksi, Bori?“

„Tschudowas klosterā preeskneeks, svehritais Wasiens wehlesahs stahtees preeskch Tawa gaischa waiga, augstais Zar.“

„Sauz wiñu eekschä!“ tà Jahnis teiza un fulainis ilgabja.
Bebz kahdas minutes Zara un Malutas garidsneeks, muhks
Wasians Beskis, eenahza.

„Lai debefs tevi svehti us wiñadu labu darbu, augstais
Zar,“ muhks runaja ar swarigu balsi, svehtidams Jahnri ar
krusta shmi.

„Sakti, augstais Waldineek,“ muhks runaja tahlač, „ar
ko es, nezeenigais, waru falpot leelajam Zaram?“

„Raw wiñ neeka leeta, buht par waldineeku“ — ta Jahnis
atteiga: — „ja Zars grib schehligs buht, tad tas raw labi
preeksch walts; Zaram waijaga buht zeetam un bahrgam, to
wina peenahlums prasa; bet bahrgumis speesch wina firdi kā
akmins. Tà tagad ir ar mani; juhs nospreedah, burwibas
deht fodihc ar nahwi firstu Worotinsku; bet faki man, wai
waram atlaut, lai nonahwe zirkahrt ustizigo lara-wadoni, bes
ka pahrkahpjam Deewa likumus?“

„Deewa likumi waldineeleem pawehl, fodihc noseedsneelus;
jo zitadi waldineeks pats paleek par likumu pahrkahpeju,“ —
Wasians atbildeja.

„Bebz juhsu spreediuma burwija noteefashana buhs Deewa
wam patihlama, ko? Maluta, faki, lai ustaifa soda weetā
karatawas; bet pag, waijaga wehl apspreest, kahds sods buhtu
derigaks preeksch Worotinska.“

„Es domaju, wiñlabaki buhtu, ja wiñu usdurtu us meeta!“
— tà Maluta Skuratows teiza.

„Ko tu us to faki?“ Jahnis jautaja Wasianam.

„Wai es, grebzigs zilweks, lai Tevi mahzu, leelač Zar?“
— muhks atbildeja — „bet ja mans neezigs padoms waretu
Tew falpot schai leetā, tad es teiktu, ka Worotinsku us meeta
durt nebuhtu veeklahjigi, jo wiñsch ir no augstia dīsumma; bet
lai Tev patihc wiñu fadefsinah, kā to arveen mehds dariht ar
burwjeem, tad ari puñe no Taweeem grehklem tiks atlaista.“

„Es jau agrak ari tapat domaju,“ Maluta teiza.

„Tad eij, onku liht, un sagatamo wiſu us rihtdeenu preefsch
fodisfhanas, tas taws darbs; un tu, wezicht, paleez wehl tepat
un laſi man preefschā wakara pahtarus.“

Ar ſcho farunu festais laikmets eefahkahs Jahnā 4. war-
mahzibā. Firsts Mikelis Worotinſkis tika tagad noteefahs us
fadedſinaſchamu, tadehſt ka Jahnis domaja, ka wiſch eſot no-
dewejs un burwiſ un ſtahwot beedribā ar raganahm un ſauneemi
gareem. Schohda mahnutiziga apwainoſchana bija ſotti ne-
gehliga, bet Jahnam Breeſmigajam pa prahtam, jo us tahdu
wiſi wiſch zereja atſwabinatees no eedomata nodeweja, lahds
Worotinſkis ne muhſham nebija.

Dirā deenā no paſcha rihta, kad Kremli deewakalpoſchana
jau bija natureta, leels pulks bajaru iſnahza no tureenes, kuru
preefschā us melna ſirga pats Zars Jahnis Wasiljewitschs 4. jah-
ja; kad tika vee Sarkana platschā, tad Zars nodewa ſirgu Go-
dunowam un eestahjahs bajoru pulkā. Laudis fanahza leepleem
pulkeem no wiſahm vuſehm us ſcho weetu; jo tee tika ar wa-
ru ſche ſadſichti, lai buhtu par lihdsneekeem un leezeſneekeem vee
breeſmiga aſins-darba.

Jahnis pawehleja atwest eedomato burwi un, vebz pahri
minutehm firſis Mikelis Worotinſkis atnahza us foda-weetu, ap-
ſargahts no labi leela fareiwju bara. Firstam pa labai rokai
gahja wiſa weenigahs meitas dehls. Scha jaunekla tehwē bija
Nowgorodas teesas kungs, bajars Wanetſkis, kas lihds ar ſawu
ſeewu — Worotinſka meitu bija krituschi vor upuri Jahnā
Breeſmiga warmahzibai. — „Mikel!“ — Breeſmigais runaja —
„tu eſi iſleetajis ilgu laiku ſawa Zara laivnibu ſew par labu,
bet ko tu beidsot eſi eefahzis dariht? Atſtahdams ſemes waldi-
neelu, tu eſi ari atſahjis debefs Waldineeku; aismirſdams ma-
ni un Deewu, tu fabzis darbotees ar burwibahm. Tu ſini, ka
nahwes-fods ſagaida *burwi. Attaifnojees, ja gribi un
vari!“

„Jahni,” Worotinskis atbildeja meerigi, — „tīlai no-
seedīgam waijadīgs attaifnotees. Tu fāki, kā es esot aismirsīs
sawu Zaru! bet wai tas taisniba? Passatees us manahm kruh-
tim: — (te Worotinskis atklahja fowas kruhtis) — raugi,
schīhs rehtas dabuju vee Kasanasun raug, tahs ir sīmēs no Tataru
sobineem! Mani apwaino, kā es esot atstahjis Deewu! bet ti-
tīlai mana fīrds sīna, kā tas tā vis naw. Lew ir stāhstīhts,
kā es darbojēs ar burwibū, bet kas to ir apleezinajis? wai
tas nebija wehrīgs, kas daudskahrt peekerts vee meleem un
blehdibass? Tīgi man, es nenoschēhloju no pasaules schērda,
mees ne kā wairak, kā tik Lewi ween, Zar!”

— „Deesgan!” Jahnis uskleedsa, drusku fīrdi aīsgrahbts,
— „nost ar schō wiltneeskū!”

Maluta, bīhdamees kā Zars neapschēhlo Worotinskī, fa-
grahba winu un patīs noplēhja winam drehbes no muguras.
Tad winsch fāsehja firstu, nelaudams tam ne pat no satva
meitas dehla atsweizinatees, un usgruhda nelaimigo us dīsles
restehm, sem kurahm jau uguns fāhla kuretees. Sīmgalwīja
waimanas fāplosīja fātitaju fīrdis.

„Ko? augstais Zars, wai Lew patīk schīs laika kāvelliš?”
Maluta, jautaja svehrīski fīeedamees. „Raw vis fīlts,”
Zars atbildeja, azīs nenowehrīsdams no nelaimīga rāustīschānahs
un ar fīeeli ogles sem restehm farausdams.

„Ne, tas ir par dauds!” tā Worotinskī meitas dehls uskleedsa,
kas lihds schīm bija stāhwejīs mehīs un bahls kā libīls, fa-
mehr winu vīepeschī Zara vēhdīgee wahrdi istrouzeja, „tas ir
par dauds!” wīschī kleedsa otru reiss un fīrehja ar joni vee
restehm fīkt. Maluta gribēja jaunekli apturekt, bet schīs norahwa
winu ar netīzamu spēhku ar weenu roku vee semes un usfīeeda
us kwehloschāhm oglehī, un ar otru roku winsch norahwa pūf-
dīshwo weztekhu no restehm. Schīs negaidībts droshibas darbs
fāzehla brihnīschānahs fīeedseenus lauschu palkā: daschi usīlāweja
jaunekla duhīschu, bet ziti, pasīhdami Jahna nīlnumu, domaja,

ka dedstgo jaunekli nu ar tahds patš liktens fagaida. Bet ta nebijs wiš. Matuta, atjehdsees no kriteena, peegahja sobus gressdams ajs duſmahm pee Zara: „Taifnais waldineek! wiſch blaħwa, „pauehli weza weetā iſzept ſcho duħſħaini!“

„Ne, naw waijadfigs!“ — Jahnis atbildeja — „atstahj wiñuš, lai Worotinsku wed atpafak uſ Belo-oſeru, faki wiñam, lai nem liħds ari fawu meitas dehlu, ja negtib redfeht, ka wiñu ajs kahjahm pеeſeen pee kahda wehja faroga uſ Kremla tornem! — Ar ſcheem wahrdeem Jahnis metaħs firgam mu-garā un aislēħkſchoja projam uſ Kremli.

---

3. nodas.

Worotinska nahwe. — Padomē. — Prahtigas farunas.
— Behgħschana par robesħu.

Ne pilnas 20 werstis no Tweraš fahdscha atrodahs, kas peeder Tweraš bißlapam — tam paſħam, kas bija pee Worotinska teesfeschanas. Uſ ſcho fahdīhu atweda puſmiruſcho firſtu. Worotinskis guleja ilgi bes famanas; pehdigi azis atwehrs, wiſch nehma fawu meitas-dehlu pee rokas un runaja: „Zuri, es mirſtu, atstahdams tewi ta Bisuaugstaka avfargħschana; behds projam iſ tehwijas, behds no warmahlas un met no fids aħra pat rabs wiſmasakahs domas uſ atreebſħanoš. Difti wofel!“ Sirmgalwiſ atkal pagħiha, Zuri s-kluhpstija wiñar rofu un flażinajha to ar fawahm afarahm. Peħz kahdahm minn-tehim weżżeħws pamodahs un luħda pеħġi mahziżtajha, kas ari tuliett atmahza un tik ko paſpēhja wehl iſdariħt fawu fweħto darbu, kad Worotinskis aismiga uſ muħsċibu.

Kad weztehw̄s bija issaidis sawu garu, tad bislap̄s, kas
ari klaht bijis, nehma ismisuscho jaunekli pee rokas un weda
winu sawā dīshwokli.

„Ko tu doma tagad eefahst, mans dehls?“ tà bislap̄s
jautaja.

„Pats nesinu, augsti svechtitaish tehw̄s,“ — Juris athildeja
— „nesinu weetas, kur waretu sawu galwu nolikt.“

„Taifniba, tu tagad eši pawisam bahris, Zuri; tehwijā
tu newari dīshwot, pat pee manis tu newari ilgi valist, jo taš
tew war buht par wisleelako nelaimi; Zahna Breefmiga wara
walda tagad par wiseem.“

„Tad pamahzi mani, svehtais tehw̄s, ko man buhs dariht?
Tu faki, ka es newaru valist tehwijā, bet behgt is tehwijas
projam it wehl fliskta! Bai nebuhschu tad pelnijis, ka mani
lama par behgli un nodeweju?“

„Nemas, mans dehls; neweens newar spahrdiht pret
dseloni, ka svechtee raksti faka; tadehl ej, mans dehls, steidsees
us Leischeem, es tew doschū wehstuli lihdī, ko nonesīš manam
nabaga draugam firstam Kurbšlam. Lai ta kunga svehtiba
apfarga tewi.“

Juris fanehma no bislap̄a svehtibu un, ne zik ilgi neka-
wejees, dewahs zetā us Leischeem.

Behz augschā mineta notikuma us Sarkana platschā, Bars
aislebkschoja atpakał us Kremlī, atdewa firgu žulainam un, ne
wahrda nerunajis, eegahja pilī, pawadihts tikai no Makuta
Skuratowa.

Winsch eegahja sawā dīshwokli zepures nenonemdams un
krusta preeskchā nemesdams, (kaž bija pret wina eeradumu,
eekrita lehnkrehsli un sehdeja ilgi dīšlās domās eegrīmis. Pee-
peschi winsch vazehla galwu it ka atmosdamees no gruhta sapna
un jautaja Makutam :

„Klaufees, ko tew teikſhu: es dſirdeju, ko mani ſtrih-
weris Petſchamnikowſ ir nodomajis pret mani ko launu; eij,
mihtais, iſklaufshini ſcho leetu it labi.“

„Tu ſini, augstaſis Zar,“ — Maluta atbildejo, — „ka
es iſpildu arveen uſzihtigi Tawas pauehles; zereju, ka ir tagad
wareſhu Tew iſdariht ya prahtom.“

„Es palaujos uſtevi, Maluta, tawa uſtiziga falpoſhana
nepaliks bes algas: Worotinſka muſchias peeder tew!“

Maluta newareja ne noſtahweht aif preekeem; wiſch
krita uſ zelcem preekeem Zara.

„Rewaijaga, newaijaga, onkuhiht,“ ta Zarſ teiza Malutu
aif rokas peezeldams. „Tu dabuſi wehl wairak no manis,“ ta
wiſch runaja tahlač ar tahdu fmaidiſchanu, no kuras eevehri-
gaks zilweks ne ka Maluta, wareja nomaniht ko fawadu.

„Tagad eij ar Deewa paſihgu un atſuhti ſchuſp manu
galda fulaini; neaiſmirſti ſchodeen eet uſ wakara, deewafalpo-
ſchanu!“

Maluta uſlebzha augſchā un iſgahja ahtri pa durwim ahrā,
laikam aif preeka nedſirdedamis deewbihjiga Zara pehdigos
wahtdus.

„Nefinu, ko dariht ar galda fulaini?“ Jahnis nurdeja,
weenis pats palizis, „mana ſirds peckerahs pret paſcha gribu
pee ſcha jaunekta; bet wai tad mana ſirds, kas zitadi wiſu it
labi pareds, peewiltu mani ſchinl leetā? Svehreju pee Kristi-
taja, ſchis jauneklis wiſ manis neapmahnihs, kaut ari wiſch
uſ to warbuht domatu.“ Ta Zarſ domaja, no launas avſinas
mozihihs, un warbuht wehl ilgi ta buhtu galwu lauſijs ar do-
mahm, ja tas uſ durwju puñ pagreeſees, nebuhtu eeraudſijs
galda fulaini, uſ pauehlehm gaidot.

„Tu jau atmahzi, Bori?“

— „Uſ Tanu pauehli, augstaſis waldineek.“

„Tad klaufees, es gribu tewi jautaht par kahdu ſwarigu
leetu: wai iſteikſi man wiſu, kas tew uſ ſirds?“

„Tāpat, kā pēe garīga tehwa bašnīzā.“

„Tad klausīs ušmanīgi! — Vai paſthsti Pētſchotnikowu?“
Jahniš prāſīja, ušmanīgi ſtatidamees fulainam azis, it kā
melledamē iſdibinaht, kās wīna ſirdi.

— „Paſthstu, augstaīs Zār.“

„Es dīrdeju, kā tu ari ſinot, kā Pētſchotnikows ſlepeni
faſtnojahs ar Leiſchu paneem*)?“ Jahniš gribēja ar tādu jau-
taſchanu apmulſinaht Godunbwu un iſdabuht no wīna to, kās
paſcha launu domu pilmai ſirdij patiktu. Boris tā nemas ne-
ſajuka, bet atbildeja weenteeſigi un droſchi: — „Swehreju pēe
wīſeem ſwehtajeem, kā to ne-efmu ſinajis, augstaīs waldineek!“

„Tu nesni?“ Jahniš uſblahwa, ar ſwehroſchahm azim,
„bet kā tad no tevis teek tā runahts?“

„Augstaīs waldineek! negribu mekleht, kurſch kā ſaunaſ
ſlānaſ zehlejs, kās grib mani jau paſcha jaunibā aifdiſht pro-
jam no Tāwa gaſcha waiga.“

„Godunow! Tu manis wiſ neapmahnīſi, es redžu, kā
tu ſini wairak, ne kā leezees ſinot! Saki, var kādu tu uſ-
ſtati Pētſchotnikowa uſweſchanos?“ tā Jahniš jautaja uſzelda-
mees no krehſla un atſpeeſdamees it kā no nejaufchi uſ ſawa
dīſiſ ſpeeka, kura aſaiſ galſ eeduhrahs fulaika ſahjā. Bet
Boris nerahdija nekādu ſahvju juſchanu, un teefcham poſtis
buhtu tam neloimigajam uſ reiſ klaht, kās buhtu eedroſchinajees
tāhdā pahraudiſchanas brihdi iſlaist ſahpigu balſi jeb ſaweebt
drusku gibmi.

„Ne kā negribu ſlehyp ſawā ſirdi; es teiſchu wiſu, ko
ſinu un domaju: Pētſchotnikows ir kreetnis un brangs wihrs,
tomehr ari tam wiſulabalajam ir ſawā wainas!“

„Tā tad tu atſihſti Pētſchotnikowu par nodeweju?“

„Peeteek, Borī tagad wari eet: eſmu meerā ar tevi, no
ſcha azumirkla tu buhſi mana gułamę ſambare fulainis!“

*) Panu ſauz Polu valodā fungu.

Sulainis isgahja un pateiga Deewam, ka bija wakā tījis ar neleelu eewainojumu kahjā; jo dauds augstaki wihti, kurus pats Bars pahrklausīja, gahja daudsreis no Kremla teesham uj ūoda weetu.

„Uj kureeni jahsi, mans dehls? Kadehl tahds noslumis? Wai nesini warbuht zela?“ Schee jautajumi istrouzeja Venetflu no domahm. Winsch atskatijahs atpakał un eeraudsija, ka wez̄ stiņs wihrs gahja wina strgam lihdsās, eegehrbečs Kree-wu mehteli, sem kura wareja redshet Polu swahrkus.

„Ka iew waijaga?“ — Juris jautaja ar faihgujsku balši.

„Paskatees, behrns, kur tu jahj.“

Venetskis meta azis wiſapļahrt un eeraudsija ar bailehm, ka wina strgs gahja pa ūchautu ieku, tam abās pusēs bija briesmīgs mūllajs un prečschā tumščā meschs; drusku fabnis, pa labai rokai leels esars atspīhdeja wakara krēhslā. Juris newareja aprimt, bet ka buhtu usmanigaki paslatījies uj swescho ūirmgalwi. Wina iſſlata bija tik weenteešīga un zeenibas pīlna, ka Juris norahwa tihri negribot ūawu zepuri no galwas un nesinaja aiz ūauna, so dariht: wai wezo noluht, ka uj wina neem wahrdeem tik rupji atbildejis, jeb behgt projam un tā ap-slehpī ūawu ūaunu. Winsch grībeja patloban strgam uſzīrt un behgt projam, bet sweschajs, laikam noprāfdamās wina domas, ūakampa strgu vee eomaukteem un teiza: — Kur tu grībi ūstreet, besprāhtīgais jaunelis? wai neredī, ka pīrmāis strga Ichzeens war buht pehdīgais azumirklis ūawai dīshvibai?“

Juris ūajuks, atlaida pawadu wakā un ūatijahs brihni-damees uj swescho, kas tik ihsā brihdi bij eespehījis remantot par winu tik leelu waru.

„Ja tu, jaunelis, negribi ūalikt ūchāi purwā par nakti ūopā ar wilkeem, tad leez zepuri galwā, nolahp no strga un nahz man lihds.“

„Bet sati man, kas tu tahds es, godajams sweschineek?“

„Mans behrns, kadehk tu es til sinkahrigs? Wai es jautaju, kas tu es?“

„Bet . . . .“

„Tew bail' nahkt libds sweschineekam? Tad paleez te pat, lai Deewas tewi farga; es negribu neweenam usmahltees ar waru.“

Ar scheem wahrdeem sweschaigs gahja ahtri projam. Wenetskis skatijahs ne no weetas nekustedamees ulgi biehnischigam firmgalwjam pakal, kamehr tas pawisam issuda jaunekta azim.

„Ko lai tagad daru?“ Juris domaja, „wai wezajs nerunaja taisnibu, kad fauza mani par besprahligu?“

„Mehginafchu ar Deewa palihgu jaht tahlaik, kas buhs, tas buhs!“

Wenetskis aismeta krusku preekschu un sawilsa pawadu, bet wina sirgs, pagahjis tilai pahra folu us preekschu, fahka us reis raustitees un spurekt. Juris poaskatijees us preekschu un eeraudsija diwus leelus willus, kas kahdu desmit folu tahsumā stahweja, kahrigahm azim skatidamees us tuvo laupijumu.

„Weena alga, ja jamirst, kad jamirst, bet papreekschu ismehginafchu sawus eerotschus, warbuht wareschu glahbt vats feni un sawu sirgu!“ To teizis, Wenetskis nolabya no sirga, iswilska ar weenu roku pistoli, ar otru sobenu un pagahjis trihs folus us preekschu grubeja wilkeem schaut, bet pulwers nededsa. Bifa wina zeriba valisa tagad us sobenu, bet ari schis eerogis dereja loti mas jeb bija pawisam nederigs pret tahdeem eenaidnekeem un tahdā muklainā weetā, kur eenaidneeki wareja usbrukt no wisahm pußehm. Usbruckschana jau ari eefahlahs; Wenetska nahwe bija tuwu: weens wilks usmahlzahs winam no muguras un buhtu to parahwis pee semes, bet peepeschi plintes schah-

w eens norihbeja, lode noswilvoja Wenetslam gar ausim un breesmtgais eenaidneeks noswehlahs fauldamis gar semi. Otris schahweens, kas nahza tapat negaidot, atswabinaja Wenetsku no otra willa. Juris peezeahlahs un stahveja kahdu brildi ne-kustedamees ta almina stabs. Peepefhi winam kahds ussita ar roku us plezu un telza: — „Nu, duhschaini, wai tahlu es tizis? Es domaju, tagad nebulhs tilk iswehligs pee pawadonu ismellefhanas?”

Wenetskis aygreesahs pret runataju un eerandfija fawu swescho fregmalvi.

„Godajams tehtin,” — Juris teiza „peenem manu . . . .”

„Man ne ka newaijaga!” ta sweschajs atteiza, „labak va-teiz Deewam, kas lila man eeschehlotees par tawu jaunu dshwibu. — Tagad tu gan wairs negribesi sche pat nakti pahrlaist? Nem fawu sirgu un nahz man pakat!”

Juris luhdsu veedosfhanas un gahja fawam glahbejam pakat. Wini gahja kahdu stundu pa mescha beesumeem, samehr sweschajs usweda Wenetsku us zelu.

„Nu tu wari buht drofchs no breesmahm,” ta sweschajs teiza, „ja gribi un man ustizi, tad nahz manā mahja un paleez pee manis par nakti, bet ja negribi, tad eij wefels fawu zelu.”

„Godajams sweschineek” — Wenetskis atbildeja — „tu isglahbi ne sen manu dshwibu no breesmahm un aisleedsi man tew pateiktees; tu jau reisi es peedewis manu neustizibu pret teivi, ottru reisi es nenizinashu ne par ko wairs tawas laip-nibas.”

„Sehdees sirgam mugura un jahj man pakat!”

Pehz scheem wahrdeem sweschajs nogreejs. hs no leelzela un weda fawu jauno beedri us mescha pus, sura tuwumā mahjas atradahs. Wezajs peeklauweja pee wahrdeem un pehj tahdas minutes tee atwehrahs tschihkstedami. Wahrios parahdijahs

zilwels no leela auguma ar swezi rokā. Winsch vallanisjabs godbihjigi preeksch wezaja un tad teiza: „mehs tewis jau ilgi gaidijahm, bajar!

„Wai mahjā wiñi weseli, Andrej?“ tā wezajš jautaja.

„Baldees Deewam, weseli, tikai jaunkundse drusku raudaja.“

„Radeht?“ — wezajš jautaja istruhzees.

„Tewis gaididama, bajar,“ Sulainis atbildeja.

„Mana mihta Marija! Eij, faki winai, ka esmu wesels pahrnahjis un atdod mums swezi.“ Sulainis paflausija fawa funga pawehlei, un bajars nehma Venetsku aiz rokas un eeweda winu fawā namā.

4. nodasa.

Gewehrojamš isdsihtais. — Kurbaska padomš. —
Marija.

Swechaisš eeweda Zuri zaur preekschistabu, kura salpi un salpones — pawisham kahdi desmit zilwelki — ar scho to darbojahs, deesgan ruhmigā kambari. Galds bija apklohts ar baltu galda, us kura pehz pahri minutehm salika bledas ar ehdeeneem un leelas karases ar dsehreeneem. Bajars skaitija Kreewu wglodā luhgšchanu, so ori Zurijs luhdsu paflusu lihds. Luhgšchanu beiguschi wixi sehdahs pee galda un eesahla flusu zeessdami abi ar weenadu gribu ehst. Kad jau kahdas pahri bledas bija tukshas, tad bajars celehja glahses naliwku, isdschra pats weenu un dewa otru glahsi Venetslam, kas to pusē isdsehris nolika atkal us galdu. Nu, wai tagad jau fabki jautraki skaititeš?“ tā bajars teiza us Venetsku. „Gewehrodams nama-tehwa teesibu luhdsu tevi, jaunekli, man sajih, kas tu ej?“

„Man naw waijadīgs tew ne ka fleypt“ — Juris atbisdeja,
— „es iſtahſtſchū wiſu, ko par ſewi ſinu. Domaju, tu jau
redſt, ka eſmu Kreewſ?“

„Redſu gan, bet ſaki, kaſ tawi wezaki?“

„Mans tehwſ, Iwans Petrowitsch ſ Benetſlis, bija Now-
gorodas bajarſ, un mahte Anna Michailowna, firſta Werotinſka
meita — wini abi. . . .“

„firſta Michaila?“ bajarſ ahtri iſſauzahſ neſtaudamſ
Joram veigt iſrunaht.

„Bet wai tad tu paſini manas mahtes tehwu?“

„Wai es paſinu? Wai tad wina wairſ naw pa-
ſaulē?“

„Ta jau ir ta, leeta kaſ mani peefpeeda, atſtaht tehwiju.
Tehwſ un mahte dabuja galu, kad breefmigais Zars ſodijs
leelo Nowgorodu; mahtes tehwſ tika aiffuhtihts uſ Belo-oretu,
kur es aifgahju winam libds. Tur mehs dſihwojahn labi ilgi
fluſu un meerigi, kad peepeschi dſirdejahn, ka Krimas Tatari
tuwojahn Maſkawai, gribedami iſleetaht few par labu muhſu
kara wadonu negahdibu. Manam mahtes tehwam radahſ jau-
nibas ſpehki; par peezahn deenahm bijahn jau Maſkawā, festā
deenā nonahzahn libds Tatoru lehgeram, un ſeptitā deenā uſ-
waterjahn kanu.“

„Ja, ja; peet ta es paſihstu ſawu draugu,“ ta bajarſ
peefthmeja, „bet nu ſtahſti tablač!“

„Mans weztehwſ aifdīna uſnemdamſ wirſwadonibu par
Kreewu karafvehku Tatoru kanu par Okas upi un atgressahſ
uſ Maſkawu ar gawileſhanu atpaſak. Zars bija loti preezigō,
atſwabinaja winu no ſtrahyēs un laime likahſ munis uſſmaidoſ.
Bet pehz gada laika weztehwſ tika burvibas deht no wina
paſcha ſalpa apmelotē un Zars nosodijs winu uſ ſadediſ-
naſhanu.“

„Ak tu warmahka!“ ta bajarſ iſſauza ar duſmahm, „ta
tad tawu un manu draugu nosodijs ar taħdu kauna pilnu
nahwi?“

„Zars nenogaidija weztehwa nahwes, bet lika winu puſ-
dſhwu west atpakal us Belo-oseru. Mehs nebijahm wehl tiluschi
lihds Tverai, kad weztehwſ jau iſlaida garu. Tas notika
fwehta tehwa Inokentija, Tveras biskapa, fahdschā.“

„Meers taweeem pihschleem, wihrischkigais waroni —
warmahzibas uvuris!“ ta bajare teiza frustu aismesdams, un
pahris ofaru noriteja wina firmaja bahrdā.

Pehz weztehwa nahwes ne kur wiſa Kreewijā newareju
atrafat vatversmes; wiſur mani eenihdeja. Wiſa mana zeriba
turejahs pee Tveras biskapa, bet ari winsch bija par nespēh-
zigu, lai waretu mani aifstahweht pret nikna Zara neschehlibu.
Winsch wareja dariht preecksh manis tik to, fa dewa padomu,
lai behgu us Leischeem un eedewa webstuli lihdsi preecksh firsta
Kurbſla, kas ſenak bijis Kreeweem flawens kara-wadons. Wai
neſtui, mana weztehwa draugs, kur ſchis eevehrojamais iſdſih-
tais dſhywo?“

„Wai es neſtui? Šinams, fa ſinu,“ bajars teiza peezel-
damees no krebſla un iſſteepdamees wiſa ſawā angumā.
„Klaufees Juri, Kurbſlis ir tew tuval, ne fa tu doma —
winsch ſlahw tawā preeckhā: manas juhtas naiv mani mahni-
juſchās; Juri, apkamp mani, ſawa weztehwa draugu!“

Wairak preezigs, ne fa iſbrihnojees, Venetſſis aplampa
Kurbſku, tad winsch atkahpahs pahra folus atpakal, lai waretu
labaki apſkatiht to wiſru, kas zitlahrt bijis tik flawens ſawā
tehwijā.

„Tu brihnees, Juri? Laikam domaji, fa mani atradiſi
nabadſibā, fa jau laikam iſdſihto; bet wai tad wiſi waldineki
ir warmahkas, wai wiſi lehnini ir Maſſlawas Zari: Polu
Lehninsch dewa man patwersmi un apdahwinaja mani ar deej-
gan labahm muishahm. Bet ſchodeen lai peeteek; tew, jaunelli,
waijaga atduſtees, tu eſi ſot ſeeklusid. Ar labu naſti?“ To
teizis Kurbſlis lika ſulainam aifwest Venetſku uſi guſamo
ſambari.

dt. Otrā rihtā Kurbīškē eenahzo pee Jura, pamodinaja winu un aiginaja pee brokasta.

„Juri,” — tā firsts teiza sehfdamees aīs galde un līkdams ari Venetiskam apsehstees, — „es neusskatu trīvis tik ween kā radu, bet kā sawu dehlu. Is Kreevijas albehds es dīshwoju ūhe tagad weens pats ar sawu meitu, kas mans weenigais preeks. Gribu winu ar tewi cepastīstīnah. Andrej, luhds jaunkundsi us brokstu !“

Sulainis pasteidahs ijpildiht bajara pawehli.

Pehz kahdahm minutehm Marija eenahza, gehrbuſees fas rasfanā*) iſ ūarkana ūanta un ar pēzahm ūefnahm vēhlu wirfnehm ap ūaklu. Ēenahkuſi wina noskuhpītīja tehwam ūoku un paklanijahs pret Juri.

„Marija !“ — Kurbīškis teiza, — „raug, te ir Juris Iwanowitschs Venetiskis : winsch ir tawa ūrustīhwa, firsta Worontinska meitas dehls.“

Newat ūinaht, ko Venetiskis ūajuta, Kurbīška meitu ceraudsīdams ; bet war gan domaht, ka ūo ūlaistuma idealu ūaska-toi Juri tāhdas juhīmas pahrnehma, kas nemanot eesogahs ūīdi tāhdam jauneklam, kas ūaudīnahts tik ween wihereschhu beedribās. Marijas ūlaibuhſchana ūisseeda ūlujuzeeschanas ūhgeli us Venetiska ūuhpahm ; winsch nedrihīsteja ūrunaht ne-weena wahrda, nedrihīsteja pat ūaska ūava godajoma glahe-beja meitas. Preeksī Kurbīška wehtīgahm ažim Jura pahwehrſchanahs newareja ūaflehpītees, un weeglis labpatīfchanas ūaherums ūplahja ūahdu ažumirkli wina bruhnos waiguš.

„Juri,” firsts teiza, „man ūeekahs, tu wakar ūahstīji, ka Inokentijs atſuhtījis man wehstuli ; tagad vari winu man atdot.“

Venetiskis ūasneeda ūluſu ūeedsīdams Kurbīškam ūaložītu ūavīhri, pahrneetu ar ūarkanu ūhuori, pee ūuras ūaska ūissehge-

*) Sarasans ir Kreewu tautas apgehrbēs pee ūeeveescheem,

lejums karajahs. Firsts, pahrlaūjis wehstuli, teiza Wenetskamis „Juri, augstiswehtais Inokentijis nowehl tewi manai apsargaschani un luhds mani Deewa dsemdetajas deht, tewi peenemt dehla weetā; wai eji ar meetu, mani godaht par sawu otru tehwu? Es no sawas puſes, eeraudsijis sweschā semē Kreewu un tur klaht radu, esmu ar preeku gataws, ifpildiht biskava luhgumu.“

„Es pelnitu, fa mani nosauz otr'reiss par besprahfigu,“ — Wenetskis atbildēja, — „ja gribetu atteiktees no tik eewehrojamād radneegibas.“

„Ja man buhtu meesīgs dehls, es nesveestu wina, pret pascha gribu ne us ko, un ar tewi, Juri, es gribu darihi tāvat, fa ar meesīgu dehlu buhtu darijis, tadeht joutaju: ko eji nodomajis vee manis dariht?“

„Muns tehwus,“ — Juris atbildeja, — „wehl nereſmu pahrdomajis par scho leetu. Barbuht es waretu eestahtees Polu lehnina deenestā, bet dīrdeju, fa Poli naw wehl iswehlejuschi Lehnina.“

„Ir jau iswehlehts: — Lehninsch par Poleem un Leischeem ir tagad Stefans Batorijs — Semigrodijas firsts, gudris, taisnīgs un duhīchīgs waldineeks. Wai tu doma atstaht us wiſeem laikeem sawu tehwiju, jeb greestees ar laiku us tureeni atpakał?“ tā beidzot Kurbisks jautaja.

„Gribu nogaidiht, lamehr breefmigajam Zahnām duſmas pahrees un labaki laiki eefahksees,“ tā Juris atbildeja.

„Mans dehls, drihsak fagaidiſi, fa mehnes ſahls ſpihdeht rudens nakti tik pat gaischi, fa faule jauskā pawoſaras deenā, ne fa fa wilks nostahsees ſaploſiht awis. Tu staigasi pa plahnu rudens ledu, ja gribesi atkal ſalpot Zahnām un uſtizetees wina laivnibai!“

„Es jau neteizu, fa gribu ſalpot Maſlawas Zaram, jo redsu winu aptraivijuschos ar manu wezaku ažnim, wina balsi dīrdu ſawa mirſtoſcha weztehwa waidus. Lai es ari iuhos

deesla zil nelaismigš sawā tehvijsā, tomehr newaru dīshwot, newaru pat nomirt ūveschā semē."

"Juri, tu eſt wehl jauns," tā Kurbſkis teiza arween wairak eekarſdams, „tu bisi wehl behrns, kad tawi wezaki tila nokauti, radebl newareji pilnigi nowehreht ne sawa paſauudeju- ma, ne warmahkas neschehlibas. Tawš ſlawenais wezehws heidsabs leelas mokas zeedams. Schi fahyiga atmina iſdīſihs ar laiku pawifam iſ tawas ſirds. Raug, Juri, gadi un behdas dſen mani ſtipri wezumā. Paſlaui manim, es wairak veeredſeſis; es eſmu Zahnam uſtizigi falvojis karā-lauka un meera gadōs; wai doma, ka Maſlavas Zars atſahiu manu galwu uſ plezeem, ja es greestos atvalat pee wina? wai doma, ka winsch ir tawu dīshwibū ſaupihs? Es pats ari mihi- loju tehwisu, mihtoju Kreewus kā jau ſawus tautas brahluš, bet eenihiſtu Zahni!"

Pa tam brokaſts bija beigts. Wenetskis newereja attu- retees nenoflatiſees Marijai valat, kad wina aifgahja uſ ſawu ſambari. Kurbſkis uſaizinaja Wenetsku uſ medifchānu. Juris peenehma uſaizinajumu un ſarihkojuſchees abi deivahs uſ meschu, pawadiri no diweem fulaineem.

„Kapebz tu eſt tahta domiga, jaunkundſ?" tā weena no meitenehm teiza, kas ſehdeja ſopā ar Mariju pee ſchujama galda.

„Ro, wai es, Marſa? — nedemaju gluschi ne ſa," jaun- kundje atbildeja.

„Paſkatees, Marija Andrejewna," atkal oīta meitene teiza, „ari pee ſchuwelka iſroiaſchanas tu weenumehr pah- flatees."

„Ja juhſu mahmina, Marija Terentjewna tā daritu," Marſa runaja tahtlaš, „kad es domatu, ka wina per brokaſta drusku naliwkas wairak eebaudijuſi, bet tu ratſchu tabs nemaf nebaudi un wehl mahtei pahmet, kad wina kahdu reiſ druſſe eder."

„Wai tu nellsfēñ, plahva!“ tà Marija Terentjewna teiza, — „ja es ari kahdureis kahdu lahsiti eedseru, tad tas ir tikai fehrmaufchku bemandwihns un to es nedaru zitadi, kà tik ween weselibaś deht.“

„Meitenes,“ — tà nu jaunkundse teiza, — „tagad at-stabjat mani weenu vaſchu, — un atnahlat ar fāwu datbu wakarā, man fahp drusku galwa, es eefchu atgultees; tu, Marfa, paleez te pat un valihdsi man nogehrbtees.“

Meitenes vaſlaniyahs un isgahja no Marijas kambara.

„Jaunkundse, wai redseji jauno weesi?“ tà Marfa jautaja.

„Redseju gan,“ — Marija atbildeja un weeglis fahrtums pahrfkrehja pat winas fmalkeem halteem waigeem.

„Wai winſch tew patika, Marija Andrejewna?“

„Pee wina naw ne kahda ihvaſchi cewehrojama flaituma, un ſchāi widū ir dauds taħdu jaunektu, kà Juris.“

„Naw teesa, tas naw teesa,“ Marfa atbildeja, „fur gan taħdus flaitus diſchainus redseji, kà ſcho? flaiks kà tawſ teħws, ažiſ melnas, waigħos peens un ašins; winſch iſſlataħs teefħam kà ihst bajars.“

„Wai tad tu winu redseji, Marfa?“

„Kà tad nu ne, Marija Andrejewna, ſchoriht, kàd winſch reiſa ar teħvu gahja pee brokasta, es biju fahnkambart un ap-ſkatiju winu zaur durwju ſħekirbu; war gan teikt: flaiſts zilweks. Lai Deewi tew dod taħdu bruhtgħanu, jaunkundse.“

„Deesgan, deesgan! — Marija teiza, „tu eſi par dauds garlaiziga ar fāwu plahvaſħanu: tew zitħas walodas naw, kà til pat bruhtganeem ween. Eiż tagad projam, es għribu at-dusfeteeš.“

„Gan jau us preekschu redsejim, kà tu fahlsu zitadi runaħt, jaunkundi,“ Marfa atbildeja ſħekelmigi fmeedamees no kambara aisejjot.

5. nodala.

Diwi kuptschi us robeschad. — Pahrzelschanahs par Dnepru. — Qaimiga atswabinafchana no breefmahm.

Ais Kijewas, kur strauja un muhscham nerimstoß Dnepra — pastabwiga leezineeze par Kreevijs melnajahm deenahm un winas flanu — lepni krabdamia vahr stabwahm klintim sawus wilnuß us deenwideem raida, tur us schahs upes laba krasta diwi zekotaji stabweja; weens leels un spiebzigs no auguma, veyz wezuma warbuht jau pahri par vußmußchu, otris masaks augumā un wairak ne kā puji jaunaks par sawu beedri.

Abi bija gebrbuschees Kreewu kaftands ar lopfu ahdaß eekantejumeem un fajosufchees ar gaifchi farkanahm jostahm. Bini bija nolikuschi Diwas oudeklā eetihitas pauninas lihdsas us leela akmina.

Pehi ahrigaß issflatas spreeschot winus wareja tureht bes schaubischchanahs par Kreewu kuptscheem, kas tirgojahs ar Leischu robeschu vilsefchtahm.

Wezakais vanehma sawu pauninu, pagreesobs vret jaunoko un teiza pa puſei pawehledams. „Schi leeta isschirkta! Nerau-gotees us ne labdeem schektschleem, mums jateek schodeen pahri us otru molu. Raug, ari laiwa wehl tepat! Eij, raiñ wiru wała un peedsen pee pascha krasta!”

„Kā tem patik,” — jaunakais albildeja un gahja bes pretirunafchanas isvildiht wezaka pawehli.

Wezakais valika us reis nemetrigs, fahla klausitees us kolu schalkschhanu un lubkojahs ahtri ftreejußchöß mahkonds.

Pamanijis beedri tuwojotees winſch jautaja:

„Nu, Wana, wai sagatowoji laiwu, wai wina buhs deesgan laba?“

„Jau sagatowoju, tehtin; laiwa leekahs buht laba, stuhres winai ari netruhlest.“

„Tad nem sawu pauninu um laidisimees pahri ar Deewa valihgu, fa mumus naiks neusbruhl!“

— „Ja til negaifs muhs nepahrsteids,“ — Wana teiza pazeldams sawu paunu us plezeem, — „wai redsl, kahdi mahtoni fazelahs no Kijewas vufes?“ —

„Lai buhtu fa bubbydams, bet schowalar mumus joteek winâ malâ; ja tew bailes zeltees pahri, tad war i greesteees atpalat pec onkula.“

„Welti, tehtin, tu pahmet man bailes, es nebihstos wis sevis, bet tewis deht.“

„Nu, tad schi leeta ir isschekita; Wana, schdisimees laiwâ!“ Wezaïs teiza frustu aismesdams. Pehz ta winsch pagrostja stuhri un weegla laiwina laidahs ahtri projam.

„Aire stivrali, Wana!“ wezaïs uskleedsa dehlam.

„Raug, ta labi!“ un pa tam winsch pats greesa laiwu eeschlehrsu pret straumi. — Leetus, kas libds schim tilai retohm lachfahm bij nabzis, fahla tagad wehtrai fazelotees, gahsteees fa ar spaineem semé. Wilai pazehlahs un krahza bresmigi. Likhahs, fa Dnepta smetos var pahdrofcho laiwineku zihnißhanos un taisitos sadragaht ar weenu vashu wilnu grubdeenu nestipro laiwinnu.

„Naw wairs spehla, tehtin!“ — ta pehdigi jauneklis issauzabs, „manas rokas ir jau pawisam notirpuschaa.“

„Roleez weenu aici, Wana, un kerees pec stuhres, es aireschu. Peeluhko, nevadodees straumei.

Igli wini zihnijsahs ar wilneem, weltig nogurinadami sawus spehlus; ari weza rokas fahla slahbanaki strahdaht.

Peeveschi Wana eekleedsahs: „tehtin, ak tehtin, atstahj aires, mehs esam beigt! Wai dīrdi tahkumā ruhkschanu? Ta ir Oleschinas krahze, par so wakar onkulis stahstijs.“

„Swehtais Zahni, apschehlojess par mumis!“ — ta tehws issauzahs aires nolikdamis. — „Wana, sal stahw stuhre, winas wairs newajaga! nomees, zelds un peekerees abahm rokahm pee laivas molas! — Peedodi man, Wana; tu esi newainigs, tew tagad jamirst var maneem grehkeem: — tew naaw so baikotees, Dnevra aprihs tilai lawu meesu, bet dwehsele buhs debesis. Bet manas grehzigahs meefas ir Dnevra nepeenemis!“

„Tehtin! wai tad ne us kahdu wihs wairs naaw eespeh, jams glahbtees?“

„Negribi tevis mahniht, mans dehls, mumis jamirst!“ — ta wezais atteiza un abi gaidija, nezeredami wairs us valihdsibu, meerigi lawu galu. — Wehtra un straume dīna laiwinu ahtri ween us leiju. Krahzes dobja ruhkschana, lihdsiga tahlai pehrlona duzinashchanai, likahs jo abiri tuvojotees. Peeveschi krasta malā plintes schahweens norihbeja. Kainineeki fatruhlaahs.

„Tas ir Lisenko!“ ta tehws issauzahs, „swehreju pee Krititaja, tas winsch ir! Wana, uskleeds winam, zif stipri ween wari!“

Wana ispildija tehwa pawehli, un wineem ari no krasta atbildeja ar kleedseenu, pebz ka wairak ugunis varahdijahs, bet peeveschi augsta wilku banga pazehla laiwu us augshu un gruhda tad ar breefmigu ahtrumu us leiju.

Bailu kleedseenis atskaneja no nelaimigajeem laiwineekeem; ar breefmigu troksni diwas milsigaas bangas fasitahs weena pret otru un eerahwa laiwinu besdibinā.

Tal paschā brihdi no otras krasta malas leelaka laiwa tila nostumta, kurā seschaas aires mudigi strahdaja, rishkotas no samaniga laiwineeka, kas lihds ar saweem beedreem raudsija nolaimiana alabht.

Abi tika laimigi ussweijsot i un ijswijski pufsihwi us krasta,
fur uhdens tezeja straumehm no tehwa gataha bahrsdas un
dehla kupleem mateem. Tehws nahza drihs pee atmanas, bet
wina dehls wehl guleja pujsmiris pee ugunkluča. — „Lisenko!“
— tehws teiza atmodees, „glahb manu dehlu, winsch ir tur
Dneprā ajs Oleschinias kražes, un wiſu, ko tif tawa mantaš
kahriga dwehfele war zereht, tu dabuji no manis.“

„Par ko wellu winsch runa?“ weens no glahbejeem
jautaja.

— „Klus, Andrej,“ — otris teiza, kam sants swahrki
bij mugurā un augsta bajaru žepure galvā, „ſche naw neweena
Lisenka. Draugs, tizi mums, me hō negaidam no lewis nekahdas
makjas.“

„Bet kas tad juhs efat?“ ta tehws jautaja ismijs.

„Ejmu Juris Benetfliš. Ja tu eji ſcreewi un pasini
Worotinſku, tad ſini, ka tawa preekſchā tagad wina meitas
dehls stahw.“

„Wai es pasinu?“ ta tirgotais iſſaužahs fatruhzees, „es
pasinu winu gan, un“, . . . bet te wina balſs ajsrahwahs,
winsch fahla drebeht, fahjas fachkobijahs un wezais paſtita
atkal bes ſamanas netahlt no ſawa dehla.

Nedſedams, ka iſglahbtais ſwefchineefs atkal vagihba,
Benetfliš pawehleja winu kā ar dehlu berſeht ar wadmalu.
Pehz kahdahm minutehm tehws atkal atdiſhwojahs, un glahse laba
ſtiprinoſcha dſehreena atſpirdſinaja winu it pilnigi; winsch fahla
drihs atkal runaht un ar dauds meerigaku iſtureiħanos, ne kā
pa preekſchu, — „Man leekahs, es dſirdeju, ka te laut kas
peemineja Worotinſku? Wai winsch ir te?“

„Wina te wairiſ naw, winsch ir tur,“ ta Benetfliš
atbildeja rabbidams ar roku us debeſim, „te tif ir wiata meitas
dehls Juris.“

„Rā, wai tad winsch jau miris? Ja ta, tad lai meeris
wina dwehfelei! Bet, no Deewa puſes, fur mans dehls?
Wai mani iſglahbdami, fahwaht Dneprai manu dehlu apriht?“

„Wirsch gūk te pat, tew lihdsās !“

Tehws panehma uguni, paskatijahs fawa dehla waigā un krita winkam ap laflu.

„Wirsch ir miris !“ — tā tehws issauzahs rokas at-laisdams.

„Nebehda jees wiš,“ tā weens no Kurbfka falpeem teiza, bersetdamš jaunekli ar wadmalu, „wirsch ir dīhwās, aptausti kruhtis, wina ūrds īahla patlaban pulsteht ; paskatees, wirsch jau lusčina drusku roku.

„Tawa nomozita wezehwa dwehfeles deht, Benetfli,“ — tā wezais teiza ar mołahm veezeldamees us kahjahm un fäker-dams Jura roku, — „glahb manu dehlu, tu ta wiš nenošchehloši.“

„Eš gluschi meerigš,“ Juris atbildeja, „es ruhpeschos par fawu dehlu, it kā wirsch buhtu mans meešigš brahlis. Andrej,“ Juris usfauza fawam fulainam, „leez ustaiſht nestawas preeksch jaunekta un peestiyrimi minas us diweem ſtgeem.“

„Us kureeni winu wediš ?“ — tā tehws jautaja.

„Us tureeni, kūt kātis nelaimigais dabu patverfmi, it ihpaſchi Kreewš, us bajara Kurbfka mahju.“

„Us ūrsta Andreja Kurbfka mahju !“ tā wezais issauzahs. „Manu dehlu gan warat nest ; bet es . . . es newaru, nesgrību us tureeni eet . . . es newaru te ilgi palikt us ūcha krasta, man tagad waiſaga buht winā malā.“

„Bet draugs, wai tu eſi wahrna ? Wai tew ir ſpahrni ?“ — tā Andrejs proſija, — „kā tu gribi tilt otrā malā ? Wai tew kahda ragana valihdsehs airetees ?“

„Bet kadehk tad ne tu ?“ tā ſwefchais usblāhwā ar pēhrkona balji ; un neraugot us to, kā wezais neiffatijahs ne wairak ne masak kā vrasts ūrgotajs, toimeht Andrejs neganti ūbāhjahs no wina usſkatas un drebeja kā apſchu lapa.

„Jaunais draugs,“ — tā wezais runoja us Juri ar ſwarigu balji, — „pabeids ūhds galam fawu labdarijumu, gahda,

ka tagad waru tift otrā malā. Paſkatees, Dneprā paleek leh-naka un mehneſs parahdahs aif mahkoneem?"

"Andrej un Timosej, feſchatees laiwa! juhſu bojara wahrda jums to pawehlu! Un juhſ, "tā wiſch teiza uſ atlikuſcheem kalveem, „wedat ſlimo jaunelli uſ mahj ahm, loi til weens pats paleek pee firgeem."

Sulaini ne-eedroſchinajahs neſlaufiht Jura pawehlebm, bet ſteidsahs wiſas iſvildiht. Pa tam ari otrā Dneprās malā uguinis atſpihdeja.

"Raug, jau draugi maniſ gaida!" tā ſwefchais, „tadehſ ſteidsatees!" Pehz ſcheem wahrdeem wiſch aykampa wehl reiſi fawu dehlu, nobutſchoja to un ſteidsahs tad ar jaunekka ahru-mu uſ laiwa.

Kad laiwa tuvojahs otram krofam, tad Wenetskiſ eeraudſija pee ugus gaiſhuma kahdus ſefchus nepaſlhſtamus jahtneekus uſ fmukeem kumekeem.

Wezais iſkahva ahtri no laiwas un, ar Juri ne wahrda nerunajis, no ſteidsahs pee jahtneekem; bet par brihtinu, laikam atminedamees, ka aismirſis pateiktees var pahrzelſchanu, wiſch greeſahs atpakaſ, fakelhra Wenetska roku, ſpeeda to labi ſtipri un teiza: „Peedod, labſirdigais jaunelli! Aif preekeem var laimigu iſglahbſchanu pawifam pegmirſu tew pateiktees; nem manu gredſenu," tā wiſch runoja tablaſ, nomauſdamſ no pirkſta dahrgu gredſenu un atdodamſ to Juram: „dodu tew wiſu, ne wiſ ka algu par taweeem novelneem — ne, jo darbs, ko pee maniſ eſi darijis, naw ne ar ko aismalſajams, bet lai zaur ſcho gredſenu waretu tevi paſiht. Kad tu ſohdurciſ tilſi Maſkawā, un tew buhs waijadſiba pee muhſu Zara, tad eif droſchi uſ Alekſandrowaſ ſlabadu, parahdi ſcho gredſenu, vrati pehz tirgotaja Saſchibajewa, un ſatra tawa luhgſchanu tilſi klauſita un iſvildita." Pehz ſcheem wahrdeem wiſch ſpeeda wehl reiſ Juri roku un, nobehrīs wiſa kalveem pilnu ſauju ſudraba rubļu, tas dewahs atpakaſ pee ſaweeem jahtneekem.

Wenetskis luhkojahs labdu minuti sweschineeleem valat un lila
tad airetees atpakal. Laiwa jaaka abtri ween pahtschelt wi-
nus un fasneedja drijb otru malu. Laiwineeli islahva, pefehja
laiwu sawa weetä, fehdahs kumelös un, zeredami tikt drijbalk
pee meera, aissjahja vilnüs rikschos us to puši, sur Kurbaska džih-
wollis atradahs.

6. nodasa.

Batorijs. — Karſch ar Kreewiju.

Stefans Batorijs steidsahs, tik ko bij nofahdes us Polijas
trona, apsweizinabt zaur suhtneem Kreewijas Zaru Zahni lä
sawu ſwarigalo un ſtiprako nahburgu. Polu suhtai nonahza
Maſlawä un tika no Zahna ar leeliskahm goda parahdiſchanahm
foremti.

Batorijs griebeja uſtreht meeru ar Kreewiju, bet warbuht
tik ween lihds ſinamam laikam, jo tagad wiñam bija karſch ar
Prubiju. Apkehrigajs Zahniš nomanija tuhlin Batorijs nodomu:
wiñsch ſinaja, lä ar tahdu nahburgu, kahds Batorijs bija, meers
newareja ilgi yaſtabweht, un tadeht wiñsch lika dot zaur fa-
weem bajateem Polu suhtneem ſchahdu atbildi: „Batorijs, lä
ređsams, weblejahs Zaru, jo sawa wehſtule wiñsch neſauz wiſ
manis par Zaru, bet eedroſchinajahs ſewi neſault par manu
brahli; wiñsch, tikai firſts buhdams, nemahs peelihdſtatees
pee Zara !“

Zaur ſchahdu atbildi karſch bija Polijai tilpat lä
peeteikſ.

Pa tam Zahniš, nemaf nebehdadaw's par Batorijs augo-
ſcho waru, griebeja noſtiprinaht ſawu waldibu Widſemē. Wiñsch

fuhija stipru kara-spehku wišuvirms us Rehweli; bet schahs vilſehtas apſehſchana neisdewahs un pats Jahnis nonahza pavasara us Nowgorodu. Paſchā Widſemē Jahnom gohja labak. Genehmis daschaſ vilſehtas un beidſis Behſu aplenkſchanu Zars brauza us Walmeeru ſwehtiht ſawus uſwaras ſwehtlus; no tureenes wiſch dewahs us Tehryatu un greeſahē pehdigi atvakał us Kreeviju.

Ar to Jahn ſekmiga eespehja Widſemē beidsabs un wiſa paſemoſchana un nebaltahs deenās eefahkahs.

Batorijs bija ſoti ſahrigs eemantot ſlawu un godu, bet ari deesgan famanigs riſkotees pehz apſtahlteem. Beidſis apſehſt nepaſlaufiго Danzigu wiſch ſahla tulibt eenaidu ar Jahn un falafija stipru kara-spehku iſ Wahzeefcheem, Wingreem Poleem un wezajeem Slahweem.

Ari Jahnis no ſawas puſes neſtabweja meerā: ſlepeni ſaſnodamees ar winam padewigeem Leischu augſtmaneem, un us ſahdu wihiſi dabudams ſinahit wiſu, kas Warschawā notika, Zars falafija ar tāpat waren leelu karaſpehku, ſahdu Eiropa nebijā redſejusi no krusta-karu laikeem un ſahda tolaik nebijā neweenam Eiropas waldineekam.

Polu kehninsch faſauza kara padomi us Swiraſ vilſehtu 11. Novemberi 1579. gadā. Sapulze tika notureta Swiraſ ſtorosta namā. Jau no paſcha rihta augſtakē Polu un Leischu augſtmani fabrauza, ſtarv ſureem bija jo wairak eewebrōjami: kronteis getmanis Jahnis Samoiflis, Samuils Sborowfliſ, Krakawas biſklaps un ziti augſtee garidsneeki, ſtarv ſcheem Po-roſchinflis, Polijas virmaks, kas iſſchelibrahs no ziteem zaur ſawu neredſetu r̄žnumu un besdomigu iſſlātu.

„Sweiks, pan Sborowfli!“ — ta kronteis getmanis teiza, „ka muhſu lectas eet?“

„Get pehz ſahras, pan!“ — Sborowfliſ atbildeja „karaſpehks gataws; katra azumirkli, lad kehninsch pauebl, waram eet par robeschu vahri.“

„Bet no Deewa pušes, ſakat, wai Lehninſch zere uſwah-rebt, jo, kā ſtabsta, Zahnam eſot wairak ne kā 200,000 wihrū leels koraſpehls, taſ ir: preezas reiſes wairak ne kā mums.“

„Wai Lehninſch zere uſwahrebit?“ — Poroschinskis praſija no ſawas puſes, ne warcdams ne atminetees wiſus Samoifla wahrdus.

„Laikam juhs wehl nevaſhſtat muhſu Lehnina, mani fungi,“ — Sborowſkis atbildeja ar ſmaidiſchanu, — „kā ſchaubatees par uſwahreſchanu . . . Bet raugatees, jau wiſch pats nehf.“

No augſtmonu poſemigas flanischanahs um no eenahkuſcha ſwarigas un zeenigas iſſkatas wareja no prast, kā tam waijadela buht Lehninam un teefham, taſ bija pats Stefans Batorijs.

„Es domaju, jums ir ſinams, mani fungi,“ — ta Lehninſch teiza, apfehſdamees ſawā weetā, — „jums ir ſinams taſ eemeſlis, kadekt es juhs ſche faaizinaju. Mums tagad ir meers ar wiſeem Eiropas waldinekeem, bes ween ar Maſkawas Zaru un Krimas kanu. Bubdamas wehl ſweschineeks ſtarv jums es labi nevaſhſtu Kreevijs, bet juhs, mani fungi, laikam ſinat gelu uſ Maſkawu. Tadebl ſakat, no kuras puſes war Kreevijsi labaki un fekmigaki uſbrukt? Jums, Poroschinskis, kā Polijas primaſam, jaruna pirmajam, mehs gribam dſirdeht juhſu domas.“

Poroschinskis paſehlohs no ſawa fehdella, veepuhtahs, rahdidanis ſibmi, fo grib runaht, bet zil ari neberjeja ar roku ſawu veerti, zil ari nerauſtija Samoiflam vee ſwahrkeem, to mehr taſ newareja iſrunaht neweena wahrdia.

„Ko juhs domajat?“ — ta Lehninſch jautaja nepazeetigi, jo primaſa wilzinaſhana bija par doudi gaſlaižiga.

„Es, es,“ — ta vehdigi Poroschinskis nurdeja, — „es domaju to poſchu, fo krontais getmanis doma.“

„Tad ſakat juhs ſawas domas, Samoifki!“ Batorijs uſaizinaja getmani.

„Es domaju,” getmanis atbildeja, „labaki buhs, kad usbruhsam kreewijai no seemela puses un apsebscham Pliskawu; schi pilsefeta, lai gan naw stipri apzeetinata, tomebr derehs par par atslehgu vee Widsemes eenemshanas un turklaht pilsefetaas uswahreschana eeduhschinatu it loti muhsu kara-spehkus.”

„Täpat ar es domaju, ka waijaga eefahkt ar Pliskawu,” — primass teiza, Samoiska wahrdus pakat runadams, — „schi pilsefeta ir slikti apzeetinata, bet . . . bet . . .”

„Wifs buhtu labi,” ta Savega teiza starp, „bet waijaga ihsti noswehrt, kahdi panahlumi gaidami, ja eefohlam ar Pliskawu? Pans getmäns doma, ka ar Pliskawas uswahreschanu zelsh atwehrses us Widsemes eenemshenu; wai gan buhs ee-fvebjams karu west taha semê, kas gluschi novostita un isehsta no Maslawas kara-spehleem? Bet raug’, ihstu laiku wihrs atmahl, kas sinahs dot mums labu padomu,” ta Savega teiza rahdidams us firstu Kurbfsku, kas nu pat eenabza, „tas vratihs par mums wiseem labaki isschekirt fcho joutajumu.”

Klusa tshustestchana isplatijahs starp sapulzeteem pebz firsta Kurbfska eenabfschanas.

„Jubs esat drusku aiskameju-schees, first,” — ta Batorijs teiza, parahdidams Kurbfsam krehfslu sawa tuwumä starp Samoisku un Sborowsku.

„Peedodat, kchnischliga angstiba,” Kurbfsis atbildeja „es nemas nedomaju, ka Jums patikhees ar mani schury oizinaht: kureoris atrada mani mesha, kad pialaban biju isgabjis us medischhanu.”

„Wehl veeriks laika” — Batorijs teiza — „mehs tik so eefahlahm spreest par to, no kuros puses labaki usbruht muhsu eenaidneckam. Pans Samoiskis doma, ka wiiderigaki buhtu usbrukt Pliskawai, ar to noluhku, lai waretu tad weeglaki ee-nemt Widsemi; bet pans Savega tam pretojahs, usrabhidams, ka bruneneelu seme pawijam ispostita un tadeht kara-spehli ne-warehs dabuht waijadfigahs pehrikas. Taifnibu fakt, es ar

domaju tāpat. Bet atmešdami vana getmana padomu wehl ne-
efam atraduschi ne ka labaka, tadehl greechamees - pēe jums ar
lubgschanu, first, issakat juhs sawas domas."

„Godajamais vons Samoislis nenems par launu," tā
Kurbfis atbildeja, „kad ari es spreeschu pret wina domahm.
Gemesleem, lahdus vons Sapega usrahda, ir rītigs pamats.
Now derigakas weetas preeskich usbruckschanas, ka no Položlaš
pusēs. Pehz zeetolishna eenemshanas pilsfehta war dereht par
falaſſchanahs weetu preeskich Polu kara-fvehkeem un no apkahrt-
nes warehs arween apgahdaht vahrtiku waijadfigā mehrā. Bet
ja pa preeskchu eenemūt Pliskawu un tad ee-eesit Widsemē, tad
Jahnis war atkal panemt Pliskawu un tāhdā wihsē jums zelu
aistaisht, ka newarešt wairs tikt no Widsemes atpakał. Taif,
niba, newar slehpt ir to, ka Položla ir stipra pilsfehta un teek
apfargata no kreetneem kara-wihreem; bet, jo gruhtaka usware-
schana, jo labaki vanaħkumi. — Tādas ir manas domas,
augstais fungs un īehnin, un tāhs dibinajahs us maneem
daudskārtigeem veedīshwojumeeim.

„Sakat, ko gribat, fungi" — tā īehnisch nu teiza, —
„bet es efmu weenadās domas ar muhsu gudro weej." —

„Ja īehnischiga augstiba peekriht ſchahm domahm" Sbo-
rowfis atbildeja: „tad mumš tik peenahkabs, išwilkt sobenu
un eet, kur juhs pawehlat."

Kad Juris tika mahjās, tad winisch tulīht jautaja: „ka
ſtahw ar ſlimo jaunekli?" — bija iſglahbiš no ſlihſchanas.

Winam atbildeja, jauneklis laikam drihs atwejelojees
un ka Marija Terentjewna minu apkopj.

Wakarinās bija ſagatavotats preeskich Venetska. Paſha
firſta nebija mahjās; winisch bija atlaidis ſinu, ka winam pec-
reſchi waijadſejis oiseet us Švīru, un ka rīſhor mahjās tik
pehz kohdahm deenahm.

Pee wakarinahm Juris, Marija un winas mahte nosehdahs pee galda. No eesahluma neweens netrauzeja flusuma; latris darbojahs tik pats ar fawahm domahm. Beidsot Venetškam laiks valka garsh, winsch usfahla walodu: „Ko muhſu slimneeks dara, Marija Terentjewa?“

„Baldees Deewam, mihtais, valdees Deewam,“ mahte atbildeja, „winsch jau sahla meerigi elvu wilkt un otwehra azis; preefsch pussstundas laika es pati winu berleju ar naliwka famehrzetu wadmalas gabalu.

„Deews sin, wai tehwam buhs va vrachtam, Marija Andreyewna,“ ta Juris jautaja Marijai, „ka bes wina sinas atfuh-tiju nelaimigo jaunalli schury?“

„Laikam tu wehl nevashsti mana tehwa,“ — Marija atbildeja azis noloisdamā, — „kad doma ka winsch wareiu dušmotees par labu darbu?“

„Lai Deews ustur tevi wefeli, Juri Iwanowitsch,“ ta mahte teiza isdserdama glahstti naliwkas tai paschā brihdi, kad Venetška azis luhkojahs us jaunkundi; „lai Deews tew dod labu laimi, ka isglahbi scho jaunekli!“

Jaunkundse atstahjahs pirma no wakarīnu galda, pašlani-jahs pret Juri un aīsgabja us fawu kambari.

Ari Juris dewahs tuhlin us fawu gušamo kambari un loti noguris buhdams, likahs bes kaweschanas gultā.

Jau tschetrās Deenas bij vagabjuščas, bet Kurbška wehl nebija mahjās. Par to starvu slimneeks, kas fauzahs par Iwanu Iwanowitschu, bija tik tahl atfpirdsis, ka veektajā deenā tas wareja tureht maltiti lopā ar Juri, jaunkundi un winas mahti. Ne vateizibas juhtas, ne slimiba newareja kawehit Iwana Iwanowitscha usluhkol Kurbška meitu. Par wišu maltites laiku winsch newareja nemas ne azis nogreest no Marijas.

Marija, ne-eeradusi wiħreeſchu beedribās, no farška reisu reisahm ċewehrodāma, ka Iwana azis bij wiñaj ka peefaltas. Bet ſhi nofarſčhana peewilka wehl waitak ſweſčha jaunekta azis.

Otrā deenā slimais gahja stiprināšanahās dehl pāstaigatess pa meschu.

Gegahjis meschā labu gabalu no Kurbaska mahjas, winsch nōfēhdahās atpuhstees apakšā kūpla koka un eēlaidahās dīslās domās. Peepeschī to kahds no wina beedreem istrauzeja no domahm. Kas šķis par beedri bija, to redsejum nahkofchā nodala.

7. nodala.

Launs darbs. — Dīw'kaņja. — Juris Kreevu lehgeri,

„Sweiks Iwan Iwanowitsch;” tā kahds sweschhs zilmeks teiza flīktā Kreevu walodā, nonemdams zepuri un paklānidamees it semu.

„Kā! wai tu, Lisenko? — uſ kahdu wihs̄ tu īche atnahzi, kad tewis nebija norunata weeta?”

„Tu jauta ehrmoti, Iwan Iwanowitsch. Es redseju Juhs, kad abi ar tehnu stabvejaht otrā Dnepras malā; redseju, kad sehdatees laiwā; redseju, ka wilni juhs aprija; es gribēju ūstreet valihgā, bet, pamānidams ugunis un dauds īauschu vee krašta atskahrtu, ka buhs labak, ja laudim pāvisam nerahdos; tu tatschū saproti, kahda muhsu daris chana!”

„Runa klusak”, no Deewa yufes klusak!” tā Iwans teiza pakluſu — „wai tad tu nesini, kur mehs tagad atrodamees?”

„Sinu gan: netahl no Kurbaska mahjas. Taws tehws pahrzehlees uſ otru malu . . .”

„Wai winsch ir wesels?” — Iwans jautaja.

„Doti wesels, labak nemas newar wehletees,” Lisenko atbildēja, „pahrzehlees uſ otru malu winsch atsuhtija fawu enkuli

līhds ar diweem wihereem schurp un līka tew teikt, lai tu, gif
drihs ween spēhjams, ari pahrzelees us otru malu."

"Es buhtu ari tulicht gataws, iſpildiht tehwa pawehli;
bet . . . klauſees, pan" — Iwans teiza wehl kluſak — "wai
gribi drusku pakalpot manam tehwan un man, un ſanemt trihs
ſimtus ſposchu dukatu?"

"Wai manis nepaſhſti, ka ta jauta? Tu tatschu ſini, ka
efmu gataws, eet wai pat ellē tewis un tawa tehwa deht."

"Tad klauſees: tu ſini, ka es tagad dſihwoju Kurbſka
mahjā."

"Sinu, un tadeht ari tehws . . . "

"Klus! Kurbſlam ir meita, Marija, ſkaifta ka roſe; bet
ſini, ka ar Kurbſku newar wiſ jokotees, tadeht ir waijadſigſ,
ka Marija buhtu pee mumſ: tu tatschu ſini, kurā weetā? —
Marijai ir ſalpone, Marfa, ari brangs un derigſ ſumofſ . . .
wai ſaproti?"

"Taſ dauds nemalſahs, Iwan Iwanowitsch! ka diwreis
diwi ir tschetri, ta Marija buhs muhſu."

"Ka? dauds nemalſahs! wai tad neſini, ka Kurbſka
mahjā ir lahdi diwidesmit falpi?"

"Ta lai ir mana behda."

"Bet patſ Kurbſlis? — wiſa newar wiſ weegli ap-
mahniht."

"Kurbſka wehl lahdas tschetras deenaſ nebuhs mahjā:
wiſch ir tagad Šwirā, tur ſpreesch ar kehninu un muhſu muh-
ligeem ſchlachteem*) par karu pret jums."

"Ka! wai tad karſch jau peeteikſ?" — Iwans jautaja
brihnodamees.

"Ne til ween, ka peeteikſ; Batorija ſara-ſpehki jau
eefahkuſchi eet pahri par robeschu. Bet eij tagad ar Deewa
valibau us mahjahn, Iwan Iwanowitsch! tewi fahls melkelt;

vebz diwahm deenahm eerodees flusam sinamā weetā, kas netahl no svejneelu buhdahm, tur tu mani atradiš ar brangu laiuu."

„Bebz schahs farunas Lisenko eelihda mescha beesumōs un Iwans gahja atpakač us Kurbfska mahju.

„Wai jaunkundse wekela? Wenetskis jautaja pee pufdeenas galda jaunkundses mahtei, Marijai Terentjewna.

„Baldees Deewam, wekela, paldees Deewam.”

„Bet kadehl wina naw schodeen lihds ar mums pee galda?”

„Deers wina sīna, Zuri Iwanowitsch! jau vufotras nedekas, ta wina pawifam sawada pahrwehrtufoes; fehd weenu mehr tahda domiga sawā lambari.”

Bebz pufdeenas Juris gahja, ta arweenu, us medischau un tikai paschā walatā pahruhza mahjā. Winsch dabuja finaht, ta Marija wehl lihds schim nebija isnahkuñ no sawa lambara. Ari pee walatinahm Marijas nebija. Juris sehdeja domigs un gandrihs pawifam ne ta ne-ehda. Iwans Iwanowitsch, laikam gribedams pajautrinahf Zuri un mahti, ee-fahla runaht:

„Laikam jaunkundse ir pat laut fo fadusmojufoes, ta nenahf pee walatinahm.”

— Ne, Iwan Iwanowitsch, ja tik jaunkundsei naw kas notizis, ta nenahf?” mahte atbildeja.

„Waijadseja pallauweht pee durwim, Marija Terentjewna,” — ta Juris teiza.

„Es jau kluuveju, Zuri Iwanowitsch, bet nedabuju nefahdas atbides.”

Ar fafveestu sirdi Juris atstahjahs no galda un eegahja sawā gułamā lambari.

Rihtā agri Timofejs eegahja pee Jura un gribaja fo runaht, bet Juris iautaja winam pirmais par Mariju.

„Tadehl jen es nahzu pee tewis, bajar,” Timofejs atbildeja.

„Marija Terentjewna mani atfubtija tēw pateikt, ka jaunkundse jau no wakar-deenas naw redseta fawā lambari.“

„Wai tas war buht!“ — Juris issauzahs pahrbihjees, — „mahte wakar teiza, ka jaunkundse lambari.“

„Winai ziti tā teiza,“ Timofejs atbildeja, — „wakar, no pascha rihta kahds nodrīskalts semneeks atnahza schurp un lubdsa ar jaunkundsi parunatees; jaunkundse mainīja ar winu pahra wahrdus, usgehrba vusmanteli, nebma Marstu lihdsi un gabja ubagam pakal, peekodinādama, lai mahtei par to ne ka nefakot.“

„Tā tad mana sirds naw manis mabnijuš!“ — Juris issauzahs un gribēja skreet ahrā no fawa lambara, bet Timofejs winu aptureja.

„Kur tu skreesi, bajar?“ Timofejs jautaja fakerdams wina roku.

„Laid mani, Timofej; neturi!“ — jauneklis teiza.

„No Deewa vuses, Juri Iwanowitsch, kas ar tewi notis giš? Paslaktees, kahdā apgehrbā tu esi.“

Juris bija vahrsteigšchanā gluschi veemirsīs, ka winam til naikts drāhnas mugurā, tadehl tas pakļaužīja Timofejam un apgehrbahs sahrtigi.

„Timofej!“ — tā Venetskis teiza gehrbdamees, — „issuhī wiſus laudis us mīschu, fakti, lai wiſur mekle pehz Marijas, bet preeksh manis atwed strgu!“

„Jau bes tawas pawehles to isdariju; ari pats biju meklekt, bet ne ka neatradu.“

Pa to starpu Venetskis atjehdsahs no pirmahs vahrsteigšchanas.

„Wai ne-cesat nekahdu sinu dabujuschi par jaunkundses nosuſchanu?“ Juris jautaja.

„Tā leekahs gan,“ — Timofejs atbildeja, — „Andrejs laikam fina kaut ko par fcho leetu, bet no wina newar gudris tilf.“

„Aitfauz winu schurev!“

Timoſejs iſgahja un pehz pahri minutehm eenahza reiſe ar Andreju atkal atpakaſt.

„Andrej!“ — Venetſkiſ teizo, — „es dſirdeju, ka tu ſinot kaut lo par jaunkundſes noſuſchanu; iſſaki tulih wifu!“

„Gribu iſſtabtih tif wifu, ko ſinu, bajar,“ Andrejs atbildeja, „aiſwakar es ſtaigaju pa to meſchu, kaſ aij muhſu mahjas un eeraudſiju aij fruhmeem, lahdus diwidemit ſokus taheumā, muhſu weeji Iwanu Iwanowitschu ar kahdu ſwefchu zilwelkru runajam. Neſinu, kaſ mani uſ to kuhdinaja, noklauſitees winu runas; paſlehpées fahku kluſitees ar abahm auſim. Iwans runaja ar ſwefcho, kaſ pehz iſſkatas ſpreeschot bija Leitis, es ſchodeen tik atminos, ka wiſch iſſkatijahs gluschi tahdſ vats, ka kaſ ubags, kaſ wakar runaja ar jaunkundſi. Geſahkumā wiſch runaja var ſawu tehnu, pehzak veemineja kaut lo var Kurbſku, beidsot ari par Mariju Andrejevnū un Marſu. Nevareju labga ſadſirdeht, bet man likahs, ko Iwans Iwanowitsch teizo, ka wičam patikſot Marija un luhdſa panu Lisenku — ta wiſch fauza ſwefcho — laj gahda, ka Marija waretu pee wiha buht. Bai wihi tik nebuhs Mariju noſaguſchi? Tagad tik fahku ſkaidraki ſavraſt winu ſlepeno farunu.

Zau tulih eefahkumā, ſad mehs wihi ſhwilchm no Dnepras, es teizu, ka ſhee ſupiſchi ſtaiga ar launu no vomu. . . .“

„Timoſej, ſtreij, uſmelle, kur Iwans Iwanowitsch!“ — ta Juris pawehleja.

Sulainis iſpildiſa tulih Venetſka pawehli, bet drihs kaſ nahtja atpakaſt un ſtabtija, ka ſchoriht, ſad fahkuſchi pehz jaunkundſes melkelt, Iwans Iwanowitsch aijjahjis projam.

„Atwedat man ſirgu, atwedat man ſirgu!“ Juris uſſauza. „Swehreju pee ſawas mahtes vihſchleem, es liſchu ſhim ſupiſham ſemi laiſcht . . . !“ Timoſejs aijſtrehja uſ ſirgu ſtalli, tamehr Andrejs ſagatawoja ſobemis un pistoles.

Juris isskrehja pakēhris eerotshus ahrā, kur weiklais Timosejs jau gaidija ar sīrgu,

„Jahj man pakal, Timofej!“ Benetiskis teiza.

„Bet wiſupirms waijaga ūnaht, us kuru puši jaht?“ fulainis jautaja;

„Us kureeni? Mums tatkhu waijaga panahkt nepakeizigo kuptsfchi un tam iſraut mehli par nosodamo nedarbu!“

„Labi, bet kā mehs lai ūnam, us kuru puši Iwans aissjahjis?“ Schi atbilde līka Juram drusku apdomatees.

„Jahj ar Deewa valihgu, Juri Iwanowitsch, jahj ar Deewa valihgu!“ ta Marijas mahte teiza pēeskreedama, „usmelle, dehls, manu Mariju; bet kahds tu bahls, mans dehlin, wai nedjersi us zelu glahsti fehrmauschku brandvihna?“

„Labad fali mums, Marija Terentjewna,“ ta Juris teiza nevazeetigi, — „wai neredseji, kur Iwans Iwanowitschs aissjahja?“

„Kā, wai ari winsch ir aissjahjis melleht jaunkundis? Man leekahs, es redseju winu wehl ne ūn us trepehm; tak ne, ne, mans dehls, neredseju wiſ, bet pag,“ ta mahte wehl ūzīja redsedama, ka Juris taisahs projam jaht, es ūzīrīt agri redseju jaun logu, ka kahds lehkschoja par galvu par ūklu pa to zelu, kas wed us Kijewu; es esmu pa ūzī ūku daudzreis braukusi; kas ūn, wai ari tur muhsu Iwans naw aissjahjis?“

Ar ūzī atbildi Juram peetika. Winsch laida sīrgu vald un lehkschoja, zil ahtri ween wareja, us Dnepras puši.

Par loimi winam bija eegadijees Kurbaska kreetnakais sīrgs no wiſulabakahs ūgas un winsch, wehl desmit werstu unoſskrehjis, nemas ne-eewehroja, ka Timosejs bija valizis leelu gabalu pakal. Juris weenumehr ūlubinajo sīrgu ahtaksi ūzīt. Wehl waijadseja jaht diwas werstes lihds Dnepras kraſteem, kad Benetiskis few preeksfchā eeraudsija jahtneelu, ūrg sīrgs jau bija paņīsam pēekusis. Jura nevazeetiba, jahtneelu panahkt, augtin auga. — Līkahs, ka pati laime nahk Juram

palibgs, jo siwescha jahtneeka srgs palkupa us preeskhas fahjabm un jahtneeks, newaredams naturetees, nowehlahs par srga galwu semé. Kamehr winsch veze hlahs un steidsahs lehkt srgam murgurá, tilmehr Wenetskis jau atradohs tik defmit folus no wina. Juris eeraudsija ar leelu preeku, la jahtneeks naw zits ne fas, la Iwans Iwanowitschs.

„Pagaidi blehdi!“ — Wenetskis usfleedsa sawam pretineekam nolehlams no srga. Iwans gan fatruhlahs eefahlu-má eeraudsidams Juri, few vakat bsenotees, bet tad winsch veenehma atkal weenaldfigu issflatu un jautaja: „Ka tew waijaga, Juri Iwanowitsch? Us kureeni ta steidsees?“

„Us kureeni steidsos? Saundari, fakt labal, kur tu Jahj un kur liki jaunkundst Mariju?“

„Jaunkundst Mariju?“ Iwans jautaja wilitgt, wai tad es winas mahte? Atjehdsees, bajar, ko tu runa?“

„Man atjehgtees? Tuliht fakt, jeb es tew lischu kault la funam, fasoditais blehdi!

„Das ir par dauids!“ Iwans issfauzahs, kam asinis fahla fahvt galwá no Jura drofchahs apfweikschanas.

„Es, blehdies! Kaut jel tu sinatu, tuftsha galwa, fas... Bet pag, es tewi gan pamahzishu, la jauswedahs peeklahjigaki!“ ta Iwans teiza pee sobena kerdamees.

Juris nelika ilgi gaidi ht, winsch israhva ori sawu sobenu — un abi lepnee pretineeli gabsahs ar breefmigu nknumu weens otram wirsu: sobeni mirdseja un zihnitaju usmaniba melleja tilai pehz ta, la waretu ar sobenu zeliu attrast us pretineeka srdi. Juris bija stipraks, bet Iwans isweizigaks; to mehr, neraugotees us to, Iwans tila eewainots plez̄a un fahla pamasam nogurt. Juris, nomanijis pretineeka nogurshamu, fanehma wifus spehlus, un Iwanam nahwe likahs bicht jan neisbehgama, tad taí paschá azumirlli palibgs winam peesteadsahs.

monas pēe femees, un bresmiga fmeeschahabs paivadija wina kriteenu.

„Tu eſi flawens waronis,” ta ſwefchais teiza, wehl ar ween fmeedamees, — „ja tehws to ſinatu, tad gan lewis wiſ neglauditu par tahdu darbu. Bet fo tu stahwi? Es eſmu eſfahgiſ, tagad tu vari pabeigt.”

„Aftahjees!” Iwans uſkleedſa, redſedams, ka ſwefchais tafahabs pats pabeigt Wenetska dſihwibu, „atſtahjees, ja tu wehl drufku ſchehlo fawu dſihwibu!”

„Ai, ai, Iwan Iwanowitsch,” — ſwefchais teiza fmeedamees — „kahds tu tagad ſchehlfirdigs! . . . Bet kas tas? — aſſnis? tu eſi eewainots, Iwan Iwanowitsch! ak, es nelaimigais! kas man tagad ‐buhs no tawa tehwa!“ — ta winſch wajimanaja wainu apſlatidams — „bet paldees Deewam, eezirtums naw wiſ dſilſch. Schdees ahri ſirgam mugurā, Iwan Iwanowitsch; wai redſi to ſweijneeku mahjeli? tur tu atradiſi panu Eifenkū.“

Iwans vallaſtija wina padomam un īahja projam.

Gefahkumā ari ſwefchais tafijahabs jaht winam pakat, bet pahzak apſtahjees tas runaja pats pēe fewis ta: „Lai winſch ari nekahwa, bet man negribahs projam jaht nepabeigusčham darba. Bet raug! paſthstams waigs? Ah, tas ir Worotinska meitas dehls! Pagaidi tiſ!“ Te ſwefchais iſwilka dunzi un gribeja to eegruhſt nelaimigajam Wenetskam kruhtis, kad negaidot pistoles ſchahweens norihbeja, kas ſwefchajam ſtipri eewainoja labahs rekas ſtilbu. Schahweens nahza no patlaban atmoduſchahs Zura.

Sweſchais tika zaur to jo wairak eelaitinahts pret fawu wehl ſemē guſofchu eenaidneeku un griebeja winu ar kreifo roku fawai atreebſchanai upureht, kad poſchā lailā Timoſejs atſtrehja vilndos lehſchhos. Sweſchais redſedams, ka newarehbs atturetees pret diweem, fehdahs ſirgam mugurā un dewahs ſteigdamees Iwanam pakat.

Pee-atmanas tījis Juris wareja tikai ar mokahm atminees, kas ar winu notizis. Notikums israhdiyahs winam kā sapnis.

„Wai tu tas eši, Timofej?“ — winsch waizaja, eeraudstījis fulaini.

„Eša tas eſmu, bajar!“ Timofejs atbildeja. —

— „Peeved manu ſirgu!“ — Juris teiza atspeesdamees us Timofeja plezu.

„Bet kur tad tu gribi jaht, bajar? tu jau eši tik wahjſch, ka newareji noturetees ſirga mugurā! . . . Bet ja mans padoms tew patiktu, tad buhtu dauds labak, ka mehs jahjam tagad us mahjahm, panemam lihdsi wairak ſauschu un tad greeſhamees atpakał Mariju mekleht.“

„Wai man buhs atpakał greeſtees us mahjahm!“ — Venetfis iſſauzahs noyuhsdamees, — „ar kahdahm azim es waſechu uſſlatiht ſkrubſku? Winsch mani peenehma kā bahreni, un es poliku pateižibas weetā, var eemeſlu wina weeniga behrna paſuſchanai, lai gan pee ta gluschi newainigs.“

„Us kureeni tad eeñ, Juri Iwanowitsch?“

„Us kureeni eefchu, Timofej? Eefchu mekleht ſaundarus, kamehr tos atradiſchu; ar sobenu rokā zihniſchos lihds nahwei un tā iſlihdsinachu fawu wainu.“

„Nabaga bajars,“ Timofejs teiza pats pee ſewis, „man wina ſchehl, eefchu winam lihdsi. — „Juri Iwanowitsch! ſaku tew taifni, ka aīs miheſtibas us Marſu gribu eet, tew lihds.“

„Bet kā tad tu atſahſi patvaligi fawa funga deenestu?“

„Es neefmu firſta dſimts kalps. Mans tehws bija deeneſtā pee tawa tehwa, kad Zahnis Nowgorodu ſodija. Mani atmeđa us Leischemeem, kad wehl biju moſs; tā tad eſmu wairak taws, ne kā firſta ſkrubſka kalps.“ Venetfis nu bija ar meeru un fehdahs ſirgam mugurā un jahja gar Dnepras kraſtu us leiju.

Pehz ilgas mekleſhanas Juris peejahja heidsot pee pahtzelamahs weetas, vahrzehlahs ar ſweijneeku plostu us otru malu

un steidsahs gandrihs bes jeb kahda mehrka us Daugawas puš.
Tur winu kahds pulks no Kreewu kara-spehkeem satila, kas
stahweja apalsch bajara Scheina wadonibas.

Usskatot tehwijas svehtitos karogus, schekhyu un sobenu
svihgułoschanu, ja unecka sirds fabla wareni puksteht: wina azis
mirdseja jauna ugun s; schat azumirkli winsch aßmirfa pats
fewi, Mariju, Kurbku un steidsahs pilneem lehfscheem Kreewu
kara-wihru pulka eekschā.

„Wed mani pee wadona!“ — ta winsch teiza pirmajam
kara-wihram, so fastapa, un schis weda winu ar peeklahjigu
godadoschanu us wadona telti. Gegahjis telti Juris eeraudſija
wihru no wideja auguma, bet deesgan svehzigu, gehrbuschos
Kreewu tautos apgehrbā; schis pats bija Scheins.

„Wadonis, apluhkojis weenā azumirkli Juri no galwas
lihds kahjahm, paklaniyahs peeklahjigi, jautaja pehz wahrdas un
ar kahdu waijadſbu atnahjis.

„Mans wahrds ir Juris Venetskis un mana waijadſba
ir tahda, ka gribu kantees apalsch tawa karoga, duhſchigais
wadon.“

„Es pastnu tawu tehwu, Juri Iwanowitsch,“ Scheins
atbildeja Juram roku fneegdams, „un deeneju dauds karobs ar
winu kopā, tagad efmu lepnis us to, ka apalsch manas wado-
nibas wina dehls grib vadotees.“

„Pateizos, es zihtishos ustureht tawu laipnibu, so tu
manim rāhdi, pirms to efmu ispelnihees.“

„Es tewim ustigu, zik stipri ween war ustizeht kreetna
Venetska dehlam.“

8. nodasa.

Marijas aisswefchana. — Polozkas eenemfchana. —

Wenetski s wangiba.

Ubags, kas bija eegahjis Kurbfska namā, tisa us wina luhgschanu, jaunkundsei preesfchā laists. Marija domadama, kā tas atrahzis luhgtees kahdu dahwanu, pasteidsahs winam padot daschadas ehdamas leetas. Bet jaunkundse loti brihnojahs, kad ubags, fanehmis dahwanas, krita winqi pēe kahjahm un ar afrahjm luhdsā, lai apschehlojahs pat wina līsteni.

„Saki, kā es tev wehl waretu valihdseht?“ wina prāsija ar lihdszeetibu un laipnigā balsi.

„Mana feewa un mans feschi nedeli wegats dehlsinfch“ — tā ubags schehlojahs — „atrodahs fche vat netahlu no juhfu nama; wini ir peekufchhi, un nogurus chi gaur badu un tur klaht wehl flimi. Apeschehlojees, valihdsi wineem.“

„Noslauki fawas afaras, mihtais,“ Marija teiza ar schehligu balsi, „es tulih teliht eeschu tev lihdsi. Marfa, nahz lihds, un juhs, meiteneš,“ tā wina teiza us atlikufchahm kalponehm, „nestahstat neweenam, ka esmu isgahjuſi; kad mahte prāſihs pehz manis, tad fakat, ka esmu aifflehgufees kawa lambark un ka man drusku galiva sahp. Schahdu pawehli dewusi Marija gahja lihds ar Marfu ubagam valat. Kad jau labu gabolu bija gahjuſchi, tad Marija prāsija ubagam, wai wehl tahlu ta weeta, kur wina feewa atrodahs.

„Tuliht aif scheem fruhmeem,“ ubags atbildeja; un tressham, tahlač pagahjuſi, Marija eraudſija us semes kahdu apfegtu leetu. Domadama, ka tur nelaimiga feewa ar behrniņu atrodahs, wina pasteidsahs ahtraki. Bet winas satruhſchanahs naw aprakstama, kad no lihdsjuhtbas dīšta wina atfahja apfegu un eraudſija leelu breefmigu tehwinu ifſteepuſchob

semē gūlot. Marija grībeja kleegt, bet azumirkli winai tīka mute aissbahšta. Wina redseja, kā ari kalponei Maršai tāpat darija. Nasbaineeku swehriskla fmeeschanabs isbeedeja Mariju wehl wairak.

„Aha, putnini!“ tā breesmigaīs tehwinīch teiza, „zīl juhs weegli eetezejaht manōs spostōs! — Lisenko!“ tā winīch runaja tahlak, „faseen schai flāistulitei rožinas, kamehr wehl naw atjehguſees; tad tīls pee atjehgās, tad newarehs zitadi wairā lahga waldiht, un es apluhloſchu pa to starpu schito melnaziņo paipalinu.“

„Gsmu gataws, swehreht pee Kristitaja, kā mans mahſas dehls fala“ — breesmigaīs laupitajš runaja tahlak, — „kā Iwans Iwanowitschs prot tāpat, kā ūnāk wina tehws, iſwehlees „kochankas!“ Man leelahs, tā juhſu walodā ūnāk mihiſlahs, Lisenko?“

„Jums taisniba, bajar!“ Lisenko atbildeja, „bet buhtu labi, ja mehs laistrost tulīht projam, ja negribam, lai kurbska brangee kalpi apfweizina ar tungahm muhſu augstlahtīgahs muguras!“

„Tā, tā, pan“ — vīrmāīs teiza, — „es to pāvīsam peemirſu, flāitadamees us melnazaīno. Dosimees, dosimees tulīht zeld! Pan, nemat jaunkundī us plezeem un es nesīſchu ūcho flāistuli.“

Breesmigaīs tehwinīch pānehma Marſu un Lisenko darija to pāſchu ar Mariju. Tā wīni gahja wairak kā ūmits folu pa mesha beesumeem, kamehr beidsot tīla us leelzela, kur beedri us wineem gaidija ar aiflahteem wahgeem un diweem jahjamieem ūrgeem. Jaunkundī un Marša tīla eefehdinatas wahgōs, ūlainis, kas bija pee ūrgeem stahwejis, fehdahs us buku un laida projam pilnōs lehlschōs.

Safneeguschi, kā likahs, ūnu nodomatu weetu, abi laupitaji ūzehla Mariju ar wīnas kalponi no wahgeem, atraiſija winahm rokas un līla eet tuwakā mahjelē eelfchā; bet redsedams,

la Marija nespēhj eet, Līsenko nehma winu atkal us rokahm, un otrs laupitajs weda Maršu aīs rokas. Gegahjuſchi istabā wini nolika Mariju us salmu gultaš un pawehleja Marſai, lai apmeerina ſawu kundſt.

Lai gan Marſa loti behdajahs par ſawu liſteni, tomehr Marijas nelaime apbehdinaja winu wehl waitak. Jaunkundse guleja arween wehl kā bes atmanas. Marſa apkampa winu un raudaja gauschi; aſaras, kas negribeja rimtees, tezeja strau-mehm us Marijas waiga un taħs atmodinaja jaunkundſt.

„Kur efmu?“ tā Marija jautaja, „kas ar mani notiziš? Ah, Marſa, tu eſi te? Pasdees Deewam, ka muhs wehl naw iſſchlihruſchi. Sali, ko ar mumš darihs?“

Marſa atbildeja tikai ar aſarahm, ari Marija fahka rau-dahrt, un aſaras atweeglinaja daudsmas winas ſirdi. Kahdu puſſtundu labi iſraudajuſees, Marija fahka elpot ſwabadaki, tikai stipri kruhſchu zilafchanahs rāhdija, ka neschehligais liſte-nis ſpeesch winas ſirdi.

„Us kureeni muhs wedihs, Marſa? Ko ar mumš darihs?“ — taħdas jautaſchanas jaunkundse lila ſawai falponei preeksħā, kad us kahdu azumirlli raudaſħana to aktahwa.

„Tikai Deew̄s to fina,“ Marſa atbildeja tāpat raudadama. „Wai d'sirdi, jaunkundse, ka tur, aīs loga krahz? Man leekahs, ta ir Dneprā.“

„Ari man tā leekahs,“ — Marija atbildeja un fahka atkal stipri raudahrt, — „muhs grib noſlihziňaht! Ko meħs efam wineem darijuſchi launa!? Mans nabaga tehw̄s, mana nabaga mahte! . . . nabaga . . .“ — jaunkundse te gribuja wehl ko teikt, bet neistrunaja, — „laikam gan ne kad wairš ar jums nefaredſeſchos!“ —

„Apmeerinaſeos, Marija Andrejewna!“ tā Marſa teiza ruhypedamahs apmeerinaht jaunkundſt, „ja wini gribetu muhs nonahweht, wai tad wineem nebuhtu bijis weeglaki, muhs no-kaut turpat meſħā? Kadejt wineem waijadjeja atbraukt

ſchurp? Nedſamš, ka wineem newaiſjaga wiſ muhſu dſihwibas, bet ka zita. Luhgim Deewu, Marija, wiſch muhſ nealſtahſ. Lai muhſ wed, kur grib: es tizu, ka taws tehwſ, tāpat ar Juris Iwanowitſhſ un mans Timoſejs muhſ ruhpigi mellehſ un, agri jeb wehlu, tatſhu reiſ atradihſ un iſraus no ſcho blehſchu rokahm."

Tahdeem un lihdsigeem wahrdeem Marſa raudſtja apmeecrinaht ſawu kundſt, un winas ruhpes likahſ jau modinot labu eefvaidu Marijas ſirdi, kad negaidot laupitaji eenahža un pa- wehleja winahm taisitees uſ tablaku zetoschnnu.

Marija apkampahſ ar Marſu un fahſa raudaht, tamehr abas tika ar waru iſwestas no iſtabas.

„Wai wiſ ſou hataiſhſt uſ pahrzelschanoſ?" — weens laupitajſ jautaja wiham, kaſ nu pat peenahža.

„Wiſ ſatawſ, bajar; laiwa jau peefeta pee malaſ."

„Tad nem ſchahſ meitenes un wed winas uſ Smolensku; tur fagaidi mani. Bet apkop winas ruhpigi, wai dſirdi? katriš matſ, kaſ winahm iſkriſtu aif tawas besruhpibas, makſahſ tew weſelu ſiknu, ko nodihraſchu no tawas muguraſ!"

Kalps paſlanijahſ itin ſemu un eeweda ar triju beedru paſlihgu meitenes laiwa.

„Swehreju pee Daimon!“ ſweſchais iſſauzahſ kad jau meitenes taisijahſ fehſtees laiwa, „efmu tahdſ muſkis, kahda wehl naw bijis paſaulē: atlaift melnazaino meitſchu, bes ka to buhtu noſkuhiſijs! ne, ta tatſchu newar; un tu Lisenko, eſi wehl leelaks muſkis, ka mani uſ to neatgahdinaji.

„Weht jau iſdewigais laiks naw pagahjiſ," — Lisenko, atbildeja ar ſmaidiſchanu, — „to tu vari wehl iſdariht; eeſim, bajar, es parahdifſchu tahdu paſchu godu augſtſiltigai jaunkundſei."

„Ahre, wai tu eſi redſejis, ka pat zuhka buhtu ſchdureiſ uſ tewi paſlatiujſees ar labpatiſchanu? Tadehſ mehgini tik aiftiſt jaunkundſi, ja negribi, lai es tew noahdereju tikpat daudſ aſtau, zil pat deenu iſdseru naliwlaſ!"

„Taš nebuh tu wiš weegli isdarams, bajar,“ — Lisenko atbildēja fawu leelo gihmi faweebdams, — „kaš fin, wai pat wehrscham buhs tik dauds ašnu, zil tawat augstibai patiškahs par deenu nakielas isdsert.“

Sweſchais griheja ko atbildēt, bet tai paſchā brihdī wini jau panahža meitenes. Šweſchais aplampa Marſu un grībeja to noſkuhpſtiht, bet atrada taħdu pretoſchanos, kahdu nebijs wiš gaidijs: ſaſlaituſees par taħdu beslaunibu, Marſa eekehrahs ar weenu roku ſweſchineeka ba hrſdā, un gruhda ar otru wina muti noſt. Gefeħkumā taš nemanija leelu fahpjū, bet jo kahrigaki wiſch trauzahs panahkt fawu meħki jo ſtiprak i wina bahrsda ika pleħsta, ta la pehdigi wiñam ofaraš fah“ ka bitt un taš atfawabinaja ar weenu roku fawu muti no Marſas nageem un tad uſkleedsa pa puſei bahrgā balſi: „laid mani waħħa, valaidue!“ Bet Marſa tureja wiñu zeeti aif bahrsdas un wiſla galwu uſ ſemi.

„Laid waħħa!“ wiſch uſkleedsa otru reiſi, „wai tad nerediſt, ka tew negribu ne ka launa dariht?“ Marſa atlaida beidsof ſweſchha bahrsdu. Bet Lisenko, fmeħjahs par taħdu neisdoſcha-nos pilnā kaſla.

„Kad tevi welns, kahda ſtipra!“ ſweſchais teiza no kaunes-jees, „vagaidi, lai tik teeku galā ar da riſchanahm,“ ta wiſch runajo taħlač, draudedams Marſai ar virkstu, „gan tad es tew apzirpschu fpahrnus, mans putni! Ar scheem wahrdeem ſweſchais aifgahja atpakač uſ ſweijsneku mahjeli.

Pa to starpu Štefans Batorijſ ſpaidiija aifweenū wairak un wairak Polozku ar opfeħſchanu; deenās un naħħiš Poli ſħahwa uſ pilsfeħtu fprahgħoſħas ugumigas lodes. Deenās un naħħiš duħſħigiee pilsori flahyeja ugungreħluš, kaš no ta ī-zeħlaħħas. Polu lehnin wiſħi islaſija pehdigi faw'walneekus if Win-gru pulka, folija teem leelu maſſu, lai tik uſkähp kalka un aij-

deddina pilſehtas ſeenaſ, ſoſ va daſai bija no koka. Droshee Wingri ſpeedahs ar ſchekhpui weenā un uguni otrā roſā uſ ſtrehlneeku zeetokſni. Weſelahm rindahm uſ reiſi duhſchigee Wingri krita pee ſemaa, aiferti no apfehtio lodehm, bet tomehr vahtre jec trauzahs nemitedamees uſ preelſchu, kameht kalnā uſrahpuſchees, wini aifdeddinaja pilſehtas ſeenaſ un formuſ. Saufais laikſ palihdjeja ugunsgrehkam iſplatitees; no ſtipra wehja ahtri ſazeltahs leefmas apgaifmoja naſtelaikā wiſu apkahrti. Eefar fuſchees waroni lauſahs zaur duhmeem un leefmahm pilſehtā eelfchā, bet nevaſriwahramo Kreewi kruhtis ſtahjahs teem preti it kā wiſtiprakais muhris. Wingri zihniyahs ilgi enaidneekus gahſdami gar ſemi un paſchi kriſdam, tomehr, neraugotees uſ beidsamo ſpehku fanemſchanu, Wingri tika atgainati un nodſhti no kalna. Bet wini greeſahs driſi atkal atpaſal, pabalſtiti no Wahzeescheem un Poleem ſem paſcha Batorija wadiſchanas. Poli nu kahwahs ilgi ar Kreeweeni, tihi likahs, fa wini grib noſlihzinahſ aſinis ſawu enaidu. Batorijſ zihniyahs lihds no gurſchanai kā ihſts kareiwiſ, bet Kreewi nebijs iſkustinajami ne no weetaſ. Wahzeeschi ſahla ſchaubitees, Poli aifbehdsa un beidſot ari Wingri.

Kreewi, kā ſtahweja otrā Polozkaſ zeetokſni, Sokolā, redjeja no taheenes kaufchanos, apgaifmotu no ugunsgrehka leefmahm, dſrdeja zihnitaju ſlaigachau, dſrdeja ſawu brahlu, Polozkeeschu, palihgā ſaukſchanu bet newareja ſteigteeſ palihgā, tapehz fa gaidija katra brihdī uſbrukſchanu ar ſawam zeetokſnam; jo leels pulks jauna Polu kara-ſpehla ſtahweja winu tuwumā, gataws eefahkt katra ozumirlli uſbrukſchanu. Wenetska ſirds gribjeja wai puſchu truhkt, kad wiſch luhkojahs no augsta torna uſ kauju: pee katra Pola jeb Wingra zirkeena uſ Kreewi, Wenetsklam iſlikahs, it kā tas ſaploſitu wiſa paſcha kruhtis, wiſch luhdsahs ſawā nepazeetibā Scheina, lai lauſ wiſam ar kahdu nodaku kara-ſpehla uſkrist Poleem no muguras un tā wiņus iſlihdiňahſ. Sirmais wadonis ſahla jau peemirſt turtees pee.

apspreesta kara-vlana, bija weenadās domas ar jaunekli un gri-beja jau pauehleht, lai taure us usbrukščanu, tad tāk pažchā brihdī kahds pastahstija, ka Donas kāsaki, no kureem pa leela-fai dalai Sokolas spehks fastahweja, ešot atstahjuſčhi nakti zeetokſni.

„Tagad mums naw nekahdas zeribas us labu sekmi, Juri Iwanowitsch!“ — Scheins issauzahs, — „mums naw wairš jahtneku, un ja usbruhkam ar lahjineekeem ween, tad muhſu gals naw isbehgams.“

„Mirsim wiſi!“ Juris atbildeja ar karstu dedſibu, „mirsim wiſi; bet lai nefska us mums, ka efam weenaldsigi ſkatijuschees, tad Poli nolahwa muhſu brahlus!“

„Tas ir kareiwa gods, nomirt us kaujas lauka, Juri Iwanowitsch“ — wadonis atbildeja ar sawu eerastu meeribu, „bet sawas aſnis isleet gluschi par welti, bes waijadſibaš, tas naw derigi. Nogaidisim, samehr Poli atnahks ſchurp: es pats tad doſhos virmajam wirſu, kas eedroſchinatos kabpt par muhri un vahrgreſiſchu rihkli, lai wiſch ari buhtu wai pats firſts Kurbſki!“

„Kā? Wai tad firſts Kurbſkiis pee Poleeem?“ tā Benetfliſ jautaja iſtruhzees.

„Ja paſkatees tur: wai redſi to wihrū ſilās brunās, kas lihds ar peezeem jeb ſeſcheem kareiweem celausees muhſu ſtrehlnēku widū, paſkatees, ka wareni wiſch zehrt ar ſobenu, raug, ka laudis gahſchahs ap winu — tas ir Kurbſki! . . . Bet ſkat', ſkat', ka brangi weens no muhſeem zehrt, ja nudeen brangi!“ Scheins issauzahs aij preeka, — „raug', kas par kreetnu ſpehreenu! es winu paſhstu, tas ir muhſu Schtſcherbatows! Teſcham, deretu wehl tahds zirteens! bet Poli aifrauj behgdami few Kurbſku lihds; raug', ir Wingri behg, muhſejee ir ujwahrejuſčhi! Pateiſam Deewam, Juri Iwanowitsch!“

Tā tad moſs pulzinfch droſchu un duhſchigu kareiwu at-gainija weſelas Polu armijas usbrukſchanu, ko pats ifmanigais Vatorijs wadija.

Bet ko gan Zahni's gaibija pee Nowgorodas un Blisla-was meerā stahwedams ar sawu leelo kara-spehku, tas bija pa Widsemi jau tihri apradees" ar usvarahm?

Lihds ar Zara labajeem padomneekeem ari wina agraka wihestiba un duhschiba bij sudusi; turklaht glehvi un bailigi generaki wadija wina kara-spehku. Polozkis un Scheremetjews, kas paschi pirmee bija behguschi no Zehfu muhreem, eenehma tagad tahs wifaugstakahs weetas pee kara-spehka.

Položkā uguns-grehki nemas nemitejahs. Gedishwotajī noslahpa welti gaididami us valihdsibu aif karstuma un duhmeem. Kara-spehla wadoni sapulzejahs us apspreeschanu arkibiskaya Zipriana namā. Ari daschi strehlnieku wadoni bija sapulzē. Firsts Wasils Iwanowitschs Teletewfis, kā wezakais wadonis, eefahka pats pirmais runaht.

„Ilgī mehs efam aisskahwejuschi pilsfehtu, zeredami us valihdsibu no ahreenes: wīsa muhsu zeriba stahweja us Sokolas brahleem, bet laikam tas wineem naw eespēhjams. Wīsi muhsu apzeetinajumi ir favostiti un lauschu ir atlizees loti mas; mehs newaram wairs ilgi preti stahweht. Ko nu lai daram? Zih-nitees lihds pat nahwei, tā es teiktu, ja es buhtu weens pats: bet schē ari juhs efat, mani draugi: Juhs efat jauni, es wezs, jums warbuht schehl schķirtees no dīshwibas jau til agri?“

„Man palika Maſlawā“ — tā jaunais firsts Schtscherbatows issauzahs — „man palika Maſlawā jauna seewa ar diweem maseem behrnieem, no kureem wezakajam til diwi gabi! bet lai Deewē man neleek winus wairs redseht nedēs schini, nedēs nahloſchā muhschā, ja es neisleiju beidsamo aſins pileenu par tehwiju, Zaru un pareiſtīzigo hasnizu!“

„Lai Deewa swehtiba nolaischahs us tewi,“ tā biskaps teiza, „tu runa kā ihsts tehwijas dehls, uſtizigs Zara pawalst-neeks un pateesīgs kristīgs zilweks!“

„Lai nebihstamees wis no Batorija spehka,“ — sekreters Rischewfis teiza, — „bet lai bihstamees no Zara duſmahm:

mums ir wehl dauds pulvera, spetsim zeetoksnī gaisā, beigūmeeš pafchi un apbehrsim ar muhru drupeem fawus eenaidneekus!"

"Tas nu gan ne kād nenotiks!" tā bailigais Wolinskis issauzahs, „mehs efam išpildijuschi fawu veenahkumu, aisslahwes jufchi pilſfehtu, zik ſpehjuschi, un ja wehl tagad dabutu palih-dſibū, tad teefcham pilſfehtu waretu glahbt. Bet wai mums waijaga upureht fawu dſihwibu par to, ka muhſejee newihſcho fuhtiht mums palihga?

Wolinskam peelrihtoſčas balsis atſlaneja iſ strehlneeku pulka, kād nebija masak bailigi par fawu wadoni.

Wifas Teletewſka un Zipriana peerunafchanas, lai wehl aisslahw zeetoksnī, valika gluschi bes felmes: strehlneeki nospree- da atdot pilſfehtu Poileem un tulīht fuhtija pee Batorija fawu preelfchneeku un ſirku Wolinsklu deht farunahm par padofcha-nos.

Batorijs hanehma itin laipnigi Kreewu fuhtnus, atwehle- ja wifeem eerotschus patareht un eet atpakaļ uſ tehwiju, ja ne- gribēja eestahtees Polu deenestā.

Genehmis zeetoksnī Batorijs pawehleja ſtiprā kara-ſpehka nodalai apfehst Sokolu. No 10. lihds 15. Septemberam Kree- wi turejahs zeetoksnī. Pehdigi ari Sokolai waijadseja krist. Poli gahsahs sem Kurbska wadiſchanas ar tauru puhschanu un „Urrah” fauzeeneem Sokolai wirſu. Wahzeefchi eelausahs pit- mee pilſfehtā, bet tika atdīſhti atpakaļ. Tai paſchā brihdī ſee- nas aisdedsahs un drihs wiſs zeetoksnis bija vahrnemis no leef- mahm. Newaredami glahbices aif duhmeem Kreevi mehginaja iſlaustees zaur Polu rindahm. Nu wiſunilkala zihniſchanahs eefahkahs sem pilſfehtas ſeenahm — neweens neluhdsahs ſchē- lastibas, un neweens ari taks nedewa. Scheins bija wiſur, kur tik leelakahs breesmas draudeja, tāpat ari Kurbskis. Drihs abi wadoni ſauvahs un Kurbska ſmagais ſobas nogahſa Schei- nis bes atmankis pee ſemeš. Kreevi ſabla atlahyteeſ pilſfehtā ūlfchā, Wahzeefchi tražahs wiſueem paļak. Neiſkis uſnehma

wadischanu par karafpehku un eegahja atpakał pilſfehtā. Jaunais wadonis, eekarfees laujā, negribeja tik lehti atdot fawu dſihwibu un pilſfehtu; winsch patvehleja Timofejam, kas winam wiſur us pehdahm pakał gahja, noraut uſwelkamos tiltus, un padarija tahač wihsē, ta Wahzeescheem kā ar few ur favejeem aſlahpschanos par ne-eefpehjamu. Kreevi fahwahs lihds iſmiſchanai: stundas laikā puſe no Wahzeescheem bija nokapata.

Peeveschi Poli peesteidsahs un fahka nobeigt peekufuschos Kreewu waronius: 4000 Kreewu apdsehfa ar fawahm aſinim Sokolas degſchanu. Daschi bajaru behrni, Scheremetjewś un gruhti eeſainotais Benetſkiſ tila ſaguhiſtūti.

Kreewija waimanaja fawā paſcmoſchanā, kamehr winas nezeenigais dehls Kurbskiſ paaugſtinajahs, kas iſleedams brahlu aſinis domaja atreebtees nepateizigajam un eenihdetam Jahnam.

Pehz Sokolas eenemſchanas daudſ pilſfehtas tila panemtas un Smolenskas apgabalā lihds 2000 fahdschaſ nodedſinatas. Bet Jahnis fnauda arweenu wehl ar wiſu fawu karafpehku tahlu no eenaidneeka un zihniſchanahs-lauka.

9. nodafa.

Zura ſlimiba. — Satikſchanahs ar Kurbsku. —

Jaunais patriots.

Zuram bija pee eeſainoſchanas til daudſ aſinu noſkrejhjis, fa tas guleja gandrihs bes atmanas trihs deenas. Patſ Kurbskiſ ruhvejahs par wiſa iſdſeedeſchanu; winsch iſluhdsahs no lehnina Wahzu dakteri, tura ſopſchanā tas nu Zuri nodewa. Apluhkojis eeſainojumus, Cornelius — ta dakteris fawzahs — apgalwoja, fa Zuriſ buhs dſihwotajs.

„Ne weena dīshwibas dīshfla naiv famaitata, zeenige fungi printschi!“ tà Kornelius teiza flīktā Kreewu walodā, kad Kurbfklis apjautajahs par Venetska llaahschanos, „un tadehk waram zereht, ka slimneeks buhs par nedekahm pēezahm, ūschahm pilnigi wefelb.“

„Ēs valaujos us Jums, godojams dakterā tungs,“ Kurbfklis teiza, — „un efat drošchi, ka buhlchu jums loti pateizigs; ari Ļehnina laipnibu juhs eemantosit, ja tilk slimais tilks atkal pee wefelbas.“

Kurbfklam waijadseja eet lihds Polu Ļehninan, tadehk winsch atsweizinojahs kluſu geesdams no Venetska un atstahja tai paſchā ozumirkli Sokolu. Andrejs, kas Kurbfku wifur pawa- dija, bija loti preezigs, ka wareja peeflaitih pee laimigajeem Kareem Kasanā un Widsemē nu ar wehl trefcho.

Baut dakterā puhlineem Venetsklis nahza drihs pee atma- naš, bet aif wahjibas winsch newareja ne fehdus gultā pazeltees. Geraudsijis Timoseju, kas stahweja pee wina gultaš, til ko wehl winu pasina.

„Wai tu tas esti, mans Timosej?“ winsch jautaja ar wahju balsi.

„Ēs gan, Juri Iwanowitsch.“

„Kas ar mums ir notiziš, Timosej?“

„Wehlak dabuši wiſu ſnaht, mans bajar, bet tagad no Deewa puſes neruna ne ka: tu eſi tilk wahjſch, ka weens pats wahrdš, ko ſtiprak iſſaulki, war beigt tawu dīshwibū.“

Juris paklausija Timoseja padomam, un eemiga par masu brihdi atkal weegla meegā, kas drusku eestiprinaja wina ſpehlus.

Tà wairak ka trihs nedekas pagahja. Kornelius apſka- ti ja Juri ik deenas it ruhpigi, un drihs ar rahdijahs, ka wina wainas bija jau labi ween aifdsijusčas, lai gan jaunellis wehl ſpehja tilk ween ar mokahm ſtaigahc va iſtabu.

Sokola, kur Juris tagad dīshwoja, nika no Poleem par jaunu nostiprinata.

Kahdā rihtā, kad Juris flatijahs zaur atwehrtu logu, winſch eeraudsīja ar leelu preelu Andreju atjahjam.

Domadams, ko Andrejs suhtihds no Kurbska ar ūnahm, Juris zereja dabuht kahdu wehsti ari par Mariju.

Par masu brihdi Andrejs eenahza, pawadihts no Timoſeja, Jura kambari.

„Ak, mans bajar!“ Andrejs iſſauzahs, eeraudsīdamš, noslimojuſčho Juri, „kahds tu tagad iſſkatees nowahrdsīls!“

„Tew taifniba, Andrej, bet wiſupirms ūki, no kureenes tu tagad nahz?“

„No Pliskawas, Juri Iwanowitsch! tur tagad ūaujahs la ūaujahs.“

„Bet tu, Andrej, laikam atneši ūinas no Kurbska?“ — Juris jautaja nevazeetigi.

„Tā teefcham, Juri Iwanowitsch.“

„Deht kahdas waijadības firſts tewi atſuhitija?“

„Tew, bajar, paſludinaht, ka pehz diwahm deenahm pats firſts tewi apſweiks. Mehneši atpakal pee Pliskawas apſehſchanas.“

„Wai naw nekahdu ūinu par Mariju Andrejewnu?“ tā Juris jauzahs winam walodā.

„Tai paſchā deenā, kad tu no mumš aifſahji ūaunkundī meklebt, ari pret wakatu pats bajars atbrauza. Pamanijis ūajukſchanu mahjās winſch ūahka jautaht pehz eemeſla. Bajarene, — lai Deewi ūeedod manus grehlus, ta laikam ūhoreis bija eebaudijuſi wairak, ne kā ūitahm ūeisehm, — iſſahstija bajarām — tulih ūifu. Nu bajars ūahka nolahdeht ūifus ūreewu ūuptſhus un — neduſmojees — ari tewi; ne kad nebiju redſejis ūinu tik nilnu, kā to laik. Winſch ūehdahs tulih ūigam mugurā un aiflehfſchoja ūrojam pa to paſchu ūelu, pa ūuru tu aifſahji. Ķeſ jahju ūinam lihdī. Meh ūikahm lihdī paſchāi Dneprai, bet neweena ūilreka neatraduſchi eegahjahm kahdā ūweiſneeku mahjelē pee paſchās paſrzelamahs ūeetaš.

Praſijahm ſweiſneekem, wai naiv redſejuſchi kahduſ ſweſchus zelineekus. Leiſchi mums iſſtahtija, ka preeſch trim ſtundahm diwi ſweſchi zilweki zehluſches vahri uſ otru malu, no kureem jaunakais bijis eewainots un, ka ſhee paſchi weduſchi lihdſi diwaſ jaunas feewiſchkaſ. . . ."

"Lab' deen", kungs! Kornelius ſweiſimaſa pee Jura ee-nahidams.

"Kas tas ir?" Andrejs jautaja vaļkuſu Timoſejam.

"Tas ir dakteris" — Timoſejš atbildeja — "winſch iſ-ahrſteja Juri Iwanowitschu."

"Kas toſ par zilweku?" dakteris jautaja Venetſkam rahdidams uſ Andreju.

"Winſch ir no firſta Kurbiſka ſuhtihts," — Juris at- bildeja.

"Wai pats firſts ar buhſhot nahkt uſ ſcheiſeeni?"

"firſts apfolijeſ buht pehz pahri deenahm ſche" Gribedami nowehlecht Venetſkam meeru, wiñi wiñi trihs iſgahja pehz Lahda brihtina no wiña kambata.

Kā Andrejs bija teižis, tā ari notika: pehz diwahim dee-nahm Kurbiſlis atmahza Sokolā.

Firſts manidams, ka Juris bija ſotli noſkumiſ, tadehkt ka apſinajahs ſewi par noſeedſigu pret wiñu, nehmahs to eepreegi- noht. „Es ſtu, Juri," tā Kurbiſlis runaja, „tu doma, ka es duſmojos par to, ka zaur tevi, lai gan beſ tawas wainas, mans mihiſkais behrns ir paſudiſ? Sawā iſmiſhanā no eežah- kuma biju gan launs uſ tevi, bet kād dabuju ſtnaht, ka tu gandrihs ſawu dſihwibu nodewis gribedams Mariju iſglahbt, tad es noſuhdu tevi domas par ſawu pahtſteigſchanos, un ta- gad gribu dſirdeht peedofchanu iſ tawas mutes."

"Man naiv ne kaſ pret tevi, firſt, tadehkt man naiv ari ko peedot; es pats juhtos wainigſ. Bet faki, no Deewa puſes, wai wehl loupitaju pehdas naiv uſeatas?"

Aiſ Dnepras newareja wairſ atraſt nekahdu pehdu; bet jan es jau no manu, kaſ tee laundari bijuſchi."

„Kur wini it? Juris issauzahs eekarfees, „faki man, svehreju pee wezehwa peeminas, es likschu blehscheem to noschelot!“

„Ne-eekarfejees welti, Juri, tu wehlak dabusi wišu finaht. Bet tagad faki man, so nu doma eefahkt? Wai negribi eestah-tees Polu kara-wadondas?“

Juris brihnijahs it loti par tahdu negaiditu jautajumu, kas nemas nefadereja ar wina domahm, wisumasačais tagad ne.

„Labak mirt,“ — Juris atbildeja pehz ilgakas flusuzee-schanas, — „ne kā karot pret saweem brahleem!“

„Tu wehl est jauns, Juri, tu wehl skaidri neisproti fa-dschives buhschanas. — Klaufees, so tew teikschu: es sinu, ka tu mihleji Mariju, teikschu wehl wairak, tu biji ari winai pa prahtam.“

„Kā! wai tas teesa?“ Juris issauzahs.

„Pateesi. Bet klaufees tahlik un netrauze manas runas: famehr es wehl dschivoschhu, mana meita netiks Zahna kalpam ne kād par seewu dota.“

„Tagad usklaufees manim, first,“ — Wenetskis teiga ar-weenu wairak eekarfdams, — „Saki, wai tu to turi par Zahna kalpu, kas kaujahs un mirst preeksch tehwijas, bet ne wis preeksch warmahkas? Tu sauz sawu istureschanos par taifnu, bet tu no posti ar uguni un schkehpri sawu pirmo tehwiju; tu melke atreebtees vee Zahna un no kauji bes schehlastibas wina newainigos pawalstneekus!“

„Klus, Juri Iwanowitsch!“ tā Kurbskis us reis issauza, „jau deesgan esti runajis. Dari, kā tihs, paleez manis deht ari pee sawahm domahm, bet esti gataws braukt rihtā man lihdsi us Polu Lehnina korteli.“

10. nodafa.

Juriš Batorija kōrteli. — Afsazifchanahs. — Juris teek suhtihts pee Jahnā deht forunahm par meeru.

Stefans Batorijs, eenehmis Starodubu, apmetahs lehgeri turpat pee pilseftas. No tureenes winsch issuhiija weeglus jahtneeku pulkus lihds pat Bliskawai, kur Jahnis Breesmigais stahweja ar sawu kara-spehku. Us fcho kara-korteli pee Starodubas Juris Benetfklis albranza powadihs no firsta Kurbfska. Tas bija wehlu wakarā. Kurbfslis astahja Juri sawā telti un gahja pats tulihc pee Lehnina.

„Kā slahjabs juhſu ūlimajam, first?“ — ta Lehninsch lautaja Kurbfslam, kad bija ar winu ūswēizinajees.

„Zaur juhſu dakteru puhlineem winsch jau ir pawifam isweselojees, un es atwedu pebz juhſu pawehles, augstais Lehnin, winu us ūcheijeeni lihds.“

„Juhſ winu stahdisit man preefschā?“

„Ja Lehnina angstiba to wehlejahs, tad es lihſhu winam tulihc atnahkt.“

„Ne, tagad jau wehlu, bet zeru, ka Juhs winu rihtā atwedisit pee manis. Tagad ar labu naakti, first!“

Kurbfslis neteiza us sawu telti atnahzis tanī wakarā Benetfklam ne weena wahrda. Rihtā, kad jau Benetfklis bija ūagehrbees, tad Kurbfslis pameta winam ar roku, lai nahk lihdsit, un abi gahja taifni us Iepno Lehnina telti. Virmajā teltē ūpē ūolu augstmani stahweja ūapulzejuſchees. Lehnina wehl nebija, bet newaijadseja wiš ilgi gaidiht; pebz kahdahm dejsmit minutehm aiskaramais ūazehlahs un Stefans eenahza, wiſulepnakajā ūagehrbā tehrpees, telti. Ūpſweizinajees ar augstmaneem winsch gahja taifni pee Kurbfska.

„Tās laikam ir juhſu peenemtais dehls, fīst?“ tā
mīsfā jautaja, weenā azumirkli apluhkodams Juri no ē ūu-
lihds kahjahm un tik noopeetni, it kā gribetu winu zīri iſ-
skatiht.

Kurbſkis atbildeja tilai ar godbihjigu galwas palzi-
ſchanu.

„Mehs dīrdejahm, zīl waronigi Juhs aifstahwejāht Šo-
kolu, duhſchigais jaunekli,“ — tā Batorijs teiza — „ua eſam
loti preezigi, ka par fawu wiherſtibū ne-eſat dabujuschi wairak
zeest, kā tik iſdseedejamus eewainojuſus un weeglu wa. ibu.“

„Ar Šokolas aifstahwefſchanu,“ tā Juris atbildeju, „lo
juhſu augſtibai patihk ſault par waronigu, naw nemaſ fo leeli-
tees, tur eſmu tik iſpildijis fawu ſwehtako peenahkuſu pret
tehwiju un Žaru; par fawu iſweſelofſchanas un weeglu wang-
bu man muhſham japatēzahs juhſu augſtai lihdszectibai.“

„Juhsu paſemiiba, jaunekli, paauſtina wehl wairak juhſu
wehrtibū. Bet par to runaſim wehlaſ. Kad es eedomajos
juhſu ſtahwokli, Wenetskli, tad eſmu pahr leezinahs, ka jums
gauschi nepatihk wangiba, lai ta buhtu deefin zīl weegla.“

„Tā gan ir, Ķehnischkiga augſtiba; bet padodamees liktena
lehmumam gribu ar pažeſchanu gaidiht, kamehr ſālis ſtahwoklis
pahrgroſſfees.“

„Bet ja mehs juhs uſaizinatu ſautees apakſāh uſwaras
karogeem, — fo juhs tad gan uſ to teiku?“

„Es pateiltos, augſtais Ķehnin,“ Wenetskis atbildeja, „un
paſktu tai paſchā buhſchanā, kahdā eſmu zaut pehdigajeem
Šokolas noſikumeeem noſtahdihſs.“

Kurbſkis gan paſina it labi Žura nelokamibu, tomehr
winſch zereja, ka Batorija ſaipniiba un augſtiba ſpehs loziht
jaunekla prahtu. Bet tagad winſch noduhra behdigī ſirmo
galwu, kamehr Poļu augſtmani raudſtijabs brihnodamees uſ ne-
lokamo jauneklt, kas aſ miheſtibas pret fawu tehwiju, tik dro-
ſchi atſuma peedahwato godu.

„Kas juhs pamudina us tahdu zeetu apnemſchanos?" — ta pſch jautaja.

„Schi leeta, domaju, nebuhs wiſ ari jums ſwescha, augſtis lehnix; ta ir manu weztehwu tiziba un miheſtiba us tehwiju!"

„Bet apdomajat fawa paſcha labuma deht, jaunefli, fo juhs eſat eedomajufchees? Kalpodami Zahnam juhs kalpojat bailigem warmahlam, kas ſimtu werstu tahkumā un apſargahs no fava waren leela karaſpehla jau dreb no weenäſ faujas duhſe gu wihrū. Kalpodami tahdam glehwam waldineekam juhs ri dalatees ar winu tai negodā un kaunā, kas tikai wi- nam weenam paſcham peektih." —

„Es nepaſhstu leelaka negoda un kauna," — ta Juris atbildeja ar pazeltu balſi, — „ka to, ja kahds faujahs apalſch tehwijas eenaidneeku karoga!"

„Besprahrigais?" — ta Kurhſis nurdeja fajuſdams ferwi aiflahrtu no Jura freetnahs atbildes, un aifgahja ne wahra netaizis, no lehnina telts.

„Swehreju pee fw. Stanislaw!" — ta pans Šborowſis iſſauzahs — „ſchis jaunekliſ runa brangi."

„Klaufateeſ jaunekli," — ta lehninsch runaja tahlač, „es neſpeefchu ne weena, pret paſcha gribu fautees apolſch mana karoga; ta ari negribu waru iſleetaht pee jums. Mehs gribam juhs ſuhtiht pee juhſu Zara Zahna, deht farunahm par meeru; bet wiſuvirms juhs doſit mumſ fawu goda wa hrdu, la naħlit atkal atpakač, jo, taifnibu fakt, mehs negribam dor fawam eenaidneekam tahdu wadoni atpakač, kas wairak wehrtiš, ne la deſmittuhſtoschu wihrū no wina meegaina karaſpehla."

„Schö uſdewunu es gribu ar preeku uſnemteeſ, un lehninschliga augſtiba war buht droſha, la es greſiſchōſ fawu veenahkumu iſdarijis tulicht atpakač."

„To es labprah tizetu," — ta pans Kotlew iſchis "reiza, „ja neſinatu, la Zahniſ drihsač nozirtihs ſchim du hſchaimam abas

kahjaš, ne ka atkaus winam greestees atpakač pee fawa nepaherwarama eenaidneeka."

„Deewš ir mans leezineeks." — Batorijs atbildeja. — „ka mana ūrds newehle tahda liktena schim kreetnajam jauneklam! Tadehk eita, godigais wangineek, un fataifatees us zeloschanu. Par masu brihdi atnahkat pee mana sekretera, no ka juhs dabuūt waijadstigahs leezibas un wehstules. Wehleju jums laimigu zelu. Us redsefchanoš!"

Benetkis vasklanijahs un isgahja, lai waretu tulicht fagatavotees us zelu.

Lehnahm winsch isbrauza is Polu lehgera, pawadihts no no fawa ustizama Timofeja. Wini brauza kabdu stundu kluſu-žeesdami, nokohrtahm galvahm, kad papefchi tee tika no Andreja, Kurboka kalpa, istrauzeti kas teem jahschus pakal dſinahs.

„Ko teiksi?" Juris prasijs.

„Deewš to fina, Juri Iwanowitsch!" Andrejs atbildeja, „kas muhsu bajaram notizis? Es newaru soprast; tagad winsch naw wairš tas, kas fenak bija; weenumehr winsch staiga nemeerigis pa telti, mehta rokahm un neruna ne ar seenu ne wahrda."

„Bet kadehk tu dſinees mums pakal?"

„Redseet, bajat: ūrds vafauza mani slakt, eedewa wehst... un ūla winu tew nodot. Scho wehstuli tew waijadsehs nodot Zaram."

— „Kur ta wehstele it? dod winu schurp!"

„Sché wina it, bajat; bet man loti schehk, ka tu negribi ne ka klaustees par Zatu Zahni, tas tew wehlaš loti detetu."

„Wareši vaastahslikt, kad buhſchu atpakač, bet tagad naw valas — jaſteidsahs."

W Newgeredu Maskowas Zara kara spehks bij no wiſahm puſehm ſapulginahs. Patš Zahniš attadehſ lihds āt ſaweev.

patadoneem pilſfehtā un dſihwoja ſenako Nowgorodas waldis neeku namā. Leelā ſahlē uſ waren lerna trona, ap fo leels pulks bajarū bija ſav ulzejuſchees, Jahnis fehdeja, lad winam Benetſku ſtahdija preeſchā. Zekus lozidams un vallanidamees lihds ſemei Juris paſneeda ſaram Batorija wehſtuli. Jahnis pawehleja walſts-ſekreteram Schtſchelkanowam wehſtuli iſlaſiht.

„Wai muhſu brahlis, Lehninfch Stefans ir weſels?“ ta Zars jautaja Juram, dodams winam noſkuhpſtiht ſawu roku, lad Schtſchelkanowē vallaban bija beidſis Batorija wehſtuli laſiht.

„Winſch ir weſels un wehle tew wiſadu labumu“, Benetſkis atbildeja.

„Bet kaſ tas, man leekahs, tu ne-efi wiſ diſmts Poliſ?“ — ta Jahnis teiza — „tu runa ſoti flaidri Kreewu walodu.“

„Eſ eſmu Kreewis, augſtais Zar, un tiku no Poleem ſawangoſt ſee Sokolas ſadedſinachanaſ.“

„Man leekahs, firſt Waſil“ — Zars jautaja Teletewſlam — „tu man ſtahſtji par kahdu jaunu zilweku, kaſ pehz muhſu uſti- zama falpa Scheina nahve duhſchigi aifſtahwejis zeetolſni, un wehlaſ tiziſ nokauts lihds ar atlikuſcheem kareitwjeem?“

„Tas bija Benetſkis,“ Waſilis atbildeja, „wehlaſ dabuju ſinah, ſa Poli winu puſdihwu ſawangojuſchi.“

„Kahds taws wahrdes?“ Zars jautaja Benetſlam.

„Juris Benetſkis, augſtais Zar.“

„Benetſkis!“ — ta Jahnis uſblaſhwa ar duſmab; no trona pajeldamees, — „un tu eedroſchinojees aifmirſt ſawu Zaru un falpot ſwefchtizigeem Lehnineem! Tur ſlaht tu eſi wehl til vaſgalwigs, ſa drihſti rahditees manā preeſchā. Wai neſini, ſa nahve tewi fagaida, breeſmiga, jo breeſmiga nahve?“

„Mana dſihwiba un nahve ſtahw tawa walda, augſtais Zar; jo tu eſi manā likuſigais waldineeks,“ Benetſkis atbildeja, „bet uſlauſees pa preeſchhu manu attaifnoſchanos un tad ſodi ſawn uſtingo falpu. Polu Lehninfch folija wangibas weetā ſwabadiſbu un pagodinaſchanu, ja til eestahjos wina deenesta; bet

es atraidisu tahdu godu, kā to katriš tavš uštizamš kalps dar-
tu. — Es svehreju pēe ūawa wezehwa pihschleem," Wenetskis
runaja koti eekarseeš un roku pazeldams tahlak, „ſchi pati rok
noſoditu tahdu atkahpeju, pirms ne kā walodas par wina atkri-
ſhanu naſktu, iħds tawahm Zara auſim."

— „Lū iż winu durt uſ meeta, Zara, uſ meeta ar winu!"
— tā Maluta teiza paſluſu.

„Beeteek, jaunekli," Jahnis teiza, neklauſidamees uſ Ma-
lutas ſhubinashanu, „bet faki, wai gribi greesteeſ atpaſat pēe
Poſu Lehnina?"

— „Taſ man gan jadara, taſ ir mans peenahkumš" —
Juris atbildeja — „kad man zitadi nedewa ſwabadibas, tad
avfolijos pebz iſdarita uſdewuma greesteeſ atpaſat, faut man taſ
maſſatu wai pat elles moſas."

„Svehreju pēe deheſim, tu netiſi, atpaſat!" tā Jahnis iſ-
ſauzahs, „tagad eij ar Deewa paſihgu un gaidi uſ muhſu pa-
wehlehm. Bet, pagaidi wehl drufku, Wenetskis; es peemirſu
tevi apdahwinah par Sokolas aiffahweschhanu: ſche tew Ħeħde,"
tā Zars teiza, nonemdams ūawu ſelta Ħeħdi un aplikdamš We-
netſkam ap laſku, „walka winu manā peemina. Īsmu tew wehl
ko parahdā, bet par to runaſim wehlaſ, tagad mari eet ar
Deewa paſihgu."

Juris noſkuhyſtija breeſmiqajam waldineekam roku un iſ-
gahja ſemu paſlanijees no ſahles.

Otrā deenā Wenetskis eegahja uſ Jahnis pawehli atkal
Zara ſahle.

„Wenetskis," — tā Jahnis teiza, kad Juris bija eenahžis
— „meħs efam farakſtijuschi atbildi muhſu braħlam Stefanam.
Tu paſiſti tepat, bet tawā weetā fuhtiſim Lopatinſku.
Wai tew wehl kaſ ſakam?"

„Peedodi, augstais Zars, es waſar peemirſu tew atdot
firſta Kurbska wehſtuli."

Jahnis waigs aptumſchojabs; kluſuzeedams wiſch pañeh-
ma wehſtuli un ſahla pats laſiht. Pēe ta wiſch brihscheem

hbahleja, brihscheem nosarka, kamehr wiſu wehſtuli vahclasijs, i bajari gaidija ar boilehm lihds galam. Tai paſchā azumirki durwiſ atwehrahs un jauns zilwels eenahza sahlē, kas, kā likahs, peedereja pee augstaſ lahtas, jo wiſi, kom wiſch gahja garam, paklanijsahs pret winu. Kad wiſch naeja Venetskam tuval, tad ſchis, wiňa labi eefkatijees, paſina, vev ſweſchais ir wiňa pretineeks Iwanis Iwanowitschis. Venetskā iſtruhſchanahs un niknumis now aprakſtami; azumirkli wiſch lehra ar weenu roku pehz ſobina un ſagrahba ar otru Iwanu aif rihkles.

„Tatſchu pehdigi tewi atradu, laundari!“ — Juris uſkleedſa — „ſche, preekſch Zara waiga tew buhs atſicht ſawu noſodamu darbu!“

Wiſi bajari raudſtijahs neganti iſtruhkuſchees uſ Iuri,

„Wiſch ir ahrvrahtigs!“ ta Iwanis Iwanowitschis kleedſa, „atſauzat waſtneekus, lai tee wiňa nowed droſchā weetā!“

„Tu melo!“ — Venetskis albi deja noſkaitees — „es pa- gehru, ka tew tagad buhs iſteikt, fur liki Mariju, jeb, ſwehreju pee wezehwa peeminas, tu netikſi wałā no manahm . . .“ Juris bija jau roku pret Iwanu pažehlis, bet tač paſchā azumirkli wiňa rokas tič ſakamptas un pats ar waru iſwiſkis paſahles durwiſim ahrā.

---

11. nodala.

Marija Smolenſkā. — Šaredſeſchanahs. — Juris
zeetumā.

Pehz ahtras ſelofchanaſ, kas tomehr aifnehma dasħas deenās laika, Marija nonahza ar ſawu Falponi Smolenſkā. Wiňas eeweda kahdā namā, kas atradahs taħla pilſeħtas datū un, kā likahs, jau bija eexiħkot ħreeksch wiňu eekortieſchanas.

Wangineezes dīshwoja te kluſu un meerigi jau wairak kā nedelu.

„Ko tu doma, Marfa,” — tà Marija jautaja, kahdā gārā rudens wakarā fawai kalponei, kas tagad bija winas weeniga heedreene, — „wai muhs newedihs tahtak, kā til lihds, Smokenskai ?”

„Newaru finaht,” Marfa atbildeja. „Bet tas naw wiš flitti, ja paleekam tepat; jo Smokenska naw tahlu no robeschās, tadeht taws tehws jeb Juris Iwanowitschs warehs muhs weeglak atrast. Es zeru stivri, ka wini dsen laupitaju pehdas.”

„Mans nabaga tehtinfch!” — Marija teiza, „kā winfch tagad behdajahs, nesinadams, kur eſmu un kas ar mani notizis !”

„Nabaga Juris Iwanowitschs,” Marfa runaja starpā pakkatidamees schkelmigi uſ Mariju, „ko gan winfch tagad dara? Ja tik behdas wina nenomahks tevi meklejot !”

„Kā to wari finaht, Marfa, par fo Juris behdajahs? . . . wai es winam mahſa jeb . . .”

„Jeb feewa . . . tu gribēji teikt,” Marfa jauzahs waldo, redsedama, ka jaunkundse apstahjahs pee pehdiga wahrdā. „Ja, ja, jaunkundse, winfch mihlo tevi wairak, ne kā daschs ſawu mahſu jeb feewu.”

Otrā rihtā, kad brokāts jau bija nolikta uſ galda, tad gluschi negaidot Iwan Iwanowitschs eenahza.

„Sweika, Marija Andrejewna!” winfch teiza, kad Marija bija no brihnishchanahs atjehguſees.”

„Sweiks, Iwan Iwanowitsch! wai ne-eſi redſejees ar manu tehwu? faki, wai wiſch ir weſels?”

„Ne-eſmu wiſ redſejis tawa tehwa, tadehl ka biju iſgahjis Juhs mekleht un, valdees Deewam, ka nu reis atradu; ar ſawu lauschu palihgu aifdſinu wiſus tawus laundarus.”

„Tad tu mani tagad wediſi atpakač uſ mana tehwa namu !” — Marija iſſauzahs preežigi.

„Bes schaubaishhanahs, Marija Andrejewna, tiš ſchodeen wehl ne, bet rihtā gan, jo ſirgi ſot i peekufuschi.“

Reisē ar jaunkundſi brokāstu eeturejīs, Iwans iſgahja ahra.

Otrā rihtā, agri no paſcha rihta, jau wiſs bija ſagata- wots uſ projambraukſchanu. Niſſlahti wahgi ar tſcheterem ſirgeem ſtahwēja pee nama durwim. Schos wahgōs Marija ezechdahs ar ſawu ſalponi.

„Brauz nu ar Deewa valihgu, Marija Andrejewna,“ — Iwans teiza, valihdsedams Marijai eekahpt wahgōs. „Man wehl kahdaſ ſtundaſ jayaleek Smolenſſā; juhs braukſit tagad weenaſ paſchaſ uſ preekſchu, es juhs drihs vanahkſchu un tad braukſchu jums lihdſi, jo ſchinis nemeerigōs laikōs juhs newarat buht zela beſ apſargataja.“

Wahgi gahja tſchihkſtedami uſ preekſchu pa Smolenſkaſ kokeem brugetahm eelahm un eekſchā fehdetaju ſirdis bij jaunaſ zeribaſ pilnas.

Wangineezes brauzā ſā agrak tā ari tagad aifſlohtiōs wahgōs un, neredſedamas zela, winaſ nemas newareja nojehgt, ſā kutschers nebrauz wiſ uſ Leifſcheem, bet pawifam uſ otru puji.

Par labu laiku winaſ eebräuza kahdā ſahdſchā. Marija lika aptureht, lai waretu atvuhſtees un uſgaidiht Iwanu Iwanowitschu. Gegahjuſchaſ kahdā mahjinā, kaſ Marijai iſlikahs labaka par zitahm, wina lika atnest peenu un olaſ preekſch brokāsta. Toi paſcha brihdī wez̄ ubags peegahja pee loga un luhdiahs dahanu. Marijai, dahanu paſneedsot, ubags eelika winaſ rokā ne leelu falozitu vapihra gabalu, apraſtitu ſcrenu walodā. Atlozijuſi vapihra Marija laſija ſhos wahrdus:

„Marija Andrejewna! Juhſu newed wiſ uſ tehwa namu, bet uſ Maſkawu. Iwans Iwanowitsch ſaw wiſ juhſu glahbejs, bet juhſu laupitajs. Winſch ir ſlawens un eewehrojams zilweks Maſkawas walſti, fargajatees winu

aiskaitinaht. Es newaru jums ne ka valihdscht. Ismihzinajat
scho wehstuli tulicht pehz islasifchanas. P. 2—ko."

Marija nestnaja, shmiti zauri lañjuji, ko dariht. Saru-
najukses ar falponi, wina teiza fulaineem, lai nebrauz tahłaki,
kamehr nesagaidihs Iwanu Iwanowitschu.

Juris rika, ka lañtajeem sinams, ar waru israuts is Zara
pils un tulicht aiswaests us pilsfchetas zeetolfsni un eelikts zee-
tumā. Pebz kahda laika winu aiswaeda us Maßlawu, kur to
fāpat apzeetinatu tureja.

Kahdā deenā, kad Juris fehdeja eegrinis dīslās domās
par fawu kauno likteni, tad zeetuma durwīs atwehrabs un
kahds gilwels eenahza, ko Juris tulicht pasina un ar preeku
apfweizinaja: tas bij wina ustizigois Timofejs.

„Kahdā behdigā buhfchanā atkal tevi atrodu, mans
bajar!“ — ta fulainis teiza.

„Ko lai dara, Timofej, mans liktens ir par dauds nescheh-
ligs; man laikam ir nolikts peedsfihwot tik behdas ween.“

„Nesande zeribas, bajar!“ — Timofejs atbildeja, „Deewīs
dos, buhfi rei; wehl laimigs. Bet faki, bajar, kahds nelabais
tevi us to paweda, grahbt Maßlawas zarewitscham, aif
riħħles.

„Maßlawas zarewitscham! Ko tu runa, Timofej, wai ne-eſi
pee pilna prahha?“

„Ja ne-esmu pee pilna prahha, tad lihds ar mani ari
wifa pilsfchta ir bes prahha.“

„Tee ir meli, Timofej! Es redseju Zara pilī tikai
Iwanu Iwanowitschu, bet ne wiś zarewitschu.“

„Dufmas tev apmulsinaja ažis, bajar. Werlūkt, ka pilī
bijja ari laundaris, bet tu sagrahbi sawā karstumā zarewitschu.“

„Nestnu, warbuht tev taifniba. Bet Timofej, ja tu pateesi
mani miħlo, tad eij us Polu lehgeri, iſtahħsti kurbiskam manu

likeni un luhds, lai winsch attaifno mani preeskch Polu leh-nina."

„Kà tevi lai atstahju weenu vašču, Juri Iwanowitsch!"

„Ejj, Timofej, Deewš buhs man par fargu."

Ar afarahm azis Timofejs atwadijahs no Zura un, ap-solidams ispildiht wina wehlešchanos, tas isgohja no zeetuma.

Tiklihds Timofejs atstahja Juri, tad Maluta Skuratovs eenahza zeetumā.

„Wai eſt jau apmeerinajeſs, besprahrigais?" — ta Maluta jautaja. „Mani zarewitschs atsuhtija, apjautatees par tawu weſelbu."

„Efmu wefels pee meefas un dwehfeles," — ta Juris atbildeja.

„Tad atlauij pawaizah, kadeht tu lehrees muhſu zarewitscham pee riſkles?"

„Ja tas zilweks ir teefcham zarewitschs, kuru es gribiju avturehti Žara pilī, tad atſhstu ſewi par wainigu. Us tahdu darbu mani wina gihmis pamudinaja, kas us mata libdſinajahs lahdam zilwekam, kas neleetigi walkaja weefmihlibu, ſawam labdaritajam meitu nosgadams. Kad nu jaur paſrſlatiſchanos efmu noſeedſees, tad gribu vats attaifnotees preeskch Žara un wina dehla."

„Tas ne kad nenotiks!" Maluta atbildeja. „Tew wai-jaga tagad preeskch manis atſiht un iſteikt wiſu, jeb tu karafees rihiā ſtarp diweem ſtabeem. Raug, kas par waroni! grib noſchnaugt zarewitschu deht lahdas neeka ſkuſes!"

„Klus!" — Juris uſkleedſa — „es iſrauſchu tawu ſodito mehli iſ tawas noſchehlojamas mutes!"

„E he, draudſir, lahdſ tu duhſchigſ!" — ta Maluta meh-dija kerdu. vež ſaiwa duntſcha, „Wai atmini, draugs, ſa tu ſkuhpſtiji ſmiltis us Dnepras kraſta? Peedod, ſa man toreis nebiſa reſnaka ſpeeka."

„Tad tu tas̄ biji, suna dwehfele?“ — Benetsfis̄ atbildeja — „schehl ari man, ka tolaik mana roka newareja notureht pistoli drusku taisnak.“

„Nenoschehlo wis̄, draudſta,“ Makuto teiza un krita negaidot Juram ar pazeltu dunzi wirsū.

Juris norahwahs ahtri us weenu puši un gahsahs tai paschā azumirkli kā eekaitinahts lauwa Malutam no fahneem wirsū. Winsch sagrahba ſawu usbruzeju aif ribles un treeza ar netizamu ſpehku wina galwu pret dſelsu durwim, ta kā durwim atſitahs walā un Maluta nokrita nedſihws aif durwim us grihdas.

12. nodafa.

Marija Maſkawā. — Zahna ſeptita lauliba.

Pret waſkaru Iwans Iwanowitsch̄s eejabja tai fahdschā, kur Marija us winu gaſdija. Winsch aifbildinajahs wiſupirms pret Mariju, ka newarejis̄ agrak atjaht.

„Kadehl tik ilgi gaſdijaht un nebrauzahf taſlak?“ ta Iwans jautaja.

„Bet us kureeni tu muhs wediſi, Iwan Iwanowitsch?“

„Us tawa tehwa mahju.“

„Naiv teefsa, Iwan Iwanowitsch; es ſunu gan, ka ſchis zelſch newed wiſ us tureeni.“

„Taſnibu ſakot, es juhs newedu gan wiſ us mahjahm; to es daru tawa labuma dehl. Leiſchōs tagad ir karſch, un ta tad tew zelā us mahjahm kahda nelaime waretu usbruſt.“

„Es nebihſtos no kara,“ Marija atbildeja ar duſmahm. „Es eſmu Kurbſka meita, Iwan Iwanowitsch.“

„Tad jo ſliktaſ preeſch tewiſ.“

„Kas tew tur par daļu, Iwan Iwanowitsch? Lai arī mana dīshwiba beidsahs, kad tik wehl reisi dabutu fawu tehwu un māhti redseht. Pawadi mani us tureeni, ja teesčam eši labs zilweks, jeb laid muhs abas ween ar falponi, ja tew ir bailes no kara.“

„Tagad man wairs now waijadīgs flehpt fawu sahru, Marija Andrejewna: ne-esmu nekahds tirgotajs, kā senak teizu. Es tewi wedu projam tik weenigi aīs mihestibas us tewi; ja gribi tikt laimiga, tad apsolees buht mana feewa.“

„Nekad nebuhschu krahynēksam par feewu!“ Marija issfazahs it kā svehredama.

„Par to es esmu drofs, ka tiks gan mana feewa! Apdoma, jaunkundse tu atrodees pilnigi manās rokās, es tewi waru pēspēest ar waru us to, ko negribi ar labu prahu dariht.“

„Tagad man jadodahs projam pa zitu zelu, Marija Andrejewna, zeru drihs ar tewi Maſlawā atkal satiktees.“

Atbildes nenogaidījis Iwans aijjahja pilnīs lehfschōs projam, pawadihts no diweem ūlaineem.

Bebz gruhtas zeloschanas rūdens loikā, Marija tika par diwahm nedelahm Maſlawā. Iwana ūlaini eeweda wanginezes kahdā brangā namā, ko Zars bija nesen Borisam Godunowam dāhwinajis.

Aleksandrowſkas pill bija leelas dīshres, kas pastahweja daschas deenas no weetas, jo zarewitschs Feodors tureja sahssas ar Irinn Feodorownu, Borisa Godunowa mahsu.

Zetoriā deenā, ap pulsten desmitēiem wakārā dīshru sahle tikai wehl tschetri zilweki valika: wezakais zarewitschs Iwans Iwanowitschs un wina mihlokais bajars Bogdans Belskis, Ju m. Iwanowitschs un Boris Feodorowitschs Godunows. Zo ehja glahst wihsa un teiza to, weenā wilzeenā

istukfchojis, us Godunowu: „Nu, Bori Feodorowitsch, là slah-jahs muhsu wangineezehm?“

„Soti labi, augstais zarewitsch,“ — Godunow's atbildeja, — „tu wari drofchs buht, ka manā namā winahm ne ka netruhks.“

„Wai tu winahm isskahstiji manu nodomu?“

„Isskahstiju gan, bet leekahs, ka winas wehl ilgi pretofes.“

„Bet wai jau fchi raudule fina, kas tas tahds ir, kas winu goda ar favu mihlestibu?“

„Es winai ari to isskahstiju, bet wina flausijahs us to tāpat kā us wifu zitu, ko winai teizu, t. i. wina nellausijahs nemaf.“

„Ko lat daru ar fcho stuhrgalwi?“ tā zarewitsch prasija; „Dod labu padomu, Bogdan!“

„Newaru saprast, augstais zarewitsch, kas tevi speesch tik geeti pee winas turetees.“

„Vai buhtu kā buhdams, tomehr es newaru Marijas at-staht; bet kahdā wihsē es waretu winas fārdij tuwotees, ta nu-deen nesinu. Kahdu padomu tu dosi, Bori?“

„Es domaju, mans padoms gan buhtu derigs, zarewitsch, bet deefin, wai tu winu peenemfi?“

„Kahds taws padoms ir? faki Bori Feodorowitsch.“

„Wajaga wehl pagaidiht trihs lihds tschetri mehneschi, tad redsehs, kā . . . .“

„Gaidiht weenu, diwi, trihs, tschetri mehneschi!“ tā zarewitsch issfauza no dußmahm drebedams, „tu dodi brangu padomu, Bori!“

„Neatmet vis mana padoma, pirms ne-eesi isslausijees lihds galam. Marija ir gandrihs wehl behrns, ta newar apraslees tik drihs ar jauno dīshwi, tadehk wina weenumehr tik behdiga; bet sad, kā es jau teizu, trihs lihds tschetri mehneschi pa-ees, tad wina nostahfes pamafam ilgotees pehz wezakeem un pehdigi aif-

mirjāhs pawifam, ka ta no winu nama israuta; tad wina fahfs
flatitees us tevi ar preezigahm azim un heidsot tevi mihlos
tapat kā tu winu."

"Ari es esmu weenadās domās ar Vor Feodorowitschu,"
ta Belfkis teiza. "Bet kur tawš wezehwōs Małuta? winjch at-
rastu warbuht to wiſulabako padomu?"

"Tu fini, ka winjch newareja dīshwoi bes iſklauſiſchanahm
un laundaru ſodischanahm," — ta zarewitschs atbildeja; —
"winjch bija aifgahjis us zeetumu, iſklauſinahrt Wenetsku, us ka
dufmotees winam bija deesgan eemeſlu. Pahrklauiſchanas brih-
di Małuta gribejis ar fawa ſpeeča valihdſibu peelabinaht We-
netſku pec iſteiſchanas, bet ſchis, lunkans ſehns buhdams, iſ-
rabwīs winam ſpeeči no rokahm, grahbis Małutam aij riħles
un gruhdis winam til ſtipri pret feenu, ka nabaga wezehwōs. tila
aikests ar vahrſiſtu paſauji nedſiħwōs us mahjahm. — Taifnibu
fakot Wenetskis ari man ir bresmigi pretigis, un nemas neſſ-
nu, us laħdu wiħsi waretu, driħsač no wina atħwabinatees?"

Kad wiſadi bija vahrrunajuſchi, ko ar Wenetsku dariħt,
tox heidsot Godunows ſpreeda: ka Wenetsku nonahweht, ne-

"Drigi, tadeħk lo Zars turot us wina labu prahiu, bet
a laba: buħtu, ja winu liktu aiffuhtiħt bes laħdas teefas fina
us taħħaku weetu, par peemehru, us Tiveru, tad winjch newa-
retu wairš nezix flahdeħt.

"Bet kad Zars dabutu finahit," Belfkis teiza, "ka meħs
Wenetsku aiffuhtijuſchi us Tiveru, tad mums waretu loti fliski
flahtees."

"Mehs waram teift, ka winjch pats iſbehħdſis no zeetuma
un Tivera tas atkal fakerts."

"Ar ſchahdu padomu esmu gluſħi meerā," zarewitschs
teiza. "Baſil, aqgħada riħta agri triju ħgu un aisswed pats
Wenetsku us Tiveru!"

Bet tagad jau laiks buħs ſħekirtees, jau pulkstens rahda
peħġi puſna! "

Bajari aīsgahja, semu paiklanidamees pret zarewitschū, no sahles un dewahs katriš us sawu dīshwołli.

Otrā deenā dasčas lepnas karites cebrauza Aleksandrowas slabadā un nostahjahs pee Zara pils. Tee bija goda-weesi, kas pawadija Zara bruhti, nahkoščo Jahnā Breesmiga septito seewu Mariju Feodorownu Nagaju. Bajari Godunows un Belfis, weda no ūrgeem nolehluschi Zara bruhti aīs rokāhm pili pa tre-pehm augščā, kas bija apflahtas ar gaisči farkanu wadmalu un išgresnotas ar wiſadeem dahrgumeem. Trepū galā pats Jahnis fagaidija bruhti. Winsch nehma to aīs rokas un, noskuhpstisīs rāhs peeri, eegahja ar winu sahlē, pawaditi no wiſa augšmanu bara.

Laulaſčana notika pilšbasnīžā, wiſu bajarū preefščā. Schai laulibai bija loti behdigi vanahkumi; wina valika par zehloni dauds nelaimehm, kas wehlak Kreenijsa ploſčijahs.

Peħz laulaſčanas Zars greesahs ar jauno Zareni atpālat us leelo pilšsahli. Durvis firstene Trubezkaja gaidija us wineem un aplaishja tos ar avineem. Paſčā sahlē Irina Feodorowna isbehra us jaunsalaulateem maišinu ūdraba un ūlta nau-das. (Šči wezu weza zeremonija tika zeenita pee augsteem un semeem). Jahnis bija wiſu deenu loti lihgsmis, un ari otrā deenā tas fa-aizinaja wiſus bajarus us maltiti. Wiſi preezajahs un lihgsmojahs, tik jauna Zarene ween nenehma dalibas pee wiſ-pahriga preeka; warbuht eepreefščejas ūlpenas juhtas par nahkamahm behdahm un nelaimi ūspeeda winas jauno kruhti?

13. nodasa.

Wenetskis Twerān. — Wehsts. — Behgſchana.

Kahdā agrā rihtā zeetuma durvis atwehrahās un pee Jura kahdā zilwēks eenahza, ka winsch wehl nekad nebija redsejis — tas bija Wasils Godunows. Winsch pawehleja Juram, Iai nahk ſhim lihds. Juris ari tulih takaufijs. Gedami pa fahnu-eelahm, wini isgahja no vilſfehtas ahrā un fafneedſa kahdu plazi, kur trijuhgs jau gaidija uſ wineem. Abi fehdahs kamanās un brauza projam. Uſ zeta wairak laika neisgahja, ka weselas trihs deenas, jo ne kur tee neapſtahjahs ilgi. Zetortas deenas rihta agrumā wini fafneedſa laimigi Tweru. Godunows atstahja fawu zeetumneeku kahdā namā, kaſ nebija tahu no biskapa Inokentija dſihwoſta, un veelika wakti flaht.

Juris dſihwoja jau labu laiku Twerā, bet winam bija par dauds garſch laiks sawā zeetumneeka dſihwē. Winsch daschu-reis taisijahs iſluhgtees atlauju, Iai waretu pa reiſehm biſlapu apmekleht, bet tak winsch netika ta darijs. Reis pee wina weens no waktnekeem eenahza un teiza, ka kahdā ſweschō ſil-wēks wehlejotees ar winu patunatees. Par kahdahm preezahm minutehm tas pats kareiwiſ eeweda Timofeju. Jura un wina uſtiziga fulaina preeks pee faredſefchanahs bija neaprakſtams.

„No kureenes tu nahzi? wai eſi fatizees ar Kurbsku? wai ne-eſi ko dſirdejis par Mariju?“ tahs bija Wenetska pirmahs jautaſchanas.

„Aysheblojees, bazar,“ — Timofejs iſſauza — „tu apkrouj mani ta ar jautaſchanahm, ka nesinu, uſ kuru atbildeht . . . Bet eefahkschu no pirmahs: Es tagad atbrauzu teefcham no Maſlawas . . .“

„Ra eet pa Maſlawu?“ — Wenetskis prasijsa nepa-zeetigi.

„Tur tagad tura dñshres un lihgsmojahs ; Zars ir atkal isredsejēs few jaunu saulatu draudseni is Nagaju zilts un tagad tura sawas kahsas.“

„Bai esī bijis pee Kurbfska ?“

„Biju ; es atradu winu pee Welikij Lukaš, kad winsch ar saweem Poleem patlaban taisijahs apfēbst pilōfehtu ; ari pats Lehnijsch bija pee wina. Geraudsijis firstu, sveizinaju winu no tewis un isskahstiju it wiſu, ko tu man pawehleji. Otrā deenā firsts eefauza mani atkal pee ſewiš. Timofej, — ta winsch teiza, tiklihs eegahju wina felti — faki Juram Iwanowitscham, ka Polu Lehnijsch atſwabina winu no dota goda-wahida.“

„Pateeji augſtſirdigs waldineeks !“ — ta Juris iſſauzahs — „bet tomehr, ko taš man palihds, kad neſtnu, kur Marija !“

„Baſlaufeeš tahtlaš, bajar, wehl ne-eſmu beidſis wiſu iſſkahstiht. Jirüs, paſludinajis Lehniña pawehli, runaja tahtlaš : Timofej, wai tu mihlo Juri un wai buhſi winam uſtizigs ? — Es winam atbildeju, ka tevi mihloju, un wiſch tad teiza : Saki Juram Iwanowitscham, ka mana meita atrodahs Kreenijā un laikam paſchā Maſkawā, Zahna warā ; faki mana wahrdā, ka pati Marija buhſ var algu tam jauneklam, ſaš winu iſraus no mana hreefmiga eenaldeeka roſahm.“

„Kā ! Marija Maſkawā ? un es tur dñhwodams neſtnaju no ta it neka! Swehreju pee wiſeem Swehtajeem“ — ta Juris iſſauzahs — „es iſpildiſchu Kurbfska wehleſchanos. Bai newari, Timofej, aitraf kahda lihdſekla, zaur ko waretu mani atſwabinaht no zeetuma ?“

„Tagad gan neſtnu ne kahda ; bet usgaidi tik wehl ; es, ſwabads buhdams warbuht ſadomaschu, us kahdu wiſi tevi atſwabinaht.“

„Kaut tik nebuhtu var dauds ilgi jagaida, Timofej !“

„Ko tur lai daro, bajar ? Labak wehlak, ne kā ne

„Ne, Timofej,” — Venetskis teiza, — „wilzinaht newai-jaga; eij tagad pēe biskapa; winsch reis manu wegtehwu loti mihloja, mihloja ari mani, — faki winam, ka es karsti wehlojos ar winu parunates; warbuht, ka winsch spehs ifgahdaht preeskis manis swabadibū.”

Timofej's kritija netizigi galwu un aifgahja us biskapa dīshwolli. —

Par mašu brihdi diwi kareiwji eenahja un teiza Juram, ka augstiswehitals biskaps aizina winu pēc fewis.

Juris eegahja no preeka un zeribahm vahruemis pēc biskapa, vawadihtis no teem pascheem kareiwjeem.

Svarigi un deesgan austi biskaps fanehma Juti. Bet tik lihds wini valika diwi ween istabā, tad biskapa waigs valika tulicht laipnigs: winsch peegahja pēc Juta un svehtija to. — „Mans dehls, lāhds, līktenis tevi atwedis atkal us Kreeviju?” ta Inokentijs jautaja.

„Manā mihlestiba us tehwiju,” Venetskis atbildeja.

„Bet wai tur nebija wehl zita eemesla?”

„Leekahs, ka nebija wiś,” Juris atbildeja nosarkdamis, en pats nesinadams par ko.

„Wai tu gribi mani mahniht, jeb tu mahnees pats fewi, Juri Iwanowitsch? Atbildi manim wiſu pateesigi, ne ka nefslehpdamis. Wai eñ redsejis Kurbska meitu?”

„Ka nu neredsejis, es tatschu dīshwoju Kurbska mahjū.”

„Un tu mihleji Mariju?”

„Nestnu; bet leekahs, ka juhs usminejaht.”

„Ar ko vari peerahdiht sawus wahrdus?

„Man naw nekahdu peerahdischanu, tehtiu.”

„Tagad faki man, kadehk tu suhtisi sawu fulaini us Leischeem?”

„Kad Polu lehnisch mani atlaida us Kreeviju, tad man waijadseja dot winam sawu godawahrdnu Eihlās, ka gressischos atpakał us Polu lehgeri. Bet tu sini, ka man nebija

eeſpehjams folijuma iſpildiht. Vatorijs ta neſnaja, un tadeht man waijadſeja attaifnotees preekſch wina, ko ari iſdariju zaur ſawu uſtizamo Timofeju."

„Rahdu atbildi tu dabuji no ſehnina?“

„Sehninsch atbildejis zaur Kurbsku, ka wiſch atſwabina mani no dota goda-wahrda un tur flaht ari no wangibas.“

„Tu buhſi rihtā ſwabads, tilk tew wehl jazelo, newis uſ Maſkawu, bet uſ Pliflawu, pеe firſta Schuifka, kam tu aifwe- diſi wehſtuli no maniſ. — Steidſees, mans dehls, uſ Pliflawu, uſ kureeni tewi paſemotahs tehwijas godſ aizina. Nebehdajeſ par Mariju; eſ raudſiſchu greest wiſu par labu. Eſ gan dabu- ſchu dſirdeht par taweeem darbeam. Ja tu iſturefees tiſpat duhſchigi, ka pеe Sokolas aifſtahweſchanas, tad waru tew aplee- ginaht, mans dehls, ka Kurbska meita tew peederehſ.“

„Tehtin, eſmu gatawe, dariht wiſu, ko tu atſhſti par labu!“

„Uu galā wiſs iſgroſifees pehz tawa vrakta, mans dehls; jo tawi nopolni newar polikt bes algas. — Bet tagad jaruhpe- jahs par tawu atſwabinaſchanu; eſ par to gahdaſchu, ka waltneeki ſchonakti neſtahwehſ pеe tawahm durwim; iſeedam ſpa wahrteem, eij projam pa to eelu, kaſ lihdsas tawam dſih- woſlam. Kad jau buhſi iſgahjiſ ahrā no pilſfertas, tad tur- pat atradiſi ſawu uſtizamo fulaini ar ſrgeem. Ta tad ar Deewu, mans dehls!“

„Bet tu gribenji dot wehſtuli preekſch Schuifka?“

„Ja, buhtu gandrijiſ peemirjiſ! Pagaidi, lamehr wehſtuli farakſtischu.“

Biſlaps eegahja ſawā rakſtamā kambari un ne ſtunda nepa- gahja, kad tas atkal iſnahja un eedewa Juram wehſtuli.

14. nodala.

Pliskawas apsehfschana. — Zarewitscha dñihres.

Stefans Batorijs issuhtija sawu kara-spehku pa nelecleem pulkeem un atnehma Jahnam weenu pilsefetu pehz otrsä. Jahnis nestnaja aif bailehm, ko dariht, kur palihgu atraft. Winsch luhsja beidsot Romas pahwestu, lai palihds Stefani apmeerinaht. Pahwests atsuhtija jesuitu Pofewinu var islihds-nataju starp Jahnii un Batoriiju. Kä no Maslawas Zara, ta ari no Polu Lehnina Pofewins tika hanemts ar leeliskahm goda-parahdischanahm, bet wina puhles, — islihdsnaht karä nahkuschos waldineekus — valika bes augleem; Jahnis negri-beja tik dauds dot,zik Batorijs pagehreja. Ne ka neisdarijis Pofewins greeksahs atpakaat us Romu.

Augusta mehnesl 1582. gadā Polu Lehninkh demahs ar simtstuhlsfotchu wihru leelu stipru un brangu kara-spehku, fastab-woschu gandrihs is wifahm Eiropas tautahm, teesham us Pliskawu. Jahnis bija jau epreekschu dabujis var scho Batorijs nodomu finaht, tadehk wehl ihstā laikā winsch spehja aissuhtih sawus labakos kataradonus us Pliskawu, kā : Iwanu Petrowitschu Schuifku un Wasilu Feodorowitschu Skopinu ar trihdesmittuhlsfotchi kareiwejem. Zars lika wineem svehreht, ka aissstahwehs pilsefetu libds pehdigajam wihcam. Nowgorodā tika salasichts tschetri defmit tuhlsfotchi wihru leels kara-spehks apaksch Gotzina wadihschanas un Rschewā peezpadfmit tuhlsfotchi, lai waretu, ja waijadsgs, sneegt apsehstai Pliskawai palihgu.

Rschewas garnisjai bij ja-eet drihs ween us Pliskawu. Noslatiju-ees isdewigu brihdi, kad Polu waktis nebiya deesgan usmanigi, garnisjja eegahja Pliskawā bes jeb kahdeem pametumeem. Lihds ar garnisiju ari Wenetskis eegahja pilsefeta.

Otrā deenā Juris gahja pēc Schuijska, nodot winam
Iveras biskapa wehstuli.

Schuijskis pahrlasija wehstuli un, pašlatijees usmanigak us
Juri, jautaja winam: „wai Warotinskis bija taws weztehwō,
jaunelli ?“

„Taifniba, bajar,” — Juris atbildeja.

„Un tu no wiſas ūrds gribi karot apakſch muhſu Zara
karoga ?“

„Ja es negribetu, tad jau nebuhtu atmahžis ſchurp !“

„Taſ ir labi; ja tu gribi, tad ari ūnamis wareſi; es
esmu par tevi jau dauds laba dſtrdejīs. Gij us jauno zeetokſni,
pēc bajara Andreja Chvorostina un faki, ka es tevi ūhtiju
pēc wina. Us redſeſchanos, duhſchigais jaunelli !“

Dſtrdedams, ka Pliskawa jau apfehſta, Zahnis atſtabja
fawu jauno ſeeuwu Alekſandrowas ūlabadā un aibrauza pats
ar wiſu fawu pils-faimi us Starizu.

Septembra mehneſcha 8. deena atmahža, ſchi deena, kas
ar neiſdſeſchameem burteem eerakſtita Kreewijas ūara-wehſtūre
par godu Kreewu tautai. Batorija ūara-ſpehks ūahweja rindās,
gaididams to brihdi, kad komandeerehō pēc usbrukſchanas. Pliſ-
kaweeſchi, ūastahjuſchees us pilsfehtas augſteem walneem, ūagai-
dija ūurmētajus.

Pehz dotas ūhmes Poli ūahla turwoitees pilsfehtai. Bet
taſ paſchā brihdi ūahweeni norihbeja us Pliskawas walneem
un vadarija azim redſot Polu rindās retakas.

Jo duhſchigaki Poli ūanehmahs eet us preeſchu, jo ſveb-
zīgala palika ūaudifchana iſ leelgaleem. Tuhloſtſcheem wareno
cenaidneeku beidsahs pahra azumirklōs.

Neraugotees us to, ka Poli mahzabs reisu reiſahm ar
neredſetū ūrdibū wirſū, tomehr Pliskaweeſchi atſita pirmo
ſturmefchanu un eenaidneekem waijadeja atlahtytees.

Pehz ūahs neiſdewigas ūurmēſchanas Poli mehginaja
wehl daudſreiß usbrukt, un usrahpahs jau pat us pilsfehtas

walneem, bet katu reis̄ tee tika atgruhtsi ar leeleem pametu-
meem atpalač.

Pa tam rudens atmahza, laiks palika auksts un leetains;
Batorija kara-spehks sahka furneht zeesdams aukstumu un
badu.

Tahdas furnefhangs nahza ari lihds Batorija ausim,
un winsch, lai gan pret sawu gribu, to mehr redseja ſewi pree-
speestu, atzelt apfehschanu. Winsch lika sawus apzeetingajumus
noahrdiht, leelgalus aijwest un kara-spehleem atkabptees.

Ar to Bliskawas apfehschana beidsahs, kas bija ta wees-
niga uswara no Kreewu puſes ſchini aſinainā karā, kas weselus
trihs gadus ploſijahs.

Wezakais zarewitschs Iwans Iwanowitschs, prezadamees
par Bliskaweeſchu duhſchibu, tureja atkal dſihres ar ſaweem
mihlakajeem bajareem Belsku un Godunowu kahdā flaba-
das pilī.

„Dserjim us tawas Tscherkeſeetes weselibu, Bogdan; nu-
deen, nebuhtu domajis, ka wina tik ſtaifta,” ta zarewitschs
teiza.

„Raug, tagad tu pats atſibsti, ka man taisniba, augstais
zarewitsch. Bai wina naw ſtaiftaka par tawa melnazaino?”

„Rudeen, naw ſliktaka; tomehr, fakat ko gribat, bet par
wiſahm wairak man patiht tak Marija, pats nesinu, ſapehz!
Tagad munus laika deesgan parunatees par winu. Man buhtu
ihtens laiks prezetees: karsch tiktat ka beidſees, ari tehwſ
webl nesen prezejahs . . . .”

„Tew taisniba, zarewitsch,” Belskis atbildeja, — „bet
zik reis taws tehwſ jau ir prezejees?”

„Rudeen, ſtaidri nesinu; leefahs, ſchi buhs jau festa ieb
ſeftita reisa.”

„Aik tew ir hiiis mihlake?”

„Tik mas?“

„Ko tur lai dara, Jakowlewitsch. Tagad ar zeturto mihsako gri bu apprezeeteš, bet wina pretojahs it stuhrgalwigi. Bai tu newari fadomaht, us kahdu wihsi winu waretu peedabuht us prezefchanoš?“

„Ko tur tik dauds gudrot? waijaga winu cewilkt kahdā basnizā, veespeest mahzitaju, lai falaula un leeta buhs beigta.“

„Sinams, ta waretu gan, bet raug', es tew jau senak teizu, ka pee Marijas negribu isleetaht waras darbu. Bai nesini labaka lihdselli, Bogdan?“

„Newar ne ka zita fadomaht.“

„Nu tad isdserjim wehl pa glahsei us Marijas Andrejewnas wefelibu. Man leekahs, ka drihs buhs jau deesgan dserts,“ ta zarewitschs teiza, vechdigo glahsi wihna istukschodams.

„Man weena alga“ — Belfkis atbildeja.

„Bet es tewis pirms nelaidschu projam, kamehr tu man doži labu padomu, Jakowlewitsch.“

„Dari, ka gribi, zarewitsch, bet es nesinu labaka padoma par to, ko tew jau teizu.“

„Ja nu zitadi neeš, tad gan wajadsehs meerā buht ar schahdu lihdselli, mihsais Bogdan; bet ka lai scho leetu eesahlam?“

„Gluschi weegli: nabkamā snewideenā mari aklaut Marijoi eet us basnizu; par to wina loti preezafees. Lai Boris feewa, Marfa Makutawa, winu pawada. Pebz beigtas deewa-kalposhanas, kad jau wihsi buhs isgohjuſchi, tad waijaga basnizu aisslebgt, pawehlekt mahzitajam, lai isdara laulachanu un tad noswehtsim, ka klahjahs, kahsas.“

„Raw wis mulkigi isdomahts,“ zarewitschs teiza, „bet ko tu us to faki, Boris Feodorowitsch?“

„Pebz manahm domahm, nebuhtu wis flifti, ja wehl druszin usgauditu, kaut tikai diwas nedekas, tad warbuht wis isdovees drusku peeklahjigas?“

„Gaidiht ! wai tew prahs, Bori? Es buhtu drihsak ar meeru, aissuhtiht Mariju pee welna lihds ar winas flaweno teh-wu, ne kà pehz s'wehtdeenas wehl weenu paschu deenu gaidiht!“

„Tawa wała, zarewitsch. Es no fawas puſeš gribu pa-lihdscht ar wiſeem ſpehkeem, lai taws padomis fekimigaki iſdotos. Yet, augstaſis zarewitsch, par to tew waijaga apſolitees, mani aiffahweht pee tehwa, ja wiſch fahdureis fahktu uſ mani duſ-motees.“

„Bes ſchaubischanahs, Godunow. Ta tad ſchi leeta ir nospreesta. Jakowlewitsch, dſerſim wehl pa glahſei uſ labu iſ-doschanos!“

„Lai noteek pehz tawas wehleſchanahs!“ — ta Bel, ſkis teiza, kas jau ta bija eereibis, ka til ar mokahm wehl wareja runaht. — Es—es ari do—ma—maju, ka laiks, eet gu—leht; ma—na meh—le ſwahl—ſtahs — uſ krei—ſo puſi ween.“

Iſtukſchojuſchi glahſes, zarewitsch ar Belfku eegahja abi ſakehrufchees gułamā kambari.

„Noscheliojama Marija!“ ta Boris runaja pats pee ſewis, ſtatidamees pakal zarewitscham un Belflam, — „noscheliojama Marija! taws liktenſ jau nospreests; tew drihs jaeet poſta, ja pats Deewſ neapſchelofees par tawu newainibu!“

15. nodasa.

Bajaru ſapulze. — Bahrfpreedumi. — Warab-darbo.

Seemas bahrgumis palika ik deenas nepazeefchamaks preeſch Batorija kara ſpehka, lam waijadſeja ſtahweht kaijā laukā ſem plikas debefs jeb welenu buhdās (ſemlankās). Saldati noſala uſ walts ſtahwedami; ari uſtura truhkums fahka eet waitumā,

jo wifa Pliskawas apkahrtne bija ischsta un nopoštita, tā ka waijadſiga maise bij japeewed no pufotra ſimta werſtim leela tahluma. Pliskawas komandanti nedewa eeuqidneekeem meera, teem beechi ween usbrukldami un gandrihs ſatru reis Pokeem leelu ſlahdi padaridami. Wifas ſchahdas buhſchanas peefspeeda Batoriju, eefahkt ſarunas par meeru. Winsch luhdſa jesuitu Poſewinu, kas atkal bija eeradees wirſforteli, lai usaizina Zahni uſ pameera nodereſchanu, pee ka lai Zars atfakahs no Widſemes, atlihdſina Pokeem kara-ſlahdi un iſpilda Sweedrijaſ Lehnina pagehrejumus. — „Poļu Lehninsch,” tā Poſewins rafſtija Zaram, „pateeſe, nepahrwarams kristigas baſnizaſ waronis, usaizina tevi uſ pameera libgſchanu, ko tu jan ſenak eſi wehlejees. Atdod winam Widſemi, Połozkaſ aygabalu un atlihdſini kara-ſlahdi, ja ne, tad reiſa ar pawaſaru eeruqdſi Batorija duhſchigos un neſſaitamos pulkus ap ſawu galwaſpilſfehtu Maſkawu.” Ar tik mas wahrdeem peetika cebaadiht Zaru. Preezadamees par usaizinajumu uſ meeru un zeredamſ ko no-kauletees no pagehrejuemeem, Zahniſ ſafauza ſteigſchuſ bajaru ſapulzi, kas bija ar meeru, atdot Pokeem Widſemi tikai beſkahdahm pahra pilſfehtahm. Šarunas west par meeru, tika uſdots firſtam Jelezkam un Olſerjewam, kas bija deesgan ſapratigi wihi walſts leetās. Scheem abeem firſteem tika peekodinahts, lai Pokeem neapſola wiſ wiſu Widſemi uſ reiſ, bet lai kaulejahs lihds pehdigam, tikai pa weenai pilſfehtai atdodami.

Jelezkis un Olſerjews, ſanehmuschi waijadſigas leezibas un instruſzijaſ, dewahs tuhliht uſ ſapolsku, kur winus Batorija fuhtni ſagaidiſa. Tee bij Leichhi ſbegratſhſis un Muhiſ Garabudra.

Batorijſ, pamahzijis ſawus fuhtnuſ, ka teem jaifturahs, uſtrizeja wirſwadonibu Samoiflam un aifbrauza patſ uſ ſchawu.

„Pagehrat no Zahna,” tà winsch teiza, „Bidsemi, nau-
du un Kreewu pilsfehtas, ya to starpu es tats atwedischu
jaunu, stipru karafpehku.

Bajars Belskis svehtija sawas feewas wahrda deenu.
Wina eewehrojamakee weesi bija bajari Mstislawkis, Schuiskis,
Boriss Godunows un wezakais zarewitschs Iwans Iwanowitschs.
Kad ziti weesi jau bija aigahjuschi un til schee minetee ween
palikuschi, kad firsts Mstislawkis jautaja Schuiskam:

„Wai ne-esi ko dstrdejis no Leischeem, Basil Iwanowitsch?
ka eet farunas par pameera derefchanu?”

„Dstrdeju gan lo,” — Schuiskis atbildeja, — „Zelezkis
un Olserjews ispilda flaweni sawu peenahkumu: wini atdod
Poleem katrâ deenâ tikai pa weenai vilsfehtai. Batorijs gri-
bot wiſu Bidsemi un Palozkas apgabalu, bet muhſu pilnvari,
dod tikai trihfdesmit un peezaſ pilsfehtas.”

„Trihfdesmit peezaſ vilsfehtas!” tà Mstislawkis issauzahs
„it lâ tas buhtu til necka leeta. Ja, ja, Basil Iwanowitsch,
mehs efam gan veedshwojuschi fluktus laikus: muhſu tehwi
neiffchekhra wiſ karu ar runahm jeb ar pilsfehtu atdoschamu,
bet ar eerotscheem rokâ tee speeda eenaidneekus us meeru. Wai
tas naw kauns, ka mehs nespohjam karot ar Poleem? Wineem
ir til diwidesmitpeezi tuhktoschi, badâ ismiruschu un pus nosa-
luschi karotaju, samehr muhſu spehks fneedsahs vahri par diwi-
simts un peezeſdesmit tuhktoscheem wefelu un stipru wihr; un
mehs atdodam Batorijsam pilsfehtas, eekarotas ar muhſu paschu
aſnim!”

„Par scho leelu newar wiſ dicti runaht,” — tà Schuif-
kis eetschuksteja Mstislawkam aufi, — „lagadejôs gruhtos laikos
wiſur it aufiſ.”

„Es nebihstos no ne weena, Basil Iwanowitsch.”

„Juhs warat drofschi buht, first,” — ta Belfkis veelika — „runajat, ko sawas sirdis juhtat: sche naw ne weena no deweja.”

„Ja ari kahds buhtu, es nebehdaju par to it ne fa, Bogdan Jakowlewitsch, Tur naw ko slehpt: preefsch diwidefmit peezeem gadeem muhsu Zars nebija wis tik bailigs, kad wehl klausija gdru vihru padomam.”

„It ka tas buhtu neeziga leeta, atdot Widsemi un Polozku, kas tatschu ir Kreewijas atflehgas!” — ta ari zarewitschs issauzahs nepazeetigi. — „Laikam gan manam tehwam naw kreetnu padomneelu, bet wiltneeli peekrahpj tehuu, ka par peemehru Saburows. Ja buhtu mana waka, es tulicht israutu mehli schim fasoditam. . . .”

„Ne, zarewitsch, pee ta naw wis padomneeli wainigi,” ta nu Mstislawskis teiza, „bet taws tehwes: jo tas stahw wina waka, padomneekem klausigt jeb nellausiht.”

„Lai buhtu ka buhdams, es eefchu pee tehwa un lisschu winam scho leetu preefsch, lai gan winsch man ix aisseeds, sawa preefsch rahditees.”

„Ja tilk tew nenoteek zaur to kahda nelaime, zarewitsch?” ta Godunows teiza.

„Lai noteek kas notikdams, lai wina dusmas wairojahs us mani, lai winsch atrauj man pat troni, bet es darischu to, ko mans peenahlums prasa un mans gads valwehl.”

„Tas ir labi, zarewitsch!” ta Mstislawkis issauza. „Esi drofsch, Iwan Iwanowitsch, Deewos tewi svehtihs. — Bet man jau laiks, eet us mahjahm, mihlee draugi. Juhs esat jauni, warat wehl padishwot kopâ, man jaeet pee meera. Pat izosvar weesmihlibu, Bogdan Jakowlewitsch.” Ar scheem wahrdeem Mstislawskis aifgahja us mahjahm.

„Pirms ar tehwa runafchu, gribu wehl appregetees,” — ta zarewitschs teiza, kad Mstislawskis jau bija projam.

„Sinams,” Belfkis atbildeja, „swehtdeena naw tahu,
schodeen jau peektdeena.”

„Wai nebuhtu labač, tad wehl drusku pagaiditu?” —
ta Godunows preebilda.

„Eij projam ar fawahm gaidischahanhm, Vorj!” zare-
witschs teiza ar dußmahm.

„Ja tehws man uslikš kahdu strahpi, tad ta buhs weeg-
lak panefama, ja to zeetishu kopā ar fiaſtu jaunu feewinu.”

„Sinams!” — Belfkis apstiprinaja.

Swehtdeenas rihtā Marija aifgahja lihds ar bajara Go-
dunowa feewu us tuvako basnigu, — Deewakalposchana jau
bija beigta, tad Marija wehl arveen sirsnigi luhdsä Deewu,
nemas nemanidama, fa laudis jau bija ifgahjuschi no basnizas.
Wina nejaufchi passatijahs us labo puſi un eeraudsija netahš
no feenas zarewitschu, kas kluſu farunajahs ar Godunowu.

Kad zarewitschs redseja, ka basnizā wairs nebija ne weena
fweſcha zilweka, bes ween tee, kas bija waijadfigi pee wina no-
domas isdarischanas, tad tas peegahja pee Marijas, nehma
wina aif rokas un runaja ta: „Marija Andrejewna, ilgi tu
esi pretojuſees pret manu wiſkarstako wehleschanos; tagad, wai
mu gribi jeb ne, tew waijag ar mani falaulatees. Nahz, wiſſ
jau stahw gataws un mahzitajs gaida us mumš.”

Ja ſkaidrā deenas laikā vehrkonſ buhtu peepeschi ſprahdſis
wakā pahr Marijas galvu, tad wina ta nebuhtu iſtruſkuſees,
fa ta iſtruſkahs no ſcheem zarewitscha wahrdeem. Wina stah-
weja kahdu brihdi mehma un bahla ſa mironſ, nesnadamā, fo
nu eesahkt, tad wina nokrita pee Zivana kahjahm un iffauzahs
iſmiuſchā hafsi: „Atſtahj mani, augſtais zarewitsch, no Deewa
puſes, atſtahj! es newaru un nedrihſtu buht tawa feewa!”

„Ne, Marija,” ta zarewitschs teiza, „tagad jeb ne kad!”
un wilka neſpehzigo Mariju wiſahm waimanahm par ſpihi
pee altara.

Mahzitajs pagaidijs masu brihdi, kamehr Marija drusku apmeerinajahs un tad sahla laulashchanu. Tagad wina nospeeda sawas waimanas, aptureja ašaras. Laulashchanas zeremonija beidsahs masak ja vuſtundas laikā. Winas roka bija aukšta ja marmors, kad zarewitschs to tureja sawā rokā. Kad pebz laulashchanas zarewitschs gribēja winu ūkuhpstiht, tad šci sahla drebeht un atgružda winu nost. „Tehtin, Jurī, peedod!“ ta wina issauzahs ar sawadu balsi un nolrita bes atmanas us baſnizas grihdu.

Zarewitschs farahwahs no winas bals, kas speedahs it ja ūršapstnas pahmetums wina dwehfelē. „Ak, es kaundaris!“ ta winsch nu teiza, „es eſmu no poſtijis Marijas laimi! Borī, nem winu atkal sawā namā, faki, ka wina ir brihwa, es atſvabinaju winu no laulibas peenahkumeem; faki winai, lai nelahd manis!“ Ar ſcheem wahrdēem zarewitschs iſgahja no baſnizas un ſastapahs turpat ar Belsku.

„Zarewitsch, ſteidſees aſchi us Alekſandrowas ſlabadu, tur tehw̄s tewiſ gaida.“

16. nodala.

Dehla ſlepkawa. — Zahna Breeſmiga iſmischana.

— Juris atkal Tverā.

Breeſmigais Zars ſehdeja atkal dſilās domās eegrimis sawā iſtabā. Winam eefchahwahs prahtā, ka diwi deenas atvakat, wina dehls bijis us weesibahm vee Belska ar firſtu Miftiflawſlu kovā, kas bajaru ſapulzē bija eedrofchinajees runaht Zaram un wiſai ſapulzei preti, kad tee ſpreeda par Widſemes aidoſchanu Polijai. Tagad ſaunas domās nahza Zahna bailigā ſirdi: winsch gribēja no dehla iſſlausināht, ko Belska weesi

ſawā ſtarpo runajuschi un tadehl bija pauehlejīs winu pee fewiš atfaukt. Zarewitsch un Godunow s eegahja pee Zara paſchā tal brihdi, lad launas domas winu wiſuſtiprak mozijs.

„Iwan, kur tu aiswaſar biji?“ ta Breeſmigais uſſauza ſawam dehlam.

„Biju pee Belfka, tehtin,“ — zarewitsch's atbildeja.

„Kaſ tur wehl bija lihds ar tevi?“

„Mſtislawſkiſ, Schuifkiſ, God . . . .“

„Peeteek! par kahdahm leetahm juhs runajaht?“

„Par daschdaschadahm, tehtin, tagad es teefcham newaru wiſa atminetees, par ko tika runahts.“

„Tu melo!“ Jahnis uſblahiva. „Tu melo,“ wiſch kleedſa wehl otru reiſi. „Es ſinu wiſu, ko juhs tur ar Mſtislawſku runajaht.“

„Apmeerinajees, tehtin,“ — ta Iwans teiza, — „ja tu wiſu ſni, ja tew kahds launs nodewejs par muhſu ſarunahm ſtahtſijis, tad es pats gribu wiſu jo pilnigi iſteilt. Teefcham, mehſ runajaht par daschdaschadahm leetahm, bet it ihpaſchi par tawu masduhſchibu.“

„Ka tu drihleſteji to dariht, negudrais?“ . . . ta Jahnis jauzahs winam wolodā, ſagrahbdaſs ſawu dſelsu ſpeeči.

„Ja, es drihleſteju to dariht: es drihleſteju tevi ſmahdeht un tagad es falu tew taifni azis, ka tu . . . .“

„Ne, tu neisteikſi wiſ!“ Zars blaħwa ar pehrkonam lihdsigu balsi, „ſwehreju pee Kristitaja, neisteikſi, ko nodomajis!“ un ſpeeči pazechliſ wiſch gribuja jau dehlam fiſt, lad Godunowſ, kaſ lihds ſchim bija ſluſu ſtahwejīs, abtri peefkrehja un ſatjejen ſabua roſi.

„Zar, ko tu gribi dariht?“ wiſch teiza, „tas ir tawd dehla, ko ſabua tawd preeſchā!“

„Nato wiſ dehla, bet nodewejs! — Jahnis atbrehza ka ſwehre ſaſkaitees. — „Projam, Bori, atlaid mani, jeb tu micsi Edai paſchā aqumiltsi!“

„Kauj mani, Zar!“ Godunow's atbildeja, „bet Deewa deht apdoma, ko tu gribi dariht!“

„Juhs wiſi eſat nodeweji un ſaundari!“ — Zahniſ ſkleedſa, raudamees iſ Borifa rokahn un wina labo plezu ar dſelſt eewainodams, — „juhs wiſi eſat norunajufchi ko ifdariht pret manu dſihwibu!“ Pee ſcheem wahrdeem Zars zirta wehl pahri reiſes Godunowam tilk ſtipri, ka nabadſtaſch, faſchkuſa aſinim apſchlihdis bes atmanas pee ſemes.

Tagad zarewitsch ſpeckrejhja un fakehra tehwa roku, kaſ jau bija gatawa, nodurt ar aſo ſpeckl newainigo Godunowu.

„Ari tu eſi nodewejs!“ ta Zahniſ nu bkahwa, atſtahda mees no Godunowa un pagreeſdammees pret dehlu, „ari tu eſi peinijis to paſchu!“ un pee ſcheem wahrdeem wiſch zirta ſawam dehlaſ par galwu, ta ka taſ aſinim no pluhſdams no gaſhahs pee tehwa kahjahn.

Nu warmahkam traikums pahrgahja. Wiſch ſtahweja labu brihdi ſa mehmſ, un apſtulbiſ azu nenogreeſdams no ſawu upura. Behdigl wiſch uſkleedſa puſ iſmifuschi balsi:

„Ta, taſ it notiziſ; eſmu noſitiſ ſawu dehlu! . . . taſ til wehl truhka!“ un it ka bes atmanas wiſch uſkriſti uſ miſtoſchi dehlu, ka ſiltas aſiniſ apſlazija iſ eeſituma ſkreedamas wina waigu. Zars iſtruhlahs un uſlehzta ſtahwu.

„Ah, glahbat!“ wiſch Kleedſa ka ahrprahrtigſ, „Belfki, Godunow, naſkat, es no karwu ſawu dehlu!“ Pee ſcheem wahrdeem wiſch no leezahs atkal pee zarewitscha galwas un tureja roku uſ eeſitumu, no kura aſiniſ ſtraumehm pluhda. Zahna ſtipra balsi atſkaneja pa wiſu vili. Tulikt Belfkis atſtrejhja ar diweem bajareem. Bet ka tee fatruhkahs, kad eerandſija Zara aſinainos upurus: Godunow ar zarewitschu queſa pahrfiſtahm galwahm ſawas aſiniſ un Zars bij nomeeſ pee ſawu dehla lihka. Peeteigufchees wiſi ſtahweja kahdu azumirkli ſa akminu ſtabi, neſinadami, ko eefahkt.

„Ko juhs skatarees us dehla-slepławu !“ Jahnis blaßwa ar jo bresmigu balsi, kād eerandtija Belsku un bajarus. „Skreenat afchi pehz ahrstehm, glahbat manu dehlu !“

Belskis apkehras ahtri, kas jadara; winsch peesteidsahs pec zarewitscha un mehginaja aptureht aſins ſkreeſchanu, bet Jahnis nelahwa. „Juhs wiſi eſat nodeweji !“ ta winsch atkal fleedsa, un ſchis ſleedſeens atmodinaja zarewitschu; winsch dſit-deja tehwa pehdigōs wahrdus.

„Tehtin,“ winsch teiza ar wahju un tik fo ſadſtcdamu balsi, — „peedodi man . . . . peedodi man,“ — winsch teiza wehl reift, un gribaja wilkt tehwa roku pee ſawahm lubpahm, bet nespehja. Ar noschelofſchanu tehws ſkatijahs us dehlu un, likahs, ka tas ſaprata wina wahrdus.

„Ne, labak peedodi man, mans dehls !“ Zars atbildeja, un aſaras ſpedahs iſ wina azim, kas jau ſen nebijs raudajufchab.

„Es tew—peedo—du, tehws,—lai—Deews—ari tew veedod !“ zarewitsch's atteiza ar wehl wahjaku balsi.

„Ne, Deews man neveedos wiſ, mans dehls ! arī tad ne, ja ir tu luhgji Winu pat mani !“ Jahnis atbildeja raudams. Winsch aplampa miſtſocho dehlu un ſachluſka atkal kā bes atmanas pat wina lihki. Tai paſchā brihdi diwi Wahzu dakteri eenahža, pawaditi no bajarem. Zarewitscham aptureja drihs aſinis un atſwabinaja winu lehnahm no tehwa rokahm.

„Kur juhs winu neſiſt, taundari, juhs ?“ ta Jahnis uſſleedsa Belskam aif rokas ſerdams. „Juhs man atraujat manu mihlako dehlu !“

„Apmeerinajees, Zar,“ — Belskis teiza, — „ta wam dehlam wehlejam weſelibu un wiſu labu.“

„Wehlejat weſelibu ! Bet kadehk tad winsch gul us juhsu rokahm ?“

Zarewitscham drusku nelabi ap ſirdi, — ta bajars atbildeja, gribedams ar tahdeem wahrdeem Zaru apmeerinah.

„Ja, ja, atminu, atminu!“ Zahnis brehza pilnā saklā, „taifniba, winam pālika nelabi, loti nelabi! Eši nolahdehts, tu dehla-slepšawa!“ Pee ſcheem wahrdeem Zahnis streipuloja un paſtrita apgihbis uſ grihdas.

Schee notikumi padarija pilī leelu juſčhanu: daschi darbojabs ap zarewitschu, ziti atkal ap Godunowu, gribedami abus atdſhwinah.

Baur jesuita Poſewina iſmanibu un Garabudras patstahwibu, pameers tika noderehts starp Poliju un Kreeviju uſ taheem lihgumeem: Zahnam bij jaatdod Poileem Widſeme til ween bes Nehweles un Narwas. Tāpat Poli atstahja Kreewijai Polozku lihds ar apkahrtejahm pilſfehtahm. Batorijs nepagehreja wairs nedſ naudas, nedſ ari ta, lai Kreewija iſpilda Sweedru Lehnina pagchrejumus.

Wenetskis, redſedams, ka Pliskawā war iſtikt bes wina, iſluhdsahs attauju, lai waretu greestees atpakal uſ Tweru. Dabujis waijadſigahs leezibas, winsch jahja steigdamees uſ tureeni, kur zereja dabuht ſinas par to, vebz ka tif loti wina ſirds lahroja.

Saſneedjis Tweru winsch gahja tulicht pee biffapa.

„Sweiks, Juri Iwanowitsch! Wai Pliskawā wiſs eet pareiſi?“ tā Inokentijs jautaja, Juri ſwehtidams.

„Paldees Deewam, tehtin“ — Juris atbildeja.

„Wai meers jau noderehts?“

„Tā gan ir, bet ſchis meers naw wiſ wehl galigs meers: par Widſemes atdoschanu mehs dabujahm tikai pameeru!“

„Ari par to japatēzahs Deewam un firſtam Schuifskam: ja Pliskawa nebuhtu pastahwejuſi, tad Poli buhtu apſehduſchi ir Nowgorodu un warbuht paſchu Maſklawu.“

„Bet faki, tehtin, es nemas newaru ſaprast, ſadeht Zaram waijadſeja dereht pameeru ar eenaidneeka atleekahm, kaſ badu iſmiruſchi un til ko wehl puſdſhwi?“

„Ko Iai dara, Juri Iwanowitsch; bailigaja azis skatahs us wiſu ar brefsmahm un ſchauſchalahm! Bet liksim Bařu meerā: wiſch tagad ir wairak noschehlojams, ne ka nižinajams.“

„Wai ar wiſu kaſ ſawads notigis, tehtin?“

„Ja. Bet par to wehlak. Sali papreekschu, wai firſts Pehteri s Iwanowitsch s ir weſels?“

„Weſels pee meeſas un dwehſeles, tehtin; wiſch leek tewi ſweizinaht.“

„Pateizos. Bet wai it ne ka nepaſtahſti par firſtu Kurbſku?“

„It ne ka; bet atwehli jautaht, tehtin . . . .“

„Sinn, ſinu,“ biskaps atteiza, „par ko gribi jautaht, Juri: laikam, tatſchu par Kurbſka nelaimigo meitu?“

„Ka, par nelaimigo?“ — Venetskis praſija „wai tad wiſai kahda jauna nelaime notikuſi?“

„Waru teiſt ja un ari ne. Uſklaufees ar paſeeſchanu lihds galam, ko tagad tew ſtahtifchu: Marija ir dſhwā, bet tu, Juri, nedrihki kahdu laiku ir pat par wiſu domaht.“

„Radeht tā?“ — Venetskis jautaja.

„Pagaidi, lamehr teeku lihds galam, jeb tu nedabuſi it ne ka ſinah!“

„Stahſti, stahſti, tehtin, es koujiſchob.“

„Marija ir ſalaulata ar . . . .“

„Marija ſalaulata!“ — Juris iſſauzahs fahpigā baſi, — „un tu, tehtin, tuna no paſeeſchanas? Ko es teiſchu Kurbſkam? Wiſch man uſtigeja, iſglahbt Mariju, bet es aifgahju karā. Ne, tehtin, ja es pats . . . .“

„Kluſi jel reiſi, negudrais. Tu neſini, kaſ bija Morifas laupitaji. Wai tu ar ſini, kaſ bija Iwan ſ Iwanowitsch un wiſa tehwš?“

„Tirgotaji,“ — Juris atbildeja,

„Naw wis tā; tee, ko tu iswillki no Dnepras, bija Jah-nis, Zars un zarewitschs. Saki, wai tu nu buhtu warejis Mariju isglahbt?“

„Tā tad wifē pagalam, tehtin?“ Juris jautaja behdigi.

„Klaufees, wehl reist tew falu, isklaufees lihds galam. Zarewitscham, lai gan laba firds, tomehr winam ir daschas fliftas ihpaschibas. Kad winsch redseja, ka Marija, neklausida-mahs ne us wina laipneem wahrdeem, nedfs ari us wina draudeem, pastahwigi atraidija wina usmahlshanas, tad winsch lila Mariju ar waru few peelaulaht. Nelahdi wina, Juri, jo winsch ir taws Zars! Bet klaufees tahlak: tai paschā deenā zarewitschs dabuja par scho waras-darbu loti dahrgi oismalsfaht, winsch tila no fawa tehwa gruhti eewainots un gut tagad pee mirshanas.“

„Bet ko es tagad lai daru? Wai tad teefcham Kurbfska Marija atstahs mani fawam listenam?“

„Kas tew to teiza? Es tulihf suhtischu weenu no fa-weeni fulaineem us Maflawu un redsejim, kahdas finas winsch mumus atnesihs; tad ari tu finasi, kas tew jadara. Es raksti-schu Godunowam, lai winsch atsuhta Mariju schury, ja til tas ir eespehjams.“

„Bet kahda dala Godunowam ar Mariju?“ „Marija ir Godunowam dauds pateizibas parahdā. . . .“

„Wai par to, ka tila ar waru zarewitscham peelaulaata?“

„Lai gan tu esī valizis jau drusku vezaks, Juri, tomehr redsu, ka wehl ne-esī prahigaks! Ko Godunows wareja dariht, buhdams tas jaunakais bajars wifā Zara vili? Wai winsch drihksteja pretotees, kad vezakee bajari ispildija zarewitscha pa-wehli? — Bet tagad eij, atdufes no zekofshanas; es pa to statpu farakstischu wehstuli un suhtischu fulaini us Maflawu.“

Juris neisgahja no biskapa istabas ar til preegigu prahku, kā bija atnahzis: eenahlot, wina firds bija pilna ar faldahm

zeribahm us nahlamibu, bet tagad tas redseja fatvu nahlamibu pagalam nopošitu.

„Ne, ne,” winsch runaja pats pee fewis, kad eegahja gušamā kambari un nolikahs neno gehrbees gultā, „redksamē, ka ne kad nebuhſchu laimigs, ne kad nedabuſchu Marijaš.”

Borifa Godunowa eewainojums nebijs wiš nahwigis; bet, posauudejis dauds ašmu, winsch atradahs ilgi, tā fakt, widu starp dūchwibu un nahwi. Winsch guleja wehl gultā un bija loti wahjſch, kad pee wina Iveras biskapa fulaini eeweda. Bahrlaūjis Inokentija wehstuli, winsch runaja kluſā balsi us fulaini:

„Pateizees manā wahrdā avgstiswehtitam biskapam par wina ruhpeschanoš manas weselibaš deht. Lai gan Kurbſla meita wehl naw ihsti wesela, tomehr nahloschā nokši winai jabrauz tew lihds. Saki, lai Venetskis atbrauz wiſadā wiſe us Maſlawu, wina pretineeka wairs naw ſchaj paſaulē. Tagad tu wari atdufetees lihds wakaram, bet kad wakarā wiſi jau buhs pee meera, tad nostahjees ar ſrgeem pee mana nama durwim.

Sulainis iſgahja, un Godunowš lika atfaukt Mariju. Bahla, bet arween wehl ſkaista Marija eenahza Borifa gušamā kambari, atspeeduſeeš us Marſas pleza.

„Marija Andrejewna,” tā Godunowš teiza, kad Marija bija opſehduſeeš, „lihds ſhim eſmu tew valihdſejis, zīl manā ſvehka ſtahweja, un, waru teikt, ka biju tawš aifſtahwiſ. Bet tagad tu redſi, kahdā buhſchanā es eſmu, tadeht newaru buht atbildigis par to, kaſ wareiu us preeſchu notikt.”

„Bet wai tad tu yawifam gribi atſtaht nelaimigo?” — Marija atbildeja.

„Ne, Zarewna, es ta nemas nedomaju.”

„Apschehlojees, bajar, neſauz manis tā, ſchiſ wahrdš man nepeeder un newar man peedereht; tu ſti, ka manis tehwis ix ſota un wina dehla eenaidneeks, un es eſmu fawa tehwa ihſia mejta.”

„Kà tu gribi, Marija Andrejewna, man weena alga. Bet tagad man jaruna ar tevi par loti swarigu leetu: schodeen Tveras biskapa fulainis atbrauza ar wehstuli. Tu stni, biskaps Inokentijs ir tawa tehwa draugs, ta tad ari taws. Tew schowakar jabrauz biskapa fulainam lihds us Tveru: tur tu buhs drofsha no waijashchanahm, atradiji draugus un, ja gribesi, waressi braukt us Leischeem pee fawejem.

„Par to naw waijadigs ne jautaht; jo buhs jan wairak ka divi gadi, sa ne-efmu sawu wezaku redsejuji. Bet wai waru valautees us biskapa fulaini?“

„Wari buht drofsha, Marija Andrejewna; brauz ar Deewa palihgu. Peemini ari manis, warbuht wairs nezelshos.“

„Lai Deews ta nedod, Bori Geodorowitsch! Deews ir mans leezineeks, ka es tevim wehleju tik labu ween par wisu, ko man, neslaimigai efi darijis.“

„Es to tizu, Marija Andrejewna. Bet man jastahsta tew wehl weena leeta, kas tawu sirdi apbehdinahs; bet es zetu, ka schahs behdas panessi ar pazeefchanu, jo eji jan ar behdahm apradupees. Biskaps man raksta, ka tawa mahmina faslimusi ais behdahm par tevi un eegahjusi labala pchauls, kur wifas asaras teek noschahwetas. Wina miruji ne ilgi pehz tawas aisschanaas. Ar Deewu, Marija, brauz wesela, lai Deews tew teek redseht baltakas deenas! Peedod, ka newaru wairak runaht — dakters man to aissleedsa.“

„Ar Deewu, Bori Geodorowitsch.“ — Marija teiza asaras flauqidama. — „Kamehr dshwoschu, peemineschu tawas labdarschanaas!“

„Lai Deews tew palihds, Marija Andrejewna. Tagad ej un farikhlojees us zelu.“

Ap pulksten desmiteem wakara trijuhgs gaidija pee Godunowa nama durwim. Marija ar Marfu atsweizinajahs no Godunowa seewas, fehdahs wahgds un aissbrauza projam us Tveru.

17. nodala.

Behres. — Kurbfska otra lauliba.

Novembra 19. deenā 1581. gadā Jahnā Breefmiga warmahzibas bikeris tika istukschots lihds pafcham dībinam, — jo zarewitschs nomira fchini deenā. Jahnis bija kā ijsmīss; winsch raudaja, waimanaja un luhds Deewu. Novembra 22. deenā leelisks behru brauzeens gahja no Aleksandrowas slabadas us Maskalu. Strehlneelu pulks gahja pa preekschu; garidsneci melnōs ušwakos nahzo wineem pakal; bajari, tehrpusches skumju drahnās, neša dahrgu sahru ar zarewitscha liki; baju-ru behrni gahja wifapkahrt sahrlam, un winu widū pats Jahnīs. Winsch nebija gebrbees kā Zars, bet kā prasts semneeks, kas pawada sahdu no faweeem peederigeem us kapfehtu. Jahnīs negahja us dīshrebm, tadehk ar dahrgas drahnas nefedsa wina meesu; winsch gahja — guldiht fawu dehlu bedrē, ko bes laika pats bija israzis.

Basnizā sahks tika nolikts us brihnum fkaista katafalka, kas bij apwiliks ar gaischi farkanu fantu. Pats patriarchs tureja behru runu un dseedaja behru liturgiju; Zars newai- manaja wairs un ari neraudaja nemas, bet stahweja nekustedamees un fflatijahs tumfchi, azis nolaidis; pat neweena no- puhta nezilaja wina frukti, likahs, ka Zars tikai ar meešu ween atrodahs basnizā; bet kad us kora fahla dseedah: „Peepulzini winu pee taweeem Swehtajeem,” tad Jahnīs istruhlsahs meta azis wifapkahrt un, eeraudsijis dehla sahru, sahla breefmihi rokas laushti, bet par brihtinu winsch palika atkal meerigs un stahweja tāpat domās eegrīmis un nekustedamees, kā va preekschu. Behru zeremonija beidsahs, sahru zehla semē no kata- falka un neša us sapu. Likahs, ka Zars ta neretseja, bet kad

sahrlu ainsnaglojot pitmais ahmura s̄teenō noflaudseja, tad winsch istruhlaħs un wina waigs peenehma azumirkli zitadu issklu; winsch dewa siħmi, it kā nupat fo alminetos, atgruhda bajarūs pee malas, kas stahweja ap sahrlu, norahwa it kā aħ-
prahħa sahrlam wahlu, un uskrita ar wiſutrakko iſmi fħanas
waimanasħanu uſ ſawa dehla liħki. — „Mans deħls,” —
winsch fleedsa, — „manas jaunibas deħls, kur tagad tevi
liks?” — Ne weens nedriħksteja attureħt iſmifusħo Īaru, wiſi
biċċajhs, wiſeem bij wina schehl — ta launeem, kā labeeem —
wiſi raudaja. Noſlatijschees azumirkli, kad Īars atlaidha drusku
rokas no sahrla, bajari panehma sahrlu, uſlika wahlu un no-
laida zarewitsħu kapà, pee wina wezżeħweem. Jahnis
peekeħraħs redsedams, ka wina miħta dehla liħka wairi naw,
abahni rokahm pee almina piħlara un dausja stipri fawu galwu
pret to. Bajari neħma Īaru ajs rokahm un iſweda ar waru
no basnizas.

Leiħsu femeš galwaspiłsfeħta Wilna bija leelisla riħko-
fħanahħs, it kā fagatawotos uſ kahdeem leeħeem fweħtkiem.
Qaudis, neċċinadami, kam par godu fweħtki tiks fweħtiti, runaja
un spreeda wiſadi. Daschi teiż, fweħtki buħxhot var pee-
minu, ka Poli Kreewus uswahreju sħi; ziti domaja, ka leħ-
ninsħi kroñeschoties par Kreewija Īaru, jo Polu kara-fpehli
efot eueħmu sħi wiſu Kreewu-semi.

Bet netruħka ari taħdu, kas fina ja iħsto fweħtku mehrxi:
ka tiks fweħtitas eewehrajama iſdiftħna, firsta Kurħxa kahsas
ar firsta Dubrowiżka meitu.

Iau wairak kā preeħx diweem gadeem, kad zarewitsħs
Iwanowitsħs bija Mariju aiswa disi un Kurħxli's eestah-
jees Polu kara-fpehla wadonōs, tad Kurħxa feewa Marija
Terentjewna nomira ajs behdahm un fiedseħħsteem.

Polu leħninsħi weħlejħaġs pagodinaht gudro kara wadoni
Kurħxu un reisā ar scho pagodinasħanu winu peewilkt un

peestivrinahz zeeſchaki vee Polijas; tadehž winsch pastahwigi to peerunaja, lai preze bagata Polu augstmanu Dubrowizka meitu.

Kurbſkis pretojabs ilgi lehnina gribai, un kad pēbdigi winsch tomehr prezejabs, tad tas notika tilai aif godbihjibas pret lehninu, kam winsch bija dauds pateizibas parahdā. Noslikta deenā Dubrowizka meita eebrauza Wilnā, pawadita no dauds augstmaneem. Ar leelu zeremoniju laulashana tika iſdārita Greeku baſnižā.

Paſcha lehnina pili kahsu-meelastis bija fataiſihts, vee ka dauds Polu un Leifchu augstmanu bij eelubgti.

Par paſchu kahsu laiku Kreewu kurjeeris atbrauza un luhdfa, lai to tulih taisch vee firsta Kurbſka.

„Kas tew par waijadſibu?“ — Kurbſkis jautaja kurjem, kad bija iſgahjis preekschistabā.

„Tveras biskaps, augstiswehtitais Inoکentijſ atſuhtija tew wehſtuli.“

Kurbſkis panehma wehſtuli un ſahka turpat laſiht. Wina waigš reisahm nobahleja, reisahm nosarka, kamehr wehſtuli iſlaſija.

„Eij lauschu iſtabā un vogaidi us atbildi,“ — ta firsts teiza un eegahja atvakaſ sahlē.

„Wai dabujahz preezigu jeb behdigu wehſti, firſt?“ ta lehninsch jautaja.

„Es newaru dot ne pats few ſkaidras atbildes zaur tahm daschadahm juhtahm, kas tagad manu ſirdi vilda, lehnischkiga augſtiba, — papuhlejatees, iſlaſiht ſcho wehſtuli, tad ſarraſit manas domas.“

„Re-eſmu meiftars Kreewu rafstu laſiſhanā, lai getmanis laſa.“

Samoifkis panehma wehſtuli un to iſlaſijs teiza lehninan: „Wehſts ir breeſmiga, lehnischkiga augſtiba; Maſlawas Zars ir nokawis ſawu meeſigo dehlu.“

„Tas ir breesmigi!“ Lehninsch ißauzahs, „bet deesin, wai
ſchi ſina ir pateefiga?“

— „Deemschehl pateefiga“ — Kurbſkis teiza, — „mans
draugs, Tveras biſkaps, nemelos.“

„Kas tagad buhs ar Kreewu-semi?“ ta Lehninsch jautaja.

„Zarewitscha naw ko noschehlot, augstaīs Lehnin; wiſch
nebiſa jau no behrnu deenahm labaks par ſawu tehwu.“

„Muhsu bijuschaids jaunais waingineeks Wenetskis
iſwilka winu puſdſihwu iſ Dnepras wiſneem; manā namā
wiſch dabuja apkopschanu, kamehr atwefekojahs. Bet ka wiſch
pateizahs? — Wiſch mihiſija lahjahm labdarifchanu un weeſ-
mihlibu: wiſch aishveda ar waru manu weenigu behrnu Mariju
us Maſkawu un lika winu, pret paſchias prahtu, few peelaulah;
bet Deewa nekahwa kroneht waras-darbu ar pilnigu uſwaru,
jo gandrihs tai paſchā ſtundā laundaris tika no wina paſchā
tehwa nolauts.“

„Bet kur tagad juhſu meita atrodahs?“

„Tagad wina ir droſchā weetā pee Tveras biſkapa un
pebz kahdas nedekas atbrauks pee manis.“

„Tas ir brangi.“ Lehninsch teiza ar fmaidifchanu, „tad
wareſim ſwehtiht oirās lahſas, jo bruhtganu drihs dabuſim.“

„Atlaujeet, Lehnischkiga augſiba, ka es drufku pretojōs,“
— Kurbſkis atbildeja, — „efmu jau iſmeklejis bruhtganu fa-
wai meitai: winas tehwis un mahte ir Kreewi, ari winas
wihram waijaga buht Kreewam.“

„Tas ſtahw pilnigi juhſu walā, firſt,“ Lehninsch atteiza,
„es nemas negribu pretoeſ wezako ſwehtahm un neajſteeka-
mahm teesibahm.“

„Efmu noſpreedis, atdot Mariju tam, kas winu iſglahba
no mana eenaidneeka rokahm. Biſkaps ari par winu man
raſta.“

„Atlaujat firſt, „ta jauna firſtene teiza, „ka ir mehs
diſtam ſha duhſchiga jauneks wahrdū.“

„Nenemst par launu“ — firsts atbildeja, — „ka man wehl schobrihdi waijaga skehvt wina wahrdi.“

Rahsu meelasts beidsahs, un drihs ween leelajā sahlē, kurā preefsch pahra minutehm wehl mudscheja aif laudim, tikai jaun-falaulatee valika weeni paſchi. Otrā rihtā firsts lika atfaukt biskapa fulaini.

„Aisnefs manu s̄weizinajumu augstīswehītam tehwam,“ — tā winsch teiga, kad kurjeeris bija eenahzis, — „stahsti winam, ko es redsejis un dīrdejis un ka eſmu apprezejees, tikai gribedams ķehnīnam patikt. Saki monai meitai, lai wina tulīht brouz us Polozku, kur es winu fagaidīschu. Neaismirsti pastahstiht ari to, ka es wehlejos redseht Venetiski. Wehstules nerakstīschu, tadehk̄ ka naw waļas. Ta nu ir wisa mana atbilde; isskahsti winu biskapam.“

Kurjeeris pakklijahs semu pret Kurbiski, kas wina neatlaida wis tukšchahm rokāhm, un greesahs tāi paſčā stundā atpakał us Tweru.

„Rahda tu bahla un nobehdajuſees, Marij!“ Kurbiskis issfauza, kad Polozkā satikahs ar ſawu meitu.

„Ko lai dara, tehtin,“ Marija atbildeja tehwam roku ſkuhvītidama, „ne ikweenu Deew̄s tā ir pahrbāndijis, fā mani.“

„Deew̄s daschureis uſſuhta nelaimi teem, ko winsch mihlo; un warbuht ir mehs efam ſcho iſredſeto ſlaitā, mihta Marij.— Bet fāli, kur Venetiskis un kadehk̄ winsch ne-atbrauza reisā, ar tevi?“

„Wina aiffauza us Maſlawu ſahdas ſvarigas darischa-nas dehk̄. — Bet kur tad mana jauna mahte?“ tā Marija us reis jautaja un aſatas ſahla birt par winas bableem waigeem.

„Wina valika Vilnā. Kam raudi, mans behrns, wai nepatihk̄, ka tew tagad buhs jauna mahte? Taisnibu ſakot, ari man tas iħsti naw pa prahtam, bet ko lai dara, likens tā griebeja.“

„Man zitas nepatikšanas naw, es til tevi ween gribetu mihleht, tehtin, un mana jauno mahte ar tatschu naw Kree-weete.“

„Kas par to, meitin, wai tad til Kreewus ween war mihleht?“

„Es ta domaju, tehtin.“

„War buht, ka tew va dala taisniba. Bet lai buhtu kā buhdams, es negribu tevi speest, lai tu goda manu jauno seewu rāpat fā sawu meesigu mahti. Tu eſi Kreeweete un warī palikt Kreeweete ſcha waheda vilnā ſnuā.“

„Es domaju, ta nemas newar, ja jadſihwo ſweschā ſemē?“

„Tew ari naw waijadsigs Polijā dīhwot, tu warī dīhwot Kreevijā: tehwija naw tevis apbehdinajuſi un tu ne-eſi tehwijas apbehdinajuſi.“

„Tehtin, kā lai dīhwoju Kreevijā weena pati bes tevis? tas mani apfargahs?“

„Es tew teizu, Marija, ka tu newari dīhwot wiſu muhſhu vee manis. Taws laulahts draugs buhs tew par apfar-gataju.“

„Bet wai tad es waru ſchirtees no tevis?“

„Kaunees, Marija, kaunees kurbfska meita! Tu ne-eſi wairs behrns, — tew jau dewinpadſmit godi, un tu bibsteeſ dīhwot bes tehwa. — Saki, wai tew patiſk Juris Iwanowitschs?“

„Nestnu, tehtin.“

„Bet es ſnu ſkaidri, ka tas ta ir. Klausees, Marija; Juris Iwanowitschs ir gudris un duhſchigs zilveks. Maſla-was Zars ir jou wezs, un ilgi wairs nedſihwos; tad Juris eenems teefham pirmo weetu Kreevijas bajards un buhs taws wiſlabakais apfargatajs. Wai gribi buht wiſa dīhwes beed-rene?“

„Kā tew patiſk, tehtin!“

„Tu atkal jau runa kā behrns. Wai tad es dīshwošchu
pee Wenetska, wai es buhšchu wina seewa? Es waru dot ſchāi
leetā tew tik ween padomu, bet ne wiſ ko vawehleht; waru teilt,
ka Juris mihlehs tevi wairak, ne kā zits kahds.“

„Arween eſmu ſlauſijuſi tačam padomam, kā tad tagad
lai nellauſu?“

„Taſ ir labi, Marija. Meħs fagaidiſim Juri, un kād
winsch abbrauks, tad tureſim kahſas. Juħs abi wareſit dīshwot
kahdā Kreewu vilſehtā, tuwu pee Polijas robeschahm; tad meħs
wareſim ollaſch redſetees, un es preezaſchos par juħſu laimi.“

Tahdā wiħse Kurbfka domas bija pahrgroſſijschabs; winsch
tagad pats peerunajā Mariju, lai eet pee ta wiħra, kas kalvoja
wina wiſniknakajam eenaidneekam: notikumū għajjumi bija ſchāi
pahrgroſſijschanai par zehloni. Lai gan starp abeju domahm bija
leela starpiba, tomehr Jura pastahwiga daba un nelokams prakts
patika Kurbfkam, jo paſħam ar bija tahd pats gars. —

Kurbfkis nebija pee ta wainigs, ka winam waijadjeja behgt
is Kreewijas un mekleht jaunu tehwiju; Polijā dīshwodams
winsch tomehr wehl miħloja sawu agrako tehwiju, tadhekk tas
ar gribuja lai wina pehznahkamee, ir Kreewijas pawalstneeki.

18. nodafa.

Sarunas starp biskapu un Baru.

Werbz zarewitscha nahwes Zahna daba pahriwehrtahs it
brihnifchkiġi: neweens wairi ne paſina breeſmiga waldineeka ſchāi
weenčuli, kas jau wairak kā diwi meħnefħus fehdeja weens
pats Kremla pil ċeſlehdsees. Zaram nebija wairi ne kahda
eemesla, rahditees paſaulei; nebija wairi Makutuš un nedie-
deja wairi mozejklu waidas. Bet laudis brihnojahs wehl mai-

rak par tv, fa Tweraš bislapš, us fa Zars tureja lihds schim ſaunu prahtu, powadija tagad kopā ar Zaru Kremlī garos ſeemas wakarus.

Kahdā wakarā ſarunas ſtarp bislapu un Zaru bija jo wairak eewehrojamas, ne kā zitōs wakarōs

Kahdā tahlā Kremlā kambari Zahniſ fehdeja leelā osola frehſlā. Wina waigs bija bahls, kā tahdam, kas ne ſen no gruh-tas ſlimibas uſzhelees; eelrituſchahs ajiſ wareja tik fo wehl eeraudſiht aif melnahm, nolahruschahm uſazim. Wina apgehrbō bija pawifam prasts un ſkumjigš, tāpat kā wiſa apkahrtne kambari; wina dſelu ſpeeka nebijs wairs pee frehſla, kā tas ſenak arween mehdſa buht. Wina preti aif galda biſlapš Inoſentijs fehdeja un ſha iſſlata leezinaja, fa tam ir noveetna un ſirfniga ſaruna ar Zaru, un fa wina padomi nepalikš bes ſekmes.

„Nefinu ne kahdu ſaweklu, augſti ſwehtitaſ tehwš,” tā Zahniſ teiza, „nefinu, kas mani waretu attureht, manas wehleſchanahs iſpildiht. Wai wareſchu apflaht ſawu grehku pulku, famehr wehl paſaule dſihwoju? wai ſpehſchu apmeerinaht ſirdsapſinu, buhdams var Zaru?”

„Waresi gan, un tas naw wiſ gruhti” — Inoſentijs atbildeja, — „dari taſnibu un ſcheblaſtibu pehz Pestitaja wahrdeem, iſpildi ſawus peenahkumus, kas tew uſlikti ſchot dſihwē; peeluhds Deewu, turi prahtā nahkamu dſihwi, un tawai ſirdij buhs apmeerinaſchano tuwu. Tizi man, Zar: tewiſ neisglahbš ne tumſhee Kloſtera muhri, ne melnas muhku drehebes, ja tawa dwehſele buhs tikpat melna kā ſenak.”

„Tu faki, lai luhdſu Deewu, bet kā war Deewu peeluhgt, kad wiſapfahrt ir trokñis, kad prahtam un domahm jadarbojahs gar paſaules leetahm?”

„Ne wiſ garas luhgſchanas iſglahbj zilweku; bet ſirfnigas luhgſchanas, lai tahs buhtu deefin zik ihſas, kas if dwehſeles dſluma kahp teefcham us Muhiſchiga troni, tahs teek

paſklauſitas. Peeluhds Deewu baſnizā, veeluhds kluſu ſawā ſirdi: kād eſi vadomē, kād peezelees jeb apgulſtees!"

„Bet kaſ to apgalwoſ, ka mani agrakee grehki teek peedoti, ka Deewa ſchelaſtiba wehl naw beiguſees preeſch manis?"

„To tawa paſcha ſirdsapſina apgalwoſ, Bar, ja tiſ tu no ſirds tā darifi, kā eſ nupat teizu. Atminees ſawu pirmajo laiku: wai tad tawa ſirds nebiſa meeriga? Bet tolaik tawi darbi bija ſchlihſti un taisni preeſch Deewa. Tagad tu eſt wez̄s, tolaik biji jaunſ; eedomajees, ka wehl tagad eſt jaunſ, ka tawi ſirmee mati ſeds jaunelka galwu un ſahz dſihwot no jauna. Uuhds Deewu, vateeſigi noschehloſdamſ to, fo atpaſak greest wairſ newar; rauḡi iſlabot to, fo wehl warī iſlabot."

„Saki taisnibu, tehw̄s, no taweem wahreem zeriba fahl moſtees manā ſirdi; eſ jau ari ſen tā domaju, bet arween ſchaubijos: wai war greest par labu to, kaſ naw labi darihts? Paſkalpo man wehl, augſtiswehtitaſ tehw̄s, parahdī man, fur eſ waretu, kā tu ſaki, iſlabot kaſ wehl iſlabojoamſ. Ar nevazeefchanu gaidu tahda gadijuma, pee ka waretu eefahlt ar darbeem ſawu laboſchanos."

„Tahdu gadijumu ir dauds, un weenu no teem eſ tew tulih̄t teiſchū: Buhs wairak kā diwi gadi, ka tu, klausidamſ uſ wiltigahm, netaisnahm ſuhdſibahm, liki nomozicht Worotinsku, ſawu uſtigigalo kalpu."

„Ko tad eſ winam tagad waru dariht? wai tad wiſch dſihw̄s?"

„Ne, wiſch beidsahs kā pateeſigſ mozeklis, ſwehtidamſ ſawus eenaidneekus; bet wiſa meitas dehls naw miriſ, kam tu aſleedſi dſihwot Kreewijā. Eſ ſinu, ka newainiga ſirmgalwjā aſiniſ dedſina tawu ſirdi, bet tu warī dſehſt ſcho uguni, ja tu darihi labu mozekla meitas dehlam, kaſ ar ſawem darbeem peerahdiſis, ka ir gan velniſis tawu avſchehloſchanu. Iſdſihis no ſawa Zara, hauidamſ labdarifchanu no ſwescha, dſihwo-

damē ſweſchā ſemē pee tawa eenaidnečka Kurbſka, wiſch to-
mehr turejahs pee ſawas tehwijas: wiſch nekahwahs wiſ ſem
Batorija karoga, bet ar ſawahm aſinim flazinaja Položkaš un
Plifkawas muhrus. Bet taſ wehl naw wiſ: wai atminees to
nakti, ſad tu gandrihs buhtu noſlibzis Dneprā zaur ſawu
pahrdroſchibu, un tili iſglahbts no ſahda jaunekla, ſam tu
dewi ſawu gredſenu var veeminu?"

„Wai taſ bija Worotinska meitas dehls?"

„Ja, wiſch bija taws glahbejs."

„Bet fur wiſch tagad ir, ſaki, un mana apſchehloſchana
winu atradihs — wai pat paſaules galā!"

Wiſch naw tahtu, wiſch tevat Maſkawā, un ja gribi,
tad rihtā wareſi winu redſet ſawā pili."

„Atſuhti winu ſchurp, augſtiſwechtitaſ tehwſ; winam
pirmajam buhs redſeht Zara pahrwehrſchanos.

Pehz ſchahs farunas Zors preezehlahs no krehſla un ſa-
nehmis ſwehtifchanu no biſlapa, eegahja ſawa gučamā kam-
bari. Biſkaps dewahs uſ ſawu dſhwokli.

Pehz ſawa dehla nahwes Jahnis bij nodomajis, grib-
damē apmeerinaht ſawu ſird ſapſtau, atſtaht troni un eet kloſteri,
bet pehz daudſahrtigas farunafchanahs ar biſlapu wiſch tak
wehl potureja waldibu ſawā rokās. No ſcha laika agrak ee-
raſtahs ſodifchanas noſtahjahs.

Otrā deenā, Kremla pils preefſchahle, ſtarp ſapulzeju-
ſcheem bajareem un bajaru behrneem ari Venetſkis atradahs
gaididamē uſ Zara iſnahkihanu kā uſ vastaru deenu. Ilgi
newareja Zara ſagaidiht, kaſ ſchini deenā bija nolizis eet uſ
deewa - kalpoſchanu Sw. Uſpenska baſnizā. Tweraſ biſlapa
Inokentijs jau no paſcha rihta bija eegahjis Zara kabinet
Baſari ſarunajahs Zara gaididami kluſju ſawā ſarpa. Juris
nexunaja ne ar weenu, bet laikam wiſch lidinajahs uſ domu
ſpahrneem op ſawas ſirds dahrgalo mantu, ap Mariju. Gegri-

mis faldās fantasijsās winsch nemās nerēdīja, kā kahds pāsthāmās bajars peenahza un usūta winam uſ pleža: „Sweiks, Juri Iwanowitsch, kā klahjahs?”

Benetkis iſtruhkahs kā no ſapna, pāzehla ažiš un eeraudiſija fawu kara beedri Chworostinu, ar ko Pliskawā bija kopā zihniſees.

„Ai, Semen Michailowitsch!” — Benetkis iſſavza wina roku fatverdomās, — „nemās nedomaju tevi ſche eeraudiſiht! Ko Schuifkis dara? wai winsch weſels?”

„Kā labak nemās newar wehletees; es tagad atbrauzu no wina ar ſinahm pee Zara. Bet atwehli, kā tev laimes wehleju, Juri Iwanowitsch . . .”

„Kadeht?” — tā Juris jautaja it ahtei.

„Tu wehl jauta, kadeht? tatschu par Zara ſchehlastibu uſ Tevi.”

„Par kahdu ſchehlastibu?”

„Laikam neſini! Deesgan, mihlais, iſliktees neſinoſham. Paklauſeeſ, par ko ſawā ſtarpā bajari tuna; wiſi treez tik par tevi ween. Bet raug’, tur Godunowā iſnahk no Zara kabineta, winsch nahk taifni uſ mums. Nu, wai naw mana taifniba, Juri Iwanowitsch?”

Godunowā nahja teefham uſ to puši, kur Benetkis ar Chworostinu ſtabheja. Bajari dewa uſ weenu un otru puši atraudamees winam ūlu un paklanijahs godbihjigi vret ſcho Zara mihluli. Bahlais, nefen no ſlimibas uſzehlees Godunowā peegahja pee Zura un jautaja kluſu: „Wai tu eſi Juris Iwanowitschs Benetkis?”

„Tas es eſmu,” — Juris atbildeja.

„Zors grib ar tevi runaht, tadeht nahz man lihds.”

Juris paklanijahs kluſuzeefdamās un gahja Godunowam pakal.

Zahnis ſehdeja, apgehrbees Zara drehbēs, atſweltne Inoitijam lihdsās un, kā likahs, bija fagatawojees eet uſ ſapul-

ges sahli, bet gaidija til wehl us Wenetsku. Juris eegahja, vallanijahs preeksch Zara gandrihs lihds semei un gaidija azis noduhris, sameht Zars winu usrunahs. Zars skatijahs ilgi us Juri. No wina flatijena wareja nomaniht, ka winsch azumirkli nesinaja, no ka eefahkt runu. Beidsot tas jautaja Juram:

„Wai Worotinskis bija taws veztehwus ?“

„Tä teescham, augstais Zar.“

„Kur tad tu dsihwoji vech tawa veztehwa nohwes ?“

„Leischös, Kurbaska namā.“

Jahnis waigs aptumfchojahs, kad Juris peemineja Kurbaska, bet tulihit atkal tas noskaidrojahs; ka likahs, winsch us ko atminejahs, wilka ar plauksu par veeri, it ka gribedams nolih-dzinahf fawilkusfchahs grumbas un tad tunaja atkal laipnigā balfi :

„Wai tu eji deenejis Batorijs pulkos ?“

„Ne, augstais Zar ! eewainotu un vujsdīhvu Poli mani sawangoja pee Sokolas eenemfchanas.“

„Bet ka tad tu atmahzi us Nowgorodu ka mana oenaid-neekla suhntis ?“

— „Kechninsch atlaida mani us goda-wahrdu no wangibas. Es firfnigi weblejos sameerinaht diwus tik watenus wal-dinekus, tadeht usnehmos scho grühtu, bet svehtu peenahkumu. Ne wis tas nodoms, pakalpot Polu Kechninam, bet tik weenigi mihlestiba us tehwiju, augstais Zar, skubinaja mani us scho darbu.“

„Un kur tad tu biji vech ta ?“

„Zaur daschadeem apstahkleem newareju greestees atvaskat pee Kechnina un, dabujis dīrdeht, ka winsch mani atswabinajis no dota goda-wahrda, es demos us Pliskawu un valihdseju aish-stahweht pilsehtu, lihds sameht Polit atzehla aylehgetefchanu.“

„Tagad peeteel,“ Jahnis teiza perezdamees no sebdektia un tuvodamees Juram, „esmu meerā ar towahm atbildehm, Juri. Tawai ustizibai par algu eezeļu tewi wiſuaugstako bajarū

Kahrtā; tawa weztehwa muischās un mantas tew peeder un tu
wari dīhwot Maßkawā."

Juris paklanijahs semu un nerunaja ne wahrdā. Zārs,
domadams, ka Juris pahsteigts no leela preeka un tadehk zeefch
fluſu, gribēja iſeet no kabineta; bet tai paſchā azumirkli, kad
winſch jau bija vee durwim, Juris paklanijahs otru reiſt un
wehl ſemaku, un paſneedſa Jahnam to gredſenu, ko bija no
wina fanehmis par iſglahbſchanu no flihſchanas.

Jahnis apstahjahs un, paſlatijees uſ gredſenu, jautaja
Joram:

„Ko tu wehl gribi?“

„Tu eſi mani jau ar wiſu apdahwinajis, leelais waldineek,“
Wenetskis teiza, „un es newehlejos wairak ne bagatibas, ne
goda, — bet paklaui manu pehdigo luhgſchanu, tad es buhſchu
dauds wairak apdahwinahs, ne kā eſmu pelnijis zaur teem mas
labumeem, ko tew dariju. Utwehli man to brihwibu, iſmekle-
tees dīhwes weetu tawā walſi pehz ſawas patikſhanas.“

Brihnidamees par jaunekla droſchibu Jahnis uſſlatija wehl
reiſt Juri ar labpatikſchanu, teiza: „Dari, kā tihk, stuhrgal-
wi,“ un iſgahja no kabineta.

Beigas.

Sefchās werſtis ſchaipus' Kijewas, uſ augſta Dneprās
frajta leels, ſkaiſts muhra nams ſtahwaja, buhwehts pehz ta
laika modeſ. Labajā puſe ſtrauja Dneprā tezeja, kreifajā puſe
ne leelā tahlumā, wäreja redſeht augſtas fmiltſalminu flintis, kā
ſtahdija ſlatitaja azim preefchā jo leelu ſtarvibu ſtarv ſchahm
failahm flintim un fmuko, ſalo birtiti paſchā nama preefchā.
Pa kreisai rokai zelſch gahja uſ pilsfehtu.

Pa ſcho zelu reiſ diwi wihtri jahja, kā likahs, uſ ſkaiſta
nama puſi. Weens no wineem, puhyderetā patuhkā, jaunā ſrakā

ar leelahm perlamutera vogahm, jahja otram pa preefschu, kas likahs buht semakas kahrtas zilweks, gehrbees prastā Kreewu kaftanā. Schos abus wihrus lasitaji jau pasibst: weens ir dakteris Kornelius un otris Jura ustizigais sulainis Timosejs.

Gefahlumā dakteris nelikahs nemas protot, wai Timosejs klausahs us wina runu jeb ne, bet kad tas gaidija welti us fawem jautajumeem kahdas atbildes, tad dakteris palika nepazeetigs, avtureja sirgu un teiza gandrihs ar duismabm:

„Wai tu newari dserdeht manu wahrdū, ka nedodi ne kahdas atbildes?“

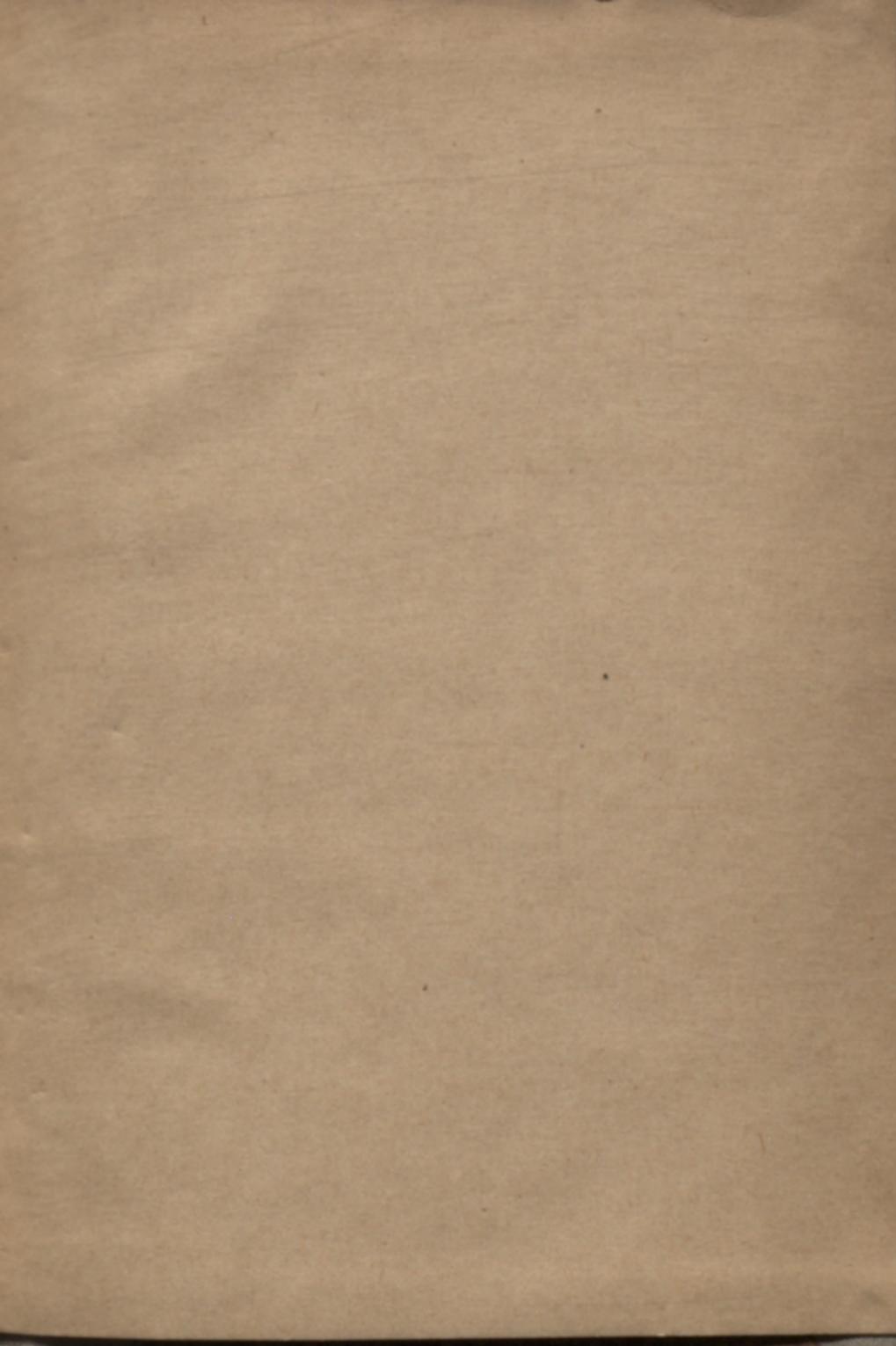
Dakteris bij jaujis fawu sliktu Kreewu waldu wehl ar Latinu walodas druskahm, un tadeht Timosejs atbildeja:

„Ko lai es tur klausos, dakteru fungs, — es jau nefaprotru ne weena wahrda. Ja tu runatu faut pa tatarifki, war buht tad waretu ko saprast, jo sinu kahdus simts wahrdus pa tatarifki.“

„Es svehreju pee Ipokrates!“ Kornelius issauzahs, „tu pats es rupjisch Tataru tehwinisch; tadeht ar negribu ar tevi wairak runaht, bet teiz man, mihtais draugs, kapehz mani taws bajars sauz, us fawu namu?“

„Es jau tew pilsehtā to teizu, bet tu nemas neklausijees us maneem wahrdeem. Muhfu bajarene, Marija Andrejewna, apdahwinaja wakar Juri Iwanowitschu ar jaunu dehlu. Waretu istikt ir bes tevis, bet bajarene wehl disti nespehzigā, tadeht bajars suhtija pehz tevis. Rau g. schi ir muhfu mahja. Kahp tagad semē no sirga, es aicdoschu winu stalla-puischam un mehs paschi uskahypsim kahjahm kalmā.“

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310051755